Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна

Інформаційно-аналітичні матеріали за підсумками 2010/2011 навчального року

Харків – 2011

Інформаційно-аналітичні матеріали за підсумками 2010/2011 навчального року / За заг. ред. В. С. Бакірова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 100 с.

Укладачі: В. В. Александров, І. І. Залюбовський, М. О. Азарєнков, З. Ф. Назиров, В.М. Ришков, А. М. Удод, Ю. В. Холін, О. Ф. Тирнов, В. О. Катрич, О. О. Анощенко, І. А. Болотний, С.І. Віноградова, І. М. Дончик, В. Є. Дягілєв, І. К. Журавльова, Л. М. Змій, К.І. Кучеров, С.М. Куліш, Д. О. Лобанов, Р. Е. Лунячек, Т. О. Маркова, С. С. Махновський, Є.П. Пугач, Т. Д. Синиця, В.М. Сухов, В. О. Темченко, Н. К. Фарафонова, О. В. Фролова, Н. С. Хруслова, О. О. Чабан, В. І. Чеботарьов, О. Л. Шило.

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2011

ЗМІСТ

ВСТУП....4

I. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ....6

II. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ....12
2.1. Організація науково-дослідної та інноваційної діяльності....12
2.2. Результати науково-дослідних робіт....17
2.3. Підготовка кадрів вищої кваліфікації, робота докторантури й аспірантури....24
2.4. Студентська науково-дослідна робота....26

III. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ – ОСНОВНІ КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ....29
3.1. Напрями і спеціальності підготовки фахівців....29
3.2. Контингент осіб, які навчаються....32
3.3. Успішність студентів і випуск фахівців на денному відділенні....34
3.4. Успішність студентів і випуск фахівців на заочному відділенні....39
3.5. Навчально-виробнича практика....40
3.6. Працевлаштування випускників....42
3.7. Прийом на навчання до університету у 2011 році....47

IV. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ....50

V. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОВУЗІВСЬКОЇ ОСВІТИ....59
5.1. Підготовка до вступу в університет....59
5.2. Малий каразінський університет....60
5.3. Робота з обдарованими дітьми....60
5.4. Співпраця з Малою академією наук України....61
5.5. Профорієнтаційна робота....61
5.6. Взаємодія із загальноосвітніми навчальними закладами....63
5.7. Шефська допомога....63

VI. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО УПРАВЛІННЯ. РОЗВИТОК СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ....65

VII. ВИХОВНА, КУЛЬТУРНА І СПОРТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ....67

VIII. ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА....70
8.1. Комплектування фондів....70
8.2. Обслуговування користувачів. Упровадження автоматизованих технологій....71
8. 3. Гуманітарна і науково-просвітницька діяльність....71
8. 4. Наукова діяльність ЦНБ....74

IX. МУЗЕЙНИЙ КОМПЛЕКС УНІВЕРСИТЕТУ....76
9.1. Музей історії університету....76
9.2. Музей природи....76
9.3. Музей археології та етнографії Слобідської України....77

X. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО....78

XI. ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ....81

XII. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ....84

XIII. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ, ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНОК ПРАЦІВНИКІВ УНІВЕРСИТЕТУТАОСІБ,ЯКІНАВЧАЮТЬСЯ....89

XIV. ГОСПОДАРЧІ РОБОТИ....92

РЕЙТИНГ КАФЕДР ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ У 2010/2011 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ
Рейтинг кафедр природничого профілю....92
Рейтинг кафедр гуманітарного профілю....95

ПІДСУМКИ....99

ВСТУП

У 2010/2011 навчальному році університет продовжував удосконалення навчально-виховного процесу, розвивав наукові дослідження, підвищив інноваційну активність, зміцнював міжнародні зв'язки.

Здобутки університету в реалізації концепції стратегічного розвитку на 2005-2010 роки, потужний науково-педагогічний потенціал, високий рівень наукових досліджень за багатьма напрямами науки дозволили розробити Програму розвитку на 2010-2020 роки, в якій сформульовані відповідальні і масштабні завдання. Проект програми детально обговорювався в підрозділах університету, на засіданні Вченої ради і 14 жовтня 2010 р. був затверджений Конференцією трудового колективу. Головною метою розвитку університету на період 2010-2020 років визначено розкриття дослідницького потенціалу його діяльності, максимальне наближення до основних характеристик університету світового класу і входження до 500 кращих університетів світу за визнаними університетськими рейтингами. Пріоритетними напрямами розвитку університету обрані такі:

– підвищення результативності та якості фундаментальних і прикладних наукових досліджень;

– ефективна комерціалізація результатів наукових досліджень, вихід на національні й світові ринки наукових розробок і технологій;

– підвищення якості навчального процесу, перехід на проблемно-дослідницьку модель навчального процесу;

– подальша інтеграція у європейський та світовий науково-освітній простір;

– вдосконалення виховної роботи зі студентською молоддю, зміцнення і розвиток традицій класичного університету, забезпечення історичної пам'яті університету, посилення і розширення ролі університету як центру інтелектуальної культури та просвітительства;

– посилення соціального захисту і соціальної підтримки викладачів та студентів, розвиток університетської соціальної інфраструктури;

– розвиток і модернізація матеріально-технічної бази навчального процесу і наукових досліджень, забезпечення фінансової стійкості університету.

Для кожного з напрямів сформовано комплекси конкретних заходів, що мають забезпечити досягнення головної мети розвитку, встановлено прогнозні показники, яких повинен досягти університет у 2014, 2017 та 2020 роках.

Протягом 2010 року тривала робота з розробки нової редакції Статуту університету, яку 24 грудня 2010 року ухвалила Конференція трудового колективу, а Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України наказом від 11 травня 2011 р. № 435 затвердило. У новій редакції Статуту закріплюється розширення прав органів студентського самоврядування, зміцнюються демократичні підвалини управління університетом, зафіксовані його нові завдання як дослідницького.

14 жовтня 2010 року Конференція трудового колективу заслухала та схвалила звіт ректора університету професора В.С. Бакірова за 2003-2010 роки, а 24 грудня 2010 року таємним голосуванням обрала професора В.С. Бакірова ректором університету.

Протягом 2010/2011 навчального року здійснено заходи, що впорядковують планування роботи та звітування науково-педагогічних працівників, стимулюють результативну професійну діяльність викладачів, ширше залучають органи студентського самоврядування до вдосконалення навчально-виховного процесу.

Продовжувала зростати кількість акредитованих і ліцензованих напрямів і спеціальностей підготовки фахівців. Суттєво підвищилася кількість іноземних студентів, аспірантів і слухачів. Вперше в історії університету одночасно шість учених університету були відзначені Державними преміями в галузі науки і техніки. Університет третій рік поспіль є другим серед класичних університетів в національному рейтингу «Топ-200. Україна» і посідає третє місце серед всіх вищих навчальних закладів України. За міжнародним рейтингом наукової ефективності (University Ranking by Academic Performance, URAP), університет посів десяте місце серед ВНЗ країн СНД і є кращим в Україні.

17 листопада 2010 року, у 206 річницю підписання Установчої грамоти та затвердження першого Статуту університету, біля Північного корпусу були відкриті пам'ятники видатним професорам університету історику Дмитру Багалію та математику Олександру Ляпунову.

У 2010/2011 навчальному році в університеті відбулися численні наукові конференції, спортивні, культурно-просвітницькі заходи.

В «Інформаційно-аналітичних матеріалах» наведені дані про кадрове забезпечення навчальної та виховної роботи, охарактеризовано наукову, навчально-методичну, культурно-просвітницьку роботу, підготовку фахівців і кадрів вищої кваліфікації, довузівську підготовку, фінансовий стан університету та господарчу діяльність, надано інформацію про соціальну підтримку працівників і студентів. Наводяться результати визначення рейтингів кафедр університету за підсумками 2010/2011 навчального року.

І. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

У 2010/2011 навчальному році в університеті працювало 1300 штатних науково-педагогічних працівників та 358 науковців, серед яких 5 членів-кореспондентів НАН України, 217 докторів наук, професорів і 834 кандидати наук, доценти (табл. 1.1.).

В університеті працюють 250 зовнішніх сумісників, серед яких 15 академіків і член-кореспондентів НАН України, 105 докторів наук і 130 кандидатів наук.

Таблиця 1.1

Штатні працівники університету (станом на 01.07.2011 р.)

№ з/п	Науково-педагогічні працівники та працівники	2010/2011
	Усього	4189
1	Науково-педагогічні працівники	1300
2	Наукові працівники	358
3	Доктори наук, професори, у тому числі	217
	3.1. науково-педагогічні працівники	200
	3.2. наукові працівники НДЧ	17
4	Кандидати наук, доценти, у тому числі	834
	4.1. науково-педагогічні працівники	687
	4.2. наукові працівники НДЧ	147
5	Навчально-допоміжний персонал	650
6	Допоміжний персонал НДЧ	131
7	Адміністративно-управлінський персонал	267
8	Господарський і обслуговуючий персонал	1483

Таким чином, всього в навчальному процесі й науковій роботі брали участь 322 доктори наук, професори, і 964 кандидати наук, доценти.

Серед науково-педагогічних працівників 68 % мають наукові ступені та вчені звання (табл. 1.2).

Найбільший відсоток кадрів вищої кваліфікації мають факультети фізико-технічний (100 %), історичний (100 %), радіофізичний (95 %), біологічний (91 %) (табл. 1.3).

Серед деканів факультетів 48 % – доктори наук, професори і 52 % – кандидати наук, доценти; середній вік – 55 років; серед завідувачів кафедр 70 % – доктори наук, професори, і 29 % – кандидати наук, доценти; середній вік – 63 роки (табл. 1.4).

Середній вік науково-педагогічних працівників університету, порівняно з 2009/2010 навчальним роком, збільшився на 2 роки і складає 50 років, у тому числі жінок – 40 років, чоловіків – 51 рік. З 29 % до 32 % протягом навчального року зросла кількість викладачів пенсійного віку (табл. 1.2), а за чотири останніх роки зростання склало 5%. Викликає тривогу той факт, що на факультетах радіофізичному, фізичному, геолого-географічному, фізико-технічному більше половини викладачів досягли пенсійного віку (табл. 1.5).

У 2010/2011 навчальному році, попри зростання загальної кількості науково-педагогічних працівників, зменшилися як абсолютна кількість (з 427 до 415 осіб), так і відсоткова частка науково-педагогічних працівників віком до 40 років (з 35 % до 31 %).

Вказані факти означають, що у 2011/2012 навчальному році керівництво університету,

Таблиця 1.2

Штатні науково-педагогічні працівники

Науково-педагогічні працівники	2009/2010 навч. рік		2010/2011 навч. рік	
	Кількість	%	Кількість	%
Усього	1200	100	1300	100%
У тому числі:				
докторів наук, професорів	203	17	200	15
кандидатів наук, доцентів	647	54	687	53
Усього науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями	850	71	887	68
Середній вік	48		50	
До 30 років	169	14	145	11
30 – 39 років	258	21	270	20
40 – 49 років	201	17	245	18
50 – 59 років	269	22	297	23
Понад 60 років	303	25	371	28
Пенсійного віку, чол.	216	18	264	20
Пенсійного віку, жін.	133	11	157	12
Усього науково-педагогічних працівників пенсійного віку	349	29	421	32

Таблиця 1.3

Штатні науково-педагогічні працівники на факультетах (станом на 01.07.2011 р.)

№ з/п	Факультети, загально-університетські кафедри	Усього	У тому числі							
			Доктори наук, професори		Кандидати наук, доценти		Викладачі з наук. ст. і вч. званням		Викл. без наук. ст. і вч. звання	
			К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
1	Біологічний	56	12	21	39	69	51	91	5	9
2	Геолого-географічний	42	9	21	23	54	32	76	10	24
3	Екологічний	16	2	12	11	68	13	81	3	19
4	Економічний	110	11	10	63	57	74	67	36	23
5	Іноземних мов	190	10	5	55	28	65	34	125	65
6	Історичний	40	10	25	30	75	40	100	-	-
7	Комп`ютерних наук	22	5	22	11	50	16	72	6	27
8	Медичний	62	8	13	38	61	46	74	16	25
9	Механіко-математичний	85	15	17	55	64	70	82	15	17
10	Міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу	38	5	13	13	34	18	47	20	52
11	Психології	37	5	13	25	67	30	81	7	19
12	Радіофізичний	48	20	41	26	54	46	95	2	5
13	Соціологічний	52	6	11	35	67	41	78	11	22
14	Фізико-енергетичний	6	1	16	2	33	3	50	3	50
15	Фізико-технічний	44	13	29	31	70	44	100	-	-
16	Фізичний	70	17	24	41	58	58	80	12	17
17	Філологічний	100	8	8	64	64	72	72	28	28
18	Філософський	85	23	27	51	60	74	87	11	13
19	Хімічний	46	14	30	27	58	41	89	5	10
20	Юридичний	48	5	10	30	62	35	72	13	17
21	Центр міжнародної освіти	72	1	1	17	23	18	25	54	75
22	Кафедра фізичного виховання і спорту	31	-	-	-	-	-	-	31	100
	Усього по університету	1300	200	15	687	52	887	68	413	32

Таблиця 1.4

Керівники факультетів і кафедр

№ з/п	Керівний склад	2009/2010		2010/2011	
		К-ть	%	К-ть	%
1	Декани, директори центрів	23	100	23	100
	Із них докторів наук, професорів	12	52	11	48
	кандидатів наук, доцентів	11	48	12	52
	За віком:				
	Середній вік	55		55	
	До 30 років				
	30 – 39 років	1	4	2	8
	40 – 49 років	6	26	4	17
	50 – 59 років	10	43	11	48
	Понад 60 років	6	26	6	26
	Пенсійного віку	8	35	8	35
2	Завідувачі кафедр	127	100	127	100
	Із них докторів наук, професорів	92	72	89	70
	кандидатів наук, доцентів	34	27	37	29
	За віком:				
	Середній вік	60		63	
	До 30 років	-	-	1	1
	30 – 39 років	2	2	3	2
	40 – 49 років	18	14	8	6
	50 – 59 років	36	28	36	28
	Понад 60 років	71	56	79	62
	Пенсійного віку	75	59	81	63

Таблиця 1.5

Штатні науково-педагогічні працівники пенсійного віку (станом на 01.07. 2011 р.)

№ з/п	Факультети, загальноуніверситетські кафедри	Усього	Пенсійного віку	
			Кількість	%
1	Біологічний	56	19	34
2	Геолого-географічний	42	23	54
3	Екологічний	16	4	25
4	Економічний	110	32	29
5	Іноземних мов	190	51	27
6	Інститут високих технологій			
	6.1. Комп'ютерних наук	22	9	40
	6.2. Фізико-енергетичний	6	-	-
	6.3. Фізико-технічний	44	22	50
7	Історичний	40	11	27
8	Медичний	62	6	9
9	Механіко-математичний	85	37	43
10	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	38	5	13
11	Психології	37	9	24
	Радіофізичний	48	29	60
13	Соціологічний	52	7	13
14	Фізичний	70	42	60
15	Філологічний	100	33	33
16	Філософський	85	30	35
17	Хімічний	46	18	39
18	Юридичний	48	6	12
19	Центр міжнародної освіти	72	21	29
20	Кафедра фізичного виховання і спорту	31	7	22
	Усього по університету	1 300	421	32

Таблиця 1.6

Стажування викладачів університету у 2010/2011 навчальному році

Факультети	Кількість направлених на стажування	З відривом від роботи				Без відриву від роботи			
		1 міс.	1,5 – 4 міс.	більше 4 міс.	Усього	1 міс.	1,5 – 4 міс.	більше 4 міс.	Усього
Біологічний	5	-	-	-	-	4	1	-	5
Геолого-географічний	5	-	-	-	-	5	-	-	5
Екологічний	2	-	-	-	-	2	-	-	2
Економічний	20	-	3	-	3	15	2	-	17
Іноземних мов	20	-	2	-	2	15	3	-	18
Історичний	2	-	-	-	-	1	1	-	2
Комп´ютерних наук	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Медичний	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Механіко-математичний	12	-	6	-	6	3	3	-	6
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	2	-	1	-	1	1	-	-	1
Психології	10	-	1	-	1	9	-	-	9
Радіофізичний	7	-	-	-	-	6	1	-	7
Соціологічний	2	-	-	-	-	2	-	-	2
Фізико-технічний	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Фізико-енергетичний	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Фізичний	12	-	1	-	1	7	4	-	11
Філологічний	7	-	2	1	3	1	3	-	4
Філософський	5	-	-	-	-	4	1	-	5
Хімічний	9	-	-	-	-	7	2	-	9
Юридичний	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Центр міжнародної освіти	8	-	-	-	-	8	-	-	8
Кафедра фізичного виховання та спорту	4	-	-	-	-	4	-	-	4
Усього	135	-	16	1	17	96	22	-	118

факультетів, кафедр повинно вжити дієві заходи щодо оптимізації вікового складу науково-педагогічних працівників університету.

У 2010/2011 навчальному році 135 викладачів університету підвищили свою наукову та методичну кваліфікацію шляхом стажування як на споріднених кафедрах університету, так і в інших вищих навчальних та наукових закладах, організаціях і установах м. Харкова та інших міст. 63 викладачі стажувалися на кафедрах університету (47 % від загальної кількості), 37 – на кафедрах інших навчальних закладів (понад 27 %), 19 – у наукових установах (14 %). Найбільш поширеною формою стажування є стажування без відриву від виробництва (майже 88 % викладачів) та терміном 1 місяць (71 %). Терміном від 1,5 до 4 місяців пройшли стажування 28 % викладачів, терміном більше 4 місяців стажувався лише 1 викладач. Загальні відомості про стажування викладачів університету подані в табл. 1.6. Підсумками роботи стажистів стали підготовка розділів підручників, навчальних та методичних посібників, статей, тез доповідей на конференціях. Були підготовлені мультимедійні демонстрації, розроблені або вдосконалені курси та спецкурси, підготовлені завдання для контролю знань студентів. Виконання плану підвищення кваліфікації викладачів у 2010/2011 навчальному році по університету складає майже 97 %, що на 30 % більше, ніж у попередньому році.

Підвищення кваліфікації викладачів відбувалося не лише шляхом стажування. Факультетом післядипломної освіти разом з факультетом комп'ютерних наук були про-

Таблиця 1.7

Виконання плану підвищення кваліфікації викладачів університету по факультетах за 2006-2010 роки

Факультети	Кількість викладачів, яким було заплановано підвищення кваліфікації	Кількість викладачів, які пройшли підвищення кваліфікації	Виконання плану (%)
Біологічний	57	39	68
Геолого-географічний	28	20	71
Екологічний	16	13	81
Економічний	89	74	83
Іноземних мов	171	154	90
Історичний	27	26	96
Комп´ютерних наук	16	16	100
Медичний	41	33	80
Механіко-математичний	34	25	73
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	71	58	81
Психології	27	19	70
Радіофізичний	40	36	90
Соціологічний	33	32	97
Фізико-технічний	62	57	92
Фізико-енергетичний	4	2	50
Фізичний	38	32	84
Філологічний	74	55	74
Філософський	73	44	60
Хімічний	42	38	90
Юридичний	17	6	35
Центр міжнародної освіти	60	51	85
Кафедра фізичного виховання та спорту	22	12	55
Усього	1 042	842	81

ведені короткотермінові курси підвищення кваліфікації «Використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі», на яких підвищили кваліфікацію 56 науково-педагогічних працівників 14 факультетів, із них за початковим рівнем навчалося 22 особи, за професійним – 34 особи. Це надало можливість слухачам курсів сформувати навички самостійного створення електронних версій навчально-методичних комплексів дисциплін та систем комп'ютерного моніторингу знань студентів. Враховуючи високу зацікавленість викладачів, у наступному році робота цих курсів буде продовжена.

Упродовж 2006-2010 років підвищили кваліфікацію 842 науково-педагогічних працівники, 652 з яких (77 %) пройшли стажування. У 2011 році було складено план підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університету на 2011-2015 роки. Відповідно до плану, підвищити кваліфікацію протягом 5 років повинні 1235 викладачів університету.

У січні 2011 р. при навчально-методичному центрі створено школу педагогічної майстерності для науково-педагогічних працівників, які мають стаж роботи до 10 років. Метою школи є підвищення психолого-педагогічної майстерності викладачів, допомога в опануванні сучасними освітніми технологіями, формування індивідуального стилю діяльності. У 2011 році 48 осіб підвищили свою кваліфікацію в школі педагогічної майстерності, де прослухали курс із психолого-педагогічних проблем освіти та отримали відповідний сертифікат.

У 2010/2011 навчальному році захистили докторські дисертації 7 осіб: Єлісєєва Н.П. (радіофізичний факультет), Проскуріна Т.Ю. (медичний факультет), Хавкіна Л.М., Шеховцова Л.М. (філологічний факультет), Грінченко Г.Г. (філософський факультет),

Ушакова Н.І. (Центр міжнародної освіти), Самохіна В.О. (факультет іноземних мов). Кандидатські дисертації захистили 34 особи. Протягом навчального року відбулося 9 захистів кандидатських дисертацій іноземцями.

У минулому навчальному році отримали вчені звання професора 8 осіб: Наумов С.О. (історичний факультет), Меркулова Т.В. (економічний факультет), Безугла Л.Р., Морозова О. І. (факультет іноземних мов), Чорний Д.М. (філософський факультет), Німець К.А. (геолого-географічний факультет), Борзенко О.І. (філологічний факультет), Лазурик В.Т. (факультет комп'ютерних наук). Вчені звання доцента отримали 35 осіб.

Ректору університету, член-кореспонденту НАН України Бакірову В. С. присвоєно звання «Почесний професор Московського державного університету імені М. В. Ломоносова».

У 2010/2011 навчальному році Державними преміями України в галузі науки і техніки відзначені 6 учених університету: Бельська І. М., Лупішко Д. Ф., Кайдаш В. Г. (НДІ астрономії), Коробов В. І., Чуєшов І. Д. (механіко-математичний факультет), Чергинець В.Л. (хімічний факультет).

Указом Президента України професору Хворостову Є. Д. (медичний факультет) призначена державна стипендія для видатних діячів науки.

Грамотами Верховної Ради України нагороджені Катрич В. О. (заступник першого проректора з наукової роботи), Савченко В. М. (декан медичного факультету), Краснопьорова А. П. (зав. відділом НДІ хімії), Куделко С.М. (директор Центру краєзнавства).

Подяку Прем'єр-міністра України отримав начальник НДЧ університету Сухов В. М.

Почесне звання «Заслужений професор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна» отримали Черногор Л. Ф. (радіофізичний факультет) та Сорочан С. Б. (історичний факультет).

Науковці університету отримали 5 іменних премій НАН України. Премією імені В. І. Трефілова НАН України нагороджений академік НАН України Б. В. Гриньов. Член-кореспондент НАН України М. О. Азарєнков, професори І. О. Гірка та В. М Воєводін отримали премію імені К. Д. Синельникова. Член-кореспондент НАН України О. А. Борисенко нагороджений премією імені О. В. Погорєлова. Премією імені Л. В. Шубникова відзначено професора С. П. Дюбка. Премію імені С. Я. Брауде отримали професори А. О. Мінаков , О. Ф. Тирнов та старший науковий співробітник В. Г. Вакулик.

ІІ. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

2.1. Організація науково-дослідної та інноваційної діяльності

Наукова і науково-технічна діяльність в університеті організовується, здійснюється і фінансується відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах ІІІ та ІV рівнів акредитації» (Наказ МОН України від 01.06.2006 р. № 422), Статуту університету та інших нормативно-правових актів і є невід'ємною складовою освітянської діяльності.

Ректорат повсякчасно сприяє розвитку наукової роботи, підтримує наукові школи, що сформувалися в університеті, винахідницьку та інноваційну роботу, створює умови для проведення науково-дослідної роботи студентів. Створюються міжкафедральні та міжвузівські наукові колективи, які здатні здійснювати комплексні наукові розробки, розвивати кооперацію з науковими інститутами Національної академії наук України, галузевими науково-дослідними інститутами, брати участь у міжнародних наукових проектах. Для координації наукової діяльності в університеті діє науково-технічна комісія (НТК).

У Програмі розвитку університету на 2010-2020 рр. одним з найважливіших напрямів виступає «Підвищення результативності та якості фундаментальних і прикладних наукових досліджень у перспективних галузях сучасного наукового пізнання. Ефективна комерціалізація результатів наукових досліджень за участю українських та зарубіжних суб'єктів інноваційної діяльності, вихід на національні і світові ринки наукових розробок і технологій».

Науково-дослідна робота спрямована на постійне зростання якості результатів НДР та збільшення результатів світового рівня; підтримку талановитої молоді з числа студентів, аспірантів та молодих учених; безперервну інтеграцію наукових результатів у навчальний процес; сприяння модернізації матеріально-технічної наукової та лабораторної бази; розвиток міжнародних наукових зв'язків; співпрацю з науковими установами, іншими ВНЗ й органами державної і місцевої влади та запровадження нових форм співпраці з ними для вирішення науково-технічних і соціально-економічних проблем та завдань; запровадження системи стажування науково-педагогічних працівників, науковців, студентів за кордоном для виконання наукових досліджень та спільної підготовки аспірантів і докторантів із закордонними партнерами.

У 2010/2011 навчальному році науково-дослідна робота велася на всіх факультетах, в інститутах та інших наукових підрозділах університету. Зусилля наукових колективів були спрямовані на реалізацію Закону України 2519-VI від 09.09.2010 року «Про внесення змін до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

Переважна кількість робіт виконувалася за напрямом 1 «Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоздатності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави».

До тематичного плану НДДКР, що фінансуються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України за рахунок державного бюджету, було включено 133 роботи з обсягом фінансування 17259,3 тис. грн., у тому числі

91 фундаментальна науково-дослідна робота із обсягом фінансування 12180,3 тис. грн. та 42 прикладні науково-дослідні роботи з обсягом фінансування 5079,0 тис. грн. На збереження наукових об'єктів, що становлять національне надбання, було виділено 232,0 тис. грн.

За рахунок коштів Державного фонду фундаментальних досліджень виконувалися роботи на суму 293,0 тис. грн. За державними цільовими програмами профінансовано роботи на загальну суму 836,6 тис. грн. За рахунок коштів замовників виконувалися 11 НДР на загальну суму 634,75 тис. грн. За рахунок коштів загального бюджету було профінансовано видання матеріалів двох конференцій у сумі 70,0 тис. грн. До тематичного плану НДДКР університету у 2011 р. включена 131 робота з обсягом фінансування 18559,2 тис. грн. (табл. 2.2).

Продовжує діяти система університетських грантів для викладачів та науковців. У 2010 р. за рахунок Фонду фундаментальних, прикладних та пошукових науково-дослідних робіт виконано 19 НДР; у 2011 р. виконується 21 НДР. За рахунок Фонду розвитку й модернізації наукового та навчально-наукового обладнання у 2010 р. виконувалося 12 НДР, у 2011 р. – 14. Загальний обсяг фінансування цих фондів у 2010 р. склав 577,6 тис. грн., у 2011 р. складає 700 тис. грн.

Розподіл науково-дослідних робіт між факультетами й інститутами, їхні обсяги наведено в табл. 2.1 та 2.2.

Як і в попередні роки, основу фінансування науково-дослідних робіт складає фінансування за рахунок коштів загального фонду державного бюджету (близько 90 %). Водночас, університет здійснював пошук інших джерел фінансування. Так, з 2011 р. на радіофізичному факультеті виконується госпдоговірна робота з Росією зі створення полігонно-калібрувального комплексу для наземного забезпечення космічної системи 710 КС (керівник – професор М. М. Горобець) на загальну суму 110639,83 євро. Переважна частина позабюджетних коштів припадає на фінансування робіт, які проводяться за міжнародними грантами і програмами. У 2010 р. виконувалося 7 міжнародних наукових грантів на загальну суму 0,6 млн. дол. США, з них 4 – науково-дослідні проекти, 3 – освітні. Ці проекти виконувалися, переважно, за кошти іноземних країн – ФРН (керівник С.І. Посохов); Фінляндії (керівник Г. П. Горбенко); Індії (керівник А.І. Божков); Ізраїлю (керівник А.О. Дорошенко); США (керівник І.А.Жеребкіна); а також Євросоюзу (керівник Г.В. Тітенко); 1 проект виконувався за кошти УНТЦ (керівник П.І. Потейко).

Учені університету брали участь у міжнародних науково-технічних програмах. Практично всі ці роботи мають інноваційну спрямованість. Серед таких, наприклад, роботи:

– міжнародний проект «Розробка та створення приладу «STEP-F» для постійного вимірювання потоків електронів та альфа-частинок у радіаційних поясах Землі» (Росія – Україна, керівник – професор І.І. Залюбовський);

– міжнародний проект «ENRI-East» «Взаємозв'язок європейських, національних та регіональних ідентичностей нації між державами уздовж нових європейських кордонів Європейського Союзу» (фінансується за програмою FP-7, професор В.С. Бакіров);

– міжнародний проект «Здоров'я у перехідний період: тенденції у здоров'ї населення та політика в області здоров'я у країнах СНД» (фінансується за програмою FP-7, професор В. С. Бакіров);

– «Дослідження рідкісних розпадів та процесів у низькофонових умовах» (Росія –Україна, керівник – зав. лаб. І. Д.Федорець;

– «Створення вторинно-емісійного радіоізотопного джерела струму» (Росія – Україна, керівник – доцент С. І. Кононенко);

– «Гени, що беруть участь у розвитку пухлин головного мозку, та їх взаємодія із сигнальними шляхами» (Канада – Україна, керівник – професор А.І. Божков);

– «Методи одержання наночастинок з використанням екстремофілей» (Грузія – Україна, керівник – професор В.Т. Грицина).

Учені Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна взяли участь в унікальному планетарному дослідженні «Геногрaфія», мета якого – побудувати єдиний родовід людства. Засновником проекту є група американських генетиків. Фінансову підтримку здійснюють Американське географічне товариство та компанія IBM. Зараз обстежено 538 осіб з Волині, Закарпаття, Буковини, Полісся та Слобожанщини. Створено унікальну колекцію зразків ДНК (керівник – професор Л.О. Атраментова).

Також університет бере участь у виконанні міжнародного проекту «Темпус» «Удосконалення освіти в галузі екологічного менеджменту». Координатором проекту є Санкт-Петербурзький державний університет. 14 квітня 2011 р. відбулося офіційне відкриття Лабораторії інтерактивних методів навчання, створення якої є одним із результатів виконання проекту «Темпус» (керівник – професор Ю.В. Холін).

Університет здійснює плідне різнобічне співробітництво з інститутами Національної академії та інших академій наук України, продовжує роз-

Таблиця 2.1

Розподіл обсягів науково-дослідних робіт з усіх видів фінансування за науковими підрозділами Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна у 2010 р.

№ з/п	Факультет	2010 р. (фактично)									
		Міністерство освіти і науки, молоді та спорту				Госпдоговірні роботи		Фонд фундаментальних досліджень університету		Фонд розвитку і модернізації наукового та навчально-наукового обладнання	
		§ 1		Фонд фундамент. досліджень МОН молоді та спорту України, Національне надбання							
		кількість	обсяг, тис.грн.	кількість	обсяг, тис. грн.	кількість	обсяг, тис. грн.	кількість	обсяг, тис. грн.	кількість	обсяг, тис. грн.
1	Біологічний	8	619,5	2	59,0	1	65,0	4	47,0		
2	Геолого-географічний	8	654,1					3	17,3		
3	Економічний	3	385,2								
4	Іноземних мов										
5	Інститут астрономії	7	1 099,5	2	189,0			1	12,4	1	17,0
6	Інститут біології	8	1 119,8			1	40,0				
7	Інститут високих технологій	20	4 318,4	1	49,0	6	411,25	3	73,3	5	144,0
8	Інститут хімії	4	896,3							1	24,7
9	Історичний	1	58,0					1	5,0		
10	Медичний	2	141,6								
11	Механіко-математичний	10	749,0								
12	Радіофізичний	28	4 305,1	2	130,0	1	3,0	3	77,3	2	41,3
13	Соціологічний	3	289,2								
14	Психології	1	74,1					1	16,5		
15	Фізичний	12	1 201,5	2	885,6					1	28,8
16	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	1	80,8								
17	Філологічний							1	7,0		
18	Філософський	6	382,1								
19	Хімічний	8	475,7	1	49,0	2	115,5	2	33,0	2	33,0
20	Юридичний	2	281,7								
21	Екологічний	1	127,7								
	Усього	133	17 259,3	10	1 361,6	11	634,75	19	288,8	12	288,8

вивати відносини з галузевими інститутами та підприємствами. Функціонують 18 філій кафедр, 2 центри колективного користування унікальним обладнанням, 34 міжвідомчі галузеві науково-дослідні лабораторії.

Попри всі труднощі проведення НДР, нестачу коштів, вчені університету мають сьогодні успіхи в розвитку наукових досліджень, активізується інноваційна діяльність. Вирішується задача залучення усіх кафедр університету до виконання науково-дослідних робіт. Результати фундаментальних досліджень є основою для виконання госпдоговірних НДР.

В університеті розроблено систему визначення комплексного рейтингу діяльності факультетів, кафедр та НДІ, що дозволяє об'єктивно оцінювати стан науково-дослідної роботи у підрозділах університету.

Наукова частина університету постійно проводить роботу з підвищення наукового рівня фундаментальних та прикладних досліджень, забезпечення отримання вагомих

Таблиця 2.2

Розподіл обсягів науково-дослідних робіт з усіх видів фінансування за науковими підрозділами Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна у 2011 р.

№ з/п	Факультет	2011 р. (план)									
		Міністерство освіти і науки, молоді та спорту				Госпдоговірні роботи		Фонд фундаментальних досліджень університету		Фонд розвитку і модернізації наукового та навчально-наукового обладнання § 1	
		§ 1		Фонд фундамент досліджень МОН молоді та спорту України, Національне надбання							
		кіль-кість	обсяг, тис. грн.	кіль-кість	обсяг, тис. грн.	кіль-кість	обсяг, тис. грн.	кіль-кість	обсяг, тис. грн.	кіль-кість	обсяг, тис. грн.
1	Біологічний	8	676,4	3	143,50	1	15,0	3	75,0		
2	Геолого-географічний	5	751,2					3	25,0		
3	Економічний	3	430,3					1	25,0		
4	Іноземних мов										
5	Інститут астрономії	8	1 212,7	1	118,20			1	18,0		
6	Інститут біології	8	1 210,6			1	30,0	1	15,0		
7	Інститут хімії	4	911,0					1		1	25,0
8	Історичний	1	65,9								
9	Комп'ютерних наук	1	58,8					1	40,0	1	35,0
10	Медичний	2	143,1								
11	Механіко-математичний	10	761,3								
12	Радіофізичний	29	4 807,1	3	199,3	1	1 248,02	3	52,0	5	130,0
13	Соціологічний	3	305,9								
14	Психології					1	16,0	1	5,0		
15	Фізичний	12	1 258,3							1	25,0
16	Фізико-технічний	19	3730,4	1	49,0	6	411,25	2	33,3	4	109,0
16	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	1	96,8								
17	Філологічний							1	5,0		
18	Філософський	6	422,1								
19	Хімічний	8	483,5	1	60,0	1	30,0	2	30,0	3	65,0
20	Юридичний	2	193,3								
21	Екологічний	1	148,2								
	Усього	131	18 559,2	10	646,0	6	1 359,02	21	350,0	14	350,0

результатів вже на рівні планування наукових досліджень, згідно з яким відбувається відкриття нової тематики, прийняття завершених робіт і оцінка отриманих результатів. Оцінювання результатів здійснюють НТК університету, незалежні експерти-рецензенти. Основними критеріями при цьому є отримання принципово нових результатів, які мають важливе значення для подальшого розвитку окремих галузей науки та наукових напрямів, наявність результатів, що дають вагомі підстави для проведення актуальних прикладних досліджень і розробок за результатами фундаментальних досліджень, об'єктів права інтелектуальної власності, створених під час виконання роботи, кількість і якість публікацій,

наукових обговорень на конференціях тощо.

В той же час, слід зазначити, що керівники НДР, учені ради факультетів не завжди з повною відповідальністю ставляться до оформлення належним чином запитів (проектів), які подаються до експертних рад Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України щодо їх фінансування. Згідно з результатами конкурсного відбору експертними радами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України проектів НДР університету щодо рекомендації їх до фінансування у 2011 р., були відхилені проекти, загальний обсяг фінансування яких склав близько 600 тис. грн. Відповідно до вимог Положення про проведення Міністерством конкурсного відбору проектів наукових досліджень і розробок, які виконуватимуться за рахунок коштів загального бюджету, керівники цих проектів не можуть бути рекомендовані для керівництва НДР у наступному році.

Протягом 2010/2011 навчального року набула розвитку інноваційна діяльність в університеті. Створений у 2011 році Інноваційний центр університету взяв участь у XI міжнародній конференції ділових кіл Європейської Бізнес-Асоціації, XIV виставці-ярмарку з міжнародною участю «ЕКОЛОГІЯ'2011» НАН України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (університет отримав диплом Президента НАН України Б.Є. Патона), міжнародному семінарі «Організація системи венчурного бізнесу і комерціалізація результатів наукових досліджень» Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України, круглому столі з представниками уряду Московської області, круглому столі «Україна – Росія» щодо організації технопарку «Слобожанський».

Розроблено і надруковано буклет «Пропозиції Інноваційного центру Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна» і «Каталог наукових розробок та послуг, що пропонуються для впровадження та використання».

Проведені перші переговори щодо співробітництва у різних напрямках з низкою вітчизняних та закордонних компаній і підприємств.

Засновниками створеного в 2011 р. Українсько-російського технопарку «Слобожанщина» стали Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харківський національний університет радіоелектроніки імені М.К. Янгеля, Науковий парк «ФЕД», Національний дослідний університет Російської Федерації «Бєлгородський державний університет».

Документи на утворення технопарку «Академічний науково-освітній комплекс «Ресурс» знаходяться на узгодженні у Кабінеті міністрів України. Засновниками парку є Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут», Інститут проблем машинобудівництва, Харківський національний університет радіоелектроніки імені М. К. Янгеля, Харківський національний автомобільно-дорожний університет, Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського «ХАІ», Харківська національна академія міського господарства.

У стадії утворення – Інноваційний кластер «Нові матеріали ядерної енергетики» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за участю Державної наукової установи «Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» Національної академії наук України», ННЦ «ХФТІ»; технополіс «П'ятихатки».

Виконано понад 30 інноваційних проектів, більшість яких включено до каталогу наукових і науково-технічних розробок та представлено на виставці, присвяченій 20-річчю створення СНД (Москва, червень 2011 р.). Серед них:

– радіометричний флуоресцентний хемосенсор для високочутливого визначення іонів меркурію(II) у воді в режимі реального часу (НДІ хімії);

– багатодіапазонний опромінювач гостроспрямованої багатоканальної дзеркальної антени НВЧ-радіометра МТВЗА-ГЯ для космічних апаратів серії «МЕТЕОР» (Росія) та «СІЧ» (Україна–Росія) (радіофізичний факультет);

– джерело комбінованого іонно-електронного пучка з повною струмовою компенсацією (фізико-технічний факультет);

– математична модель «Віртуальна людина. Серцево-судинна система». Застосування в медицині (механіко-математичний факультет);

– математична модель «Віртуальна людина. Опорно-рухова система». Застосування в медичній діагностиці (механіко-математичний факультет);

– цифровий голографічний інтерференційний мікроскоп (радіофізичний факультет);

– клітинний біосенсор для діагностики аутоімунної патології людини (НДІ біології).

До проблемних питань організації наукової та інноваційної діяльності відносяться такі: в університеті виконується невеликий обсяг науково-дослідних робіт, що фінансуються за кошти замовників; потребує оновлення наукова матеріально-

технічна база; необхідно розвивати діяльність структур, пов'язаних із розвитком інноваційної роботи, захистом інтелектуальної власності, комерціалізацією та впровадженням наукових розробок; потрібно здійснити заходи щодо підвищення ефективності роботи аспірантури і докторантури тощо. Складними є питання заохочення до наукової роботи талановитої молоді; надання індивідуальної допомоги провідним науковцям, роботи яких затребувані світовою науковою спільнотою. У 2011 р. передбачається створити інформаційну базу даних інноваційних розробок університету; налагодити постійну роботу з українськими та закордонними компаніями щодо інноваційної діяльності; створити пакет замовлень для роботи студентського КБ; провести роботу щодо можливості випробування технології підвищення дебету видобутку нафти та газу у Казахстані, Йорданії та Сирії, а також дебету видобутку води у Туркменії; активно пропагувати інноваційну діяльність (проводити конференції, форуми, круглі столи тощо); взяти активну участь у роботі технопарку «Слобожанський»; долучитися до побудови технопарку «Академічний науково-освітній комплекс «Ресурс», технополісу «П'ятихатки», Інноваційного кластеру «Нові матеріали ядерної енергетики»; постійно проводити роботу щодо організації розробок спільних проектів з іншими ВНЗ України, СНД та інших держав.

2.2. Результати науково-дослідних робіт

У 2010 р. виконувалося 185 науково-дослідних робіт, у тому числі 133 НДР – за рахунок коштів загального фонду державного бюджету; 7 НДР – за рахунок коштів Державного Фонду фундаментальних досліджень, 31 НДР – за рахунок власних коштів, 11 НДР – за рахунок коштів замовників, 3 НДР фінансувалися для збереження об'єктів, що становлять національне надбання.

Серед найбільш ефективних науково-дослідних робіт, завершених у 2010 р., можна відзначити такі:

1. Збудження, розсіяння та випромінювання електромагнітних полів хвилевідно-щілинними та вібраторними структурами у матеріальному середовищі (керівник – професор В. О. Катрич).

У роботі вперше одержано в електродинамічно строгій постановці і математично обґрунтовано розв'язання комплексу задач електродинаміки, які пов'язані з вирішенням проблеми розвитку теорії, створення математичних моделей і розробки ефективних для застосування в системах автоматизованого проектування методів розрахунку характеристик імпедансних вібраторних та хвилевідно-щілинних випромінювачів і їх багатоелементних систем, що випромінюють у матеріальне середовище, а також виявлені нові фізичні закономірності і особливості у формуванні електромагнітного поля такими структурами. Показано принципову можливість формування поля випромінювання із заданими просторово-поляризаційними характеристиками системою двох схрещених вібраторів шляхом чисельної оптимізації значень їх поверхневих імпедансів.

За результатами досліджень колективом виконавців НДР опубліковано 2 монографії у видавництві «Springer»; понад 30 робіт – в авторитетних наукових виданнях США та Європи; отримано 7 патентів на винаходи.

Основні результати НДР широко використовуються у навчальному процесі для підготовки студентів радіофізичного факультету (спецкурси «Теорія випромінювання електромагнітних хвиль і антени НВЧ», «Теорія антен з керованим випромінюванням» та курс лекцій «Характеристики випромінювачів НВЧ-полів»).

2. «Розповсюдження власних хвиль і експериментальні дослідження випромінювання обмежених плазмоподібних середовищ» (керівник – професор М.О. Азарєнков).

У роботі започатковано новий підхід до дослідження люмінесцентних процесів у твердому тілі при опромінюванні частинками. Запропоновано використання люмінесцентних спектрів, що випромінюються внаслідок бомбардування частинками, зокрема в термоядерному реакторі, для контролю стану конструкційних елементів, виготовлених зі скла і кристалів. Ця пропозиція базується на вимірюванні спектрів під час опромінювання і застосуванні нової математичної процедури для їх обробки.

Вперше започатковано методи математичної обробки спектрів люмінесценції твердих тіл під іонним бомбардуванням. Такий підхід дозволив виявити раніше невідомі явища, наприклад зміни спектрів, пов'язані з накопиченою зразком дозою.

Розроблено нову технологію дистанційного моніторингу процесів, що відбуваються у матеріалах оптичних вікон, лінз та світловодів, зокрема кварцу, при роботі термоядерного реактора, накопичення дози внаслідок бомбардування оптичних матеріалів іонами водню.

Створено методику виявлення тонких окисних плівок на поверхні кремнію. Вперше вказано на наявність оптимального діапазону

значень енергій частинок, що налітають, з максимальною чутливістю до тонких окисних плівок на поверхні кремнію. Методика має високу чутливість і може бути застосована для контролю поверхні кремнію.

Створену методику виявлення тонких окисних плівок на поверхні кремнію можна використовувати в процесі бомбардування, обробки, імплантації кремнієвих пластин на підприємствах. Нами вперше вказано на наявність оптимального діапазону значень енергій частинок, що налітають, з максимальною чутливістю до тонких окисних плівок на поверхні кремнію. Методика має високу чутливість і може бути застосована для контролю поверхні кремнію.

У процесі роботи реактору, завдяки розробленим методикам, можна буде підтримувати постійний контроль за фізичними властивос-

Таблиця 2.3

Оприлюднення результатів науково-дослідної роботи Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за 2010 р.

№ з/п	Факультет, підрозділ	Вісники	Збірники наукових праць	Монографії	Статті			Тези доповідей		Патенти	Конференції		Виставки	
					Усього	У зарубіжних виданнях	у виданнях з імпакт-фактором	усього	у зарубіжних виданнях		Усього	міжнародні	проведені в університеті	в яких університет брав участь
1.	Біологічний	2	1	1	128	17	3	209	21	3	5	3		
2.	Геолого-географічний	2	6	1	204	14		132	12		6	5	1	
3.	Екологічний	1	2	4	117	22	5	63	3		11	6		
4.	Економічний	5	4	5	118	1		123	3		6	1		
5.	Іноземних мов	3	11		303	8		240	8		11	4		
6.	Історичний	1	5	11	182	60		58	11		13	11	12	3
7.	Комп`ютерних наук		1		14			15			1	1		
8.	Медичний	2	2		151			48	4	2	21	11		
9.	Механіко-математичний	5	1	1	87	39	41	70	25		4	3		
10.	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу		3	5	66	10		97	3		4	3	1	1
11.	Психології	2	4	4	98	2		42			3	2		
12.	Радіофізичний	1	8	7	145	54	44	197	92	2	7	7		6
13.	Соціологічний	2	4	11	175	21		65	17		3	3		
14.	Фізико-енергетичний				35	14		77	23		1	1		
15.	Фізико-технічний	4	8	2	173	80	46	191	81	3	9	4	1	1
16.	Фізичний	2		5	125	56	72	128	56	4	3			
17.	Філологічний	3	1	2	204	13		6	3		6	1		
18.	Філософський	11	8	7	314	22		48	14		11	8	1	1
19.	Хімічний	2		2	72	29	27	93	26	2	1			
20.	Юридичний	3	4	16	41	3		91	1		7	3		
21.	НДІ астрономії			1	53	45	45	49	40					
22.	НДІ біології		1		60	11	6	73	11		1	1		
23.	НДІ хімії			2	67	30	32	25	8	1				
24.	Загальноуніверситетські відділи										12	8	13	3
25	Центр міжнародної освіти		3		63	14		37			2	2	1	
26.	ЦНБ				27	1					4	2	189	
27.	Ботанічний сад				1			8	3					
	Усього	51	77	87	3023	566	321	2185	465	17	152	90	219	15

тями оптичних вікон та інших конструкційних елементів.

Отримані результати мають зацікавити консорціуми, які проводять роботи з розробки, конструювання і будування великих термоядерних установок. Це, зокрема, проекти й установки TFTR і ATF у США, JT-60 і LHD в Японії, ASDEX і Wendelstein-7AS у Німеччині, Tore Supra у Франції , T-15 у Росії, міжнародний проект ITER та інші.

Розроблені методики можуть бути застосовані у тих галузях науки і техніки, де оптичні матеріали опромінюються потужними потоками іонізуючого випромінювання. Це космічні дослідження, активні зони реакторів. Особливо слід відзначити таку галузь техніки, як створення тонкоплівкових електронних пристроїв. Ці методики дозволять визначити наявність надтонких плівок окису на напівпровідниках, дадуть змогу контролювати процеси створення комплексів «метал – окис – напівпровідник».

3. Вплив радіаційних і теплових характеристик відпрацьованого ядерного палива реакторів ВВЕР-1000 на безпеку тривалого зберігання (керівник – кандидат технічних наук В. Г. Рудичев). Розроблено методику забезпечення радіаційної безпеки при сухому зберіганні відпрацьованого ядерного палива на відкритому майданчику, розташованому всередині території АЕС. Аналоги розробки в Україні відсутні.

Отримані результати склали основу спільної із Запорізькою АЕС та Інститутом проблем машинобудування імені А. М. Підгорного НАН України роботи «Забезпечення безпеки при впровадженні нової технології сухого зберігання відпрацьованого ядерного палива на промисловому майданчику ВП ЗАЕС», висунутої на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки. Економічний ефект від використання і впровадження нової технології із сухого зберігання відпрацьованого ядерного палива у 2001-2010 роках склав 3,56 млрд. грн. На базі виконаних досліджень були запропоновані заходи зі зменшення радіаційного впливу на персонал АЕС та навколишнє середовище.

4. Створення, дослідження та технологічна апробація кластерної іонно-плазмової системи для синтезу і обробки мікро- та наноструктур (керівник – доцент В. І. Фареник). Створено макетний зразок багатофункціональної кластерної іонно-плазмової системи, яка дозволяє наносити та обробляти складні, в тому числі нанокомпозиційні покриття і структури, проведено технологічну апробацію. Принциповою новизною створеної кластерної системи є поєднання в одній вакуумно-плазмовій установці декількох сумісних джерел потоків металів, іонів, хімічно-активних частинок для послідовної або одночасної комплексної обробки мікро- та наноструктур. Такі покриття, зокрема, TiN, AlN, TiO_2, Al_2O_3 та їх комбінації в складі багатошарових структур і нанокомпозитів широко використовуються в мікроелектроніці, машинобудуванні, оптиці, медицині. Згідно з цією технологією, було нанесено покриття Al_2O_3 на скляні зразки з різним значенням шорсткості та проведено дослідження властивостей поверхні отриманих покриттів, які дозволяють перейти до створення кластерної системи, що відповідає потребам промисловості.

5. Опозиційні ефекти малих тіл сонячної системи: спостереження і лабораторне моделювання (керівник – доктор фізико-математичних наук І.М. Бельська). У результаті виконання НДР створено першу базу даних фазових залежностей блиску астероїдів «Kharkiv Asteroid Magnitude-Phase Relations V1.0», що стала складовою частиною міжнародної бази даних і широко використовується для інтерпретації даних наземних і космічних спостережень та перевірки теоретичних моделей розсіювання світла.

Використання в дослідженнях авторських методик обробки та аналізу даних спостережень і даних лабораторних фотометрів-поляриметрів, що не мають світових аналогів, дає змогу очікувати отримання унікальних результатів, що увійдуть до Міжнародних баз даних. Зіставлення отриманих даних спостережень з теоретичними моделями і результатами лабораторних вимірювань сприятиме розробці нових методів дистанційного аналізу фізичних характеристик поверхонь небесних тіл.

Одержані дані фотометричних і поляриметричних спостережень малих тіл та дані лабораторних вимірювань метеоритів і структурних аналогів поверхонь небесних тіл складуть основу унікальної експериментальної бази даних, що об'єднає телескопічні та лабораторні результати досліджень.

Систематичні лабораторні дослідження опозиційних ефектів на гранично малих фазових кутах сьогодні проводяться лише в НДІ астрономії університету. Створено фотометр-поляриметр, що забезпечує високу просторову роздільну здатність вимірювань на малих фазових кутах і не має аналогів у світі.

Дослідження в цьому напрямі підтримані багатьма міжнародними грантами (INTAS, CRDF, ESA).

6. Процеси переносу у металах IV-А групи та у їх гідридних фазах (керівник – професор

Таблиця 2.4

Оприлюднення результатів науково-дослідної роботи Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за перші шість місяців 2011 р.

№ з/п	Факультет, підрозділ	Вісники	Збірники наукових праць	Монографії	Статті			Тези доповідей		Патенти	Конференції		Виставки	
					Усього	У зарубіжних виданнях	у виданнях з імпакт-фактором	усього	у зарубіжних виданнях		Усього	міжнародні	проведені в університеті	в яких університет брав участь
1.	Біологічний	1		1	26	10	6	36	10	3				
2.	Геолого-географічний	1	2	1	47	8	2	51	5		2	2	1	
3.	Екологічний	1	2	2	105	8	4	67	1	4	2	1	1	2
4.	Економічний	3	2	1	22	2		109	4		4	1		
5.	Іноземних мов	2	8	1	133	4		207	14		7	4		
6.	Історичний		2	1	81	36		26	6		7	3	7	1
7.	Комп`ютерних наук				5			7			1			
8.	Медичний	1	4	1	80	4		47	9	9	22	8		
9.	Механіко-математичний	1	1	1	50	22	19	15	9		4	3		
10.	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу		3	9	10			57	11		2	2		1
11.	Психології	2	2	3	61			25	3	2	2	1		
12.	Радіофізичний	1	1	5	45	13	19	78	34	2	2	2		1
13.	Соціологічний	2	2	1	57	5		39	2		3	2		
14.	Фізико-енергетичний				10	4		19	3					
15.	Фізико-технічний	2	1		70	29		84	38	1	1	1		
16.	Фізичний	1			46	29	43	57	16		1			
17.	Філологічний	3			130	9		4			4			
18.	Філософський	7	2	9	126	17	4	74	24	1	8	2	1	3
19.	Хімічний			2	38	25	25	69	7	2	1		1	
20.	Юридичний	1	3	7	32	1		91	2		3	3		
21.	НДІ астрономії			1	19	14	14	9	6					
22.	НДІ біології				12	2	2	27						
23.	НДІ хімії				19	15	11	12	4	1				
24.	Загальноуніверситетські відділи												3	2
25.	Центр міжнародної освіти		4	2	22	2		37			1	1	1	
26.	ЦНБ				7						2	1	55	
27.	Ботанічний сад				1			5						
	Усього	29	39	48	1254	259	149	1252	208	25	79	37	69	10

Б. О. Мерісов). Гафній та цирконій є конструкційними матеріалами атомної енергетики, властивості яких, у тому числі й транспортні, впливають на ефективність та надійність роботи атомних реакторів.

Результати досліджень використовуються при отриманні чистого гафнію та прогнозуванні його теплофізичних властивостей в разі застосування в атомній та водневій енергетиці; для прогнозування зміни властивостей об'ємного аморфного сплаву $Zr_{1.2}Be_{22.5}Ti_{13.8}Cu_{12.5}Ni_{10}$ під впливом водню; для оцінки можливості застосування ВТНП системи $YBa_2Cu_3O_{7-\delta}$.

Об'ємний аморфний сплав $Zr_{41.2}Be_{22.5}Ti_{13.8}Cu_{12.5}Ni_{10}$ може бути застосованим у системі діагностики плазми в реакторі ITER. Його планують використати для перших дзеркал, котрі знаходяться найближче до гарячої плазми. Тому важливо знати, як у ньому розчиняються водень чи дейтерій і як вони впливають на властивості сплаву. ВТНП системи $YBa_2Cu_3O_{7-\delta}$ є перспективними матеріалами для нової техніки.

Створення матеріалів із заздалегідь заданими транспортними властивостями для атомної й інших галузей сучасної енергетики є актуальним завданням. Гафній, інші метали IV групи, а також об'ємний аморфний сплав $Zr_{41.2}Be_{22.5}Ti_{13.8}Cu_{12.5}Ni_{10}$ – це перспективні матеріали атомної енергетики. Вони можуть розчиняти великі кількості водню, що впливає на їхні властивості. Інформація про фізичні властивості цих матеріалів з великою кількістю водню у широкому інтервалі температур та концентрацій водню має велике значення. Дихалькогеніди перехідних металів та ВТНП-купрати мають унікальні фізичні властивості, зокрема, надпровідні. Перспективним є виявлення подібності фізичних характеристик низькотемпературних та високотемпературних надпровідників, пов'язаних з кристалічною будовою та механізмом надпровідності.

У 2011 р. завершуються 73 науково-дослідні роботи, що фінансуються із загального фонду державного бюджету. У зв'язку із цим керівництво науково-дослідної частини разом із науковою громадськістю, представниками НАН України та керівниками НДР провели конкурсний відбір проектів наукових досліджень і розробок, що виконуватимуться в університеті за рахунок видатків загального фонду державного бюджету. Згідно з наказом ректора № 0304-1/111 від 07.06.2011 р., було здійснено експертизу проектів щодо відповідності їх вимогам Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Проекти подані на розгляд наукових рад Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України і секцій за фаховими напрямами для подальшого включення проектів до тематичного плану НДДКР університету на 2012 рік.

Важливим показником результативності роботи ВНЗ є наукові публікації. Щорічно зростає кількість статей і тез доповідей, що публікуються співробітниками університету за результатами проведених наукових досліджень. У 2010 р. опубліковано: 87 монографій (із них 13 – за кордоном), 51 випуск «Вісника ХНУ імені В.Н. Каразіна», 77 збірників наукових праць, 5208 статей і тез доповідей. Особлива увага приділяється створенню та охороні об'єктів права інтелектуальної власності. Отримано 40 охоронних документів, власником 17 з них є університет (табл. 2.3).

Результати наукових досліджень, в першу чергу, кількість та якісний рівень публікацій у міжнародних виданнях є одним з головних критеріїв ранжування університетів за глобальними рейтингами. Університет видає 44 друковані та електронні наукові видання (табл. 2.4).

Відповідно до рейтингу наукової ефективності (University Ranking by Academic Performance, URAP, http://www.urapcenter.org/2010/) від 3 грудня 2010 р. (оцінювалися 2500 кращих університетів на основі порівняння кількості публікацій, що входять до системи Thomson Reuters Web of Knowledge, цитування, кумулятивного імпакт-фактору журналів, індексу Гірша, оцінки рівня міжнародного співробітництва та індексу Google Scholar), університет посідає 1415 місце в світі, є десятим в СНД та кращим в Україні (до рейтингу увійшли ще два українські ВНЗ – Львівський національний університет імені Івана Франка (1761 місце у світі) та Київський національний університет імені Тараса Шевченка (1996 місце у світі).

У рейтингу Global University Ranking (агентство РейтОР та Інститут комплексних досліджень освіти, Російська Федерація, http://www.reitor.ru/) оцінювалися 509 класичних, технічних і технологічних університетів із 70 країн за якістю освітньої діяльності, рівнем наукових публікацій та їх цитуванням, фінансовим забезпеченням, міжнародним визнанням та Інтернет-аудиторією. Університет посів 287 місце серед університетів світу, ставши десятим у зведеному рейтингу ВНЗ країн СНД та Балтії і першим в Україні.

За даними наукометричної і бібліографічно-реферативної системи SCOPUS, університет за кількістю публікацій у міжнародно визнаних виданнях посідає третє місце серед

усіх наукових і навчальних закладів України. Протягом останніх років Scopus щорічно реєструє 300-350 статей науковців університету. Зокрема, до системи Scopus були внесені у 2008 р. 325 публікацій науковців університету, у 2009 р. – 293, у 2010 р. – 365, у першому півріччі 2011 р. – 118 публікацій. Разом з тим, порівняння кількості публікацій Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна з показниками університетів, що за даними міжнародних рейтингів входять до першої півтисячі університетів світу і мають кількість студентів й аспірантів, порівнювану з кількістю осіб, які навчаються в нашому університеті, показує, що ці університети публікують приблизно в 10 разів більше статей у міжнародно визнаних виданнях. Слід також взяти до уваги, що рішенням колегії МОНмолодьспорту України показник «Кількість публікацій у наукометричній міжнародній базі даних Scopus» ухвалено як один із важливих критеріїв оцінювання результативності наукової та науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів.

Досягнення стратегічної мети розвитку університету до 2020 року – максимального наближення до основних характеристик університету світового класу і створення передумов для входження до 500 кращих університетів світу за визнаними університетськими рейтингами – вимагає значно збільшити кількість публікацій, що враховуються системами Scopus та Thomson Reuters Web of Knowledge. Один із шляхів досягнення цього – включення видань університету до реферативно-бібліографічної інформаційно-пошукової системи SCOPUS. У першому півріччі 2011 р. подано чотири заявки щодо включення університетських видань, а саме: серій «Біологія», «Ядра, частинки, поля» Віснику університету, «Біофізичного віснику», та журналу «Фізична інженерія поверхні». Слід також добитися того, щоб не лише факультети та інститути фізико-математичного і хіміко-біологічного профілів, але й інші підрозділи оприлюднювали результати своїх досліджень в авторитетних виданнях.

У першому півріччі 2011 р. вченими університету видано 48 монографій (з них 11 – за кордоном), 29 випусків «Вісника ХНУ імені В.Н. Каразіна», 39 збірників наукових праць, 2506 статей та тез доповідей, отримано 25 патентів, 16 із цих об'єктів інтелектуальної власності (ОПІВ) створені працівниками університету як співавторами, але університет не має на них право власності. Подано 9 заявок на винаходи (табл. 2.5).

Значну роль у сприянні розвитку наукових досліджень відіграють наукові конференції, що проводяться в університеті та за його межами.

Учені університету брали активну участь у міжнародних, всеукраїнських конференціях, симпозіумах, семінарах, виставках. У 2010 р. на базі університету проведено 152 конференції, з них 90 міжнародних. Серед проведених конференцій можна відзначити такі: Міжнародна конференція, присвячена 95-річчю О.В. Погорєлова, XXXI науково-практична конференція «Застосування лазерів у медицині та біології», VII наукова конференція з теорії і техніки антен, наукова конференція «Фізико-хімічні основи формування та модифікації мікро- та наноструктур», IX наукова конференція «Фізичні явища в твердих тілах», I Конгрес Соціологічної асоціації України «Соціологія в ситуації соціальних невизначеностей», VI Дриновські читання за темою спільного проекту з Інститутом історії Болгарської академії наук: «Болгарія – Україна: від євразійських імперій до Європейського Союзу (XVIII – початок XXI ст.)», науково-практична конференція «Російсько-українське порубіжжя: стан та перспективи співробітництва», науково-практична конференція «Інфекції в практиці клініциста, антибактеріальна, антивірусна імунотерапія та імунопрофілактика в умовах поліклініки та стаціонару», IV міжнародна наукова конференція студентів і аспірантів «Сучасні проблеми математики і її застосування у природничих науках та інформаційних технологіях», науково-практична конференція «Бібліотеки вищих навчальних закладів України на шляху до світового інформаційного простору».

У першому півріччі 2011 р. університетом проведено 79 конференцій, з них 37 міжнародних. Серед них слід відзначити: VI Міжнародну науково-технічну конференцію «Актуальні питання теоретичної і прикладної біофізики, фізики, хімії», IX Міжнародну науково-практичну конференцію «Якубинська наукова сесія», XVIII Українську конференцію з неорганічної хімії з міжнародною участю в рамках Міжнародного року хімії, VII Міжнародну науково-технічну конференцію «Актуальні питання біологічної фізики і хімії», Міжнародну науково-практичну конференцію «Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети».

У 2011 р. університет взяв участь у 10 міжнародних, всеукраїнських та регіональних виставках, серед яких XIV виставка-ярмарок з міжнародною участю «ЕКОЛОГІЯ-2011», Міжнародний екологічний форум «Довкілля для України», XIV Московський міжнародний Салон винаходів та інноваційних

Таблиця 2.5

Фахові видання Харківського національного університету імені В.Н Каразіна (станом на 01.07.2011 р.)

Галузь науки	Видання
Фізико-математичні науки	1. Вісник університету, серія «Ядра, частинки, поля» 2. Вісник університету, серія «Фізика» 3. Вісник університету, серія «Математика, прикладна математика, механіка» 4. Вісник університету, серія «Математичне моделювання. Інформаційні технології. Автоматизовані системи управління» 5. Вісник університету, серія «Радіофізика та електроніка» 6. Журнал «Біофізичний вісник» 7. Журнал «Фізична інженерія поверхні»
Хімічні науки	8. Вісник університету, серія «Хімія»
Біологічні науки	9. Вісник університету, серія «Біологія» 10. Журнал «Фотобіологія та фотомедицина»
Медичні науки	11. Вісник університету, серія «Медицина»
Географічні науки	12. Вісник університету, серія «Геологія, географія, екологія» 13. Вісник університету, серія «Екологія» 14. Збірник наукових праць «Людина та довкілля. Проблеми неоекологіїї» 15. Збірник наукових праць «Часопис соціально-економічної географії» 16. Збірник наукових праць «Проблеми безперервної географічної освіти і картографії»
Психологічні науки	17. Вісник університету, серія «Психологія»
Історичні науки	18. Вісник університету, серія «Історія» 19. Вісник університету, серія «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки» 20. Збірник наукових праць «Харківський історіографічний збірник» 21. Збірник наукових праць «Актуальні питання вітчизняної та всесвітньої історії» 22. Збірник наукових праць «Дриновський збірник» 23. Журнал «Древности». Харківський історико-археологічний щорічник
Економічні науки	24. Вісник університету, серія «Економічна» 25. Журнал «Соціальна економіка»
Політичні науки	26. Вісник університету, серія «Питання політології»
Філософські науки	27. Вісник університету, серія «Теорія культури та філософія науки» 28. Вісник університету, серія «Філософія. Філософські перипетії» 29. Збірник наукових праць «Схід-Захід» 30. Науково-практичний журнал «Філософія спілкування: філософія, психологія, соціальна комунікація»
Філологічні науки	31. Вісник університету, серія «Філологія» 32. Вісник університету, серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов» 33. Вісник університету, серія «Соціальні комунікації» 34. Журнал «Філологічні трактати» 35. Міжнародний електронний збірник наукових праць «Когниция , коммуникация, дискурс»
Педагогічні науки	36. Вісник університету, серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» 37. Збірник наукових праць «Наукові записки кафедри педагогіки» 38. Збірник наукових праць «Викладання мов на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки»
Соціологічні науки	39. Вісник університету, серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи» 40. Збірник наукових праць «Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства 41. Збірник наукових праць «SOCIOПРОСТІР» 42. Журнал «Український соціологічний журнал» 43. «Соціологія майбутнього: журнал з проблем соціології молоді та студентства»
Юридичні науки	44. Вісник університету, серія «Право»

технологій», виставка, присвячена 20-річчю створення СНД.

Державною премією України в галузі науки і техніки за 2010 рік за цикл наукових праць «Теорія динамічних систем: сучасні методи та їх застосування» відзначені член-кореспондент НАН України, професор І.Д. Чуєшов; доктор фізико-математичних наук, професор В.І. Коробов ; за роботу «Розвиток теоретичних основ, розробка та застосування поляриметричних методів і апаратури для дистанційного зондування об'єктів Сонячної системи наземними та аерокосмічними засобами» – доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник І.М. Бельська; доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник Д.Ф. Лупішко; кандидат фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник В.Г. Кайдаш; за розробку технологій і організацію виробництв йод- і бромвмісних продуктів в Україні – доктор хімічних наук, професор В.Л. Чергинець.

Міжнародна премія імені академіка НАН Білорусі А.В. Ликова за роботу «Исследование процессов горения и тепломассопереноса в сложных термогазодинамических условиях путем их моделирования и идентификации» присуджена колективу авторів у складі Б. Сполдинга, академіка НАН України, зав. каф. теплофізики та молекулярної фізики Ю.М. Мацевитого та А.А. Халатова.

Міжнародну молодіжну премію в конкурсі наукових проектів «Громадянське суспільство і толерантний світ», організованому Центром суспільних технологій (м. Москва) спільно з Міжнародною лігою «Добрососедство» отримали викладачі соціологічного факультету О.С. Мурадян та О.В. Хижняк.

Науковий співробітник фізико-технічного факультету С.І. Панасенко став лауреатом Премії Міжнародної академічної видавничої компанії «Наука/Інтерперіодика» (МАВК) за кращу публікацію в журналах, що нею видаються.

Декан фізико-технічного факультету, професор І.О. Гірка визнаний кращим деканом за результатами XII конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена».

Згідно з рішенням колегії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та постановою Президії Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки, стипендію Кабінету Міністрів України для молодих учених одержують С.Л. Бердник, О.Ю. Бутрим, О.О. Горобченко, В.В Хардіков. (радіофізичний факультет).

Докторант О. Мусієздов та аспірантка Л. Овчиннікова стали лауреатами Всеукраїнського конкурсу «Кращий молодий соціолог року-2010», організованого Інститутом соціології НАН України.

За підсумками конкурсу, проведеного відділеннями Національної академії наук України у 2010 р., грамотою Президії НАН України нагороджено кандидата фізико-математичних наук В.М. Трусову за роботу «Флуоресцентна спектроскопія наноансамблів біомакромолекул».

У першому півріччі 2011 р. рішенням Харківської обласної державної адміністрації призначено такі стипендії співробітникам університету:

– імені В. Н. Каразіна (з гуманітарних наук) – доктору історичних наук, професору С.Б. Сорочану;

– імені К. Д. Синельникова (з фізики й астрономії) – доктору фізико-математичних наук, професору О. М. Єрмолаєву;

– імені М. В. Остроградського (з математики) – доктору фізико-математичних наук, доценту В. К. Дубовому;

– імені Г. Ф. Проскури (з технічних наук) – кандидату фізико-математичних наук, професору Є. Ю. Бадіяну;

– імені В.Н. Каразіна (з гуманітарних наук) для молодих науковців – кандидату соціологічних наук, доценту В. І. Лукащуку;

– імені М. М. Бекетова (з хімії) для молодих науковців – кандидату хімічних наук, доценту М. О. Колосову.

Гранти Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених на 2011 рік призначені доценту М.О. Колосову для проведення дослідження «Регіоселективний синтез drug-like-молекул–похідних 4,7-дигідропіразоло [1,5-a] піримідину» та с.н.с. В. М Трусовій для проведення дослідження «Білок-ліпідні взаємодії як детермінанта амілоїдогенних властивостей білків».

2.3. Підготовка кадрів вищої кваліфікації, робота докторантури й аспірантури

Університет є потужним центром підготовки наукових кадрів. На сьогодні в університеті працює 25 спеціалізованих рад (16 – із захисту докторських і 9 – із захисту кандидатських дисертацій) за 50 спеціальностями.

Докторантура, аспірантура та інститут здобувачів – основне джерело підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. В аспірантурі університету

Таблиця 2.6

Переможці Всеукраїнських студентських олімпіад у 2010/2011 навчальному році

№ з/п	Дисципліна	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце
1.	Маркетинг	Іларіонова Оксана Олексіївна	I
2.	Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	Бодак Інна Володимирівна	I
3.	Безпека життєдіяльності	Клєщ Анастасія Анатоліївна	II
4.	Математика	Дьомін Ярослав Володимирович	II
5.	Біологія	Бондарєва Анастасія Андріївна	II
6.	Економіка природокористування	Чумак Ірина Іванівна	II
7.	Психологія	Валова Валерія Олександрівна	II
8.	Соціологія	Дейнеко Олександра Олександрівна	II
9.	Математика	Кадець Людмила Володимирівна	III
10.	Астрономія та астрофізика	Денисенко Юрій Євгенович	III
11.	Інфекційні хвороби	Касім Марина Вікторівна	III
12.	Українська мова та література	Редько Євген Олександрович	III
13.	Німецька мова та література	Путілін Олег Олександрович	III
14.	Політологія	Чабан Олександр Олександрович	III
15.	Фізика	Божко Андрій Олександрович	III
16.	Фізика	Майстренко Олексій Олександрович	III
17.	Хімія	Ткаченко Володимир Володимирович	III

Переможці Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук

№ з/п	Напрям	Прізвище, ім'я, по батькові студента	Науковий керівник	
1.	Географічні науки	Балинська Марина Олегівна	професор Черваньов І.Г.	II
2.	Біологічні науки	Бондарєва Анастасія Андріївна	доцент Шабанов Д.А.	II
3.	Математичні науки	Драч Костянтин Дмитрович	чл.-кор. НАН України Борисенко О.А.	I
4.	Математичні науки	Пармаклі Ігор Ігорович	доцент Пославський С.О.	III
5.	Фізика	Леонов Владислав Миколайович	професор Кириченко В.Г.	I
6.	Фізика	Червоний Юрій Валентинович	доцент Кац О.В.	I
7.	Фізика	Боргун Євгенія Віталіївна	доцент Целуйко О.Ф.	I
8.	Фізика	Вус Катерина Олександрівна	професор Горбенко Г.П.	II
9.	Фізика	Батраков Олег Дмитрович	доцент Туз В.Р.	II
10.	Фізика	Трофименко Сергій Валерійович	академік НАН України Шульга М.Ф.	II
11.	Фізика	Лоза Катерина Іванівна	старший викладач Рохмістров Д.В.	II
12.	Фізика	Наумовець Артем Сергійович	професор Ходусов В.Д.	III
13.	Фізика	Сухомлин Петро Владиславович	професор Бойко Ю.І.	III
14.	Хімія	Дерека Богдан Андрійович	науковий співробітник Свєчкарьов Д.А.	I
15.	Хімія	Кібкало Богдан Вікторович	професор Колос Н.М.	III
16.	Екологія та охорона навколишнього середовища	Бабанська Катерина Григорівна	доцент Некос А.Н.	I
17.	Екологія та охорона навколишнього середовища	Кузнєцов Костянтин Андрійович	доцент Некос А.Н.	I

18.	Клінічна медицина	Бєлал Сюзанна Абдул Салам	доцент Кулик О.Л., професор Яблучанський М.І., професор Мартиненко О.В.	II
19.	Теоретична медицина	Стріхар Валерія Олександрівна	доцент Ремньова Н.О.	III
20.	Історичні науки	Єремєєва Катерина Андріївна	доцент Куликов В.О.	II
21.	Кількісні методи в економіці (статистика, економіко-математичне моделювання)	Сівік Сергій Олександролвич, Стадник Андрій Олександрович	професор Меркулова Т.В.	III
22.	Світове господарство та міжнародні економічні відносини	Федотов Дмитро Дмитрович	доцент Казакова Н.А.	III
23.	Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища	Масто Юлія Олексіївна	доцент Тітенко Г.В.	I
24.	Українська мова та література	Бутко Софія Григорівна	доцент Хомік О.Є.	II
25.	Романо-германські мови та літератури	Безугла Тетяна Андріївна	доцент Оніменко Н.А.	III
26.	Соціолінгвістика	Коваленко Юлія Сергіївна	старший викладач Коротич К.В.	III
27.	Переклад	Хохлова Аліна Володимирівна	професор Черноватий Л.М.	I
28.	Політичні науки	Самброс Андрій Сергійович	професор Сазонов М.І.	I
29.	Політичні науки	Авксентьєв Антон Олександрович	доцент Крисенко О.В.	II
30.	Соціологічні науки	Дейнеко Олександра Олександрівна	професор Сокурянська Л.Г.	I
31.	Соціологічні науки	Калашникова Аліна Олександрівна	професор Хижняк Л.М.	II

навчалися 462 аспіранти за 68 спеціальностями (у тому числі 31 аспірант – за контрактом). Найбільше аспірантів навчається на економічних спеціальностях – 81 аспірант; фізико-математичних спеціальностях – 64 аспіранти; філологічних спеціальностях – 55 аспірантів; філософських спеціальностях – 43 аспіранти. Великим залишається відсів з аспірантури. Зокрема, протягом 6 місяців 2011 року відраховані з аспірантури 16 осіб за власним бажанням. До наукового керівництва аспірантами залучено 118 докторів наук і 90 кандидатів наук. Найбільш ефективно здійснюють керівництво аспірантами професори Г.М. Жолткевич, В.Д. Орлов, О.С. Кочарян, В. В. Калініченко, А.А. Гриценко, М.О. Мчедлов-Петросян, І.І. Московкіна. У 2010 році аспірантуру закінчили 106 осіб, в тому числі із захистом дисертацій до закінчення аспірантури – 14 аспірантів. На 1 липня 2011 р. аспірантуру закінчили 10 осіб, у тому числі із захистом дисертацій до закінчення аспірантури – 4 аспіранти. У докторантурі університету навчається 21 докторант за 12 спеціальностями. У 2010 році докторантуру закінчили 4 особи без захисту дисертацій.

До кафедр університету прикріплено 57 здобувачів, у тому числі 26 – для написання дисертації.

У 2010 р. співробітниками університету захищено 11 докторських дисертацій: Токарський В. А. (біологічний факультет), Самохіна В.О. (факультет іноземних мов), Іванов В.В., Юрченко О.І. (хімічний факультет), Єлісєєва Н.П., Биков В.М. (радіофізичний факультет), Даниленко О.А., Горошко О.І. (соціологічний факультет), Шеховцова Т.А. (філологічний факультет), Тараоєв Я. В. (філософський факультет), Ушакова Н. І. (Центр міжнародної освіти) та 67 кандидатських дисертацій, з них 43 – в спеціалізованих радах університету.

Всього протягом 2010/2011 навчального року захищено 7 докторських та 34 кандидатських дисертацій.

2.4. Студентська науково-дослідна робота

Наукова робота студентів в університеті ґрунтується на багаторічній практиці та науковому досвіді, накопиченому за часи існування університету, і розглядається як складова частина підготовки висококваліфікованих фахівців протягом усього періоду навчання.

Найбільш поширеними формами наукової роботи студентів є індивідуальна робота на кафедрах і в лабораторіях факультетів, участь

у виконанні конкретних завдань з НДР кафедр, участь у наукових гуртках, дискусійних клубах, круглих столах, семінарах, наукові публікації, участь в олімпіадах, конкурсах наукових робіт, конференціях тощо.

В університеті діють 85 наукових гуртків, до яких залучено 905 студентів, організовано 14 навчально-наукових центрів, 2 науково-дослідні лабораторії, у роботі яких беруть участь понад 200 студентів.

Проводиться робота із залучення студентів до участі в олімпіадах різного рівня. Університет повністю фінансує витрати, пов'язані з участю у Всеукраїнських студентських олімпіадах. У січні-лютому 2011 р. на базі кожного факультету проходив І тур Всеукраїнської студентської олімпіади, в якому взяли участь 200 студентів університету. У 2011 р. 125 студентів брали участь у ІІ турі Всеукраїнських студентських олімпіад з різних спеціальностей в інших ВНЗ України, де посіли 17 призових місць (табл. 2.6).

У 2010/2011 навчальному році, згідно з наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна було призначено базовим для проведення Всеукраїнської студентської олімпіади із соціології та ІІ етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом «фізика».

Студенти університету беруть активну участь у міжнародних олімпіадах і конкурсах. Студент хімічного факультету Мареха Богдан у липні 2010 р. отримав бронзову медаль на ІІІ Міжнародній олімпіаді з хімії, яка проходила в Ірані. На XII Міжнародній студентській олімпіаді з математики, яка відбулася у липні 2011 року в Ірані студентка механіко-математичного факультету Людмила Кадець виборола бронзову медаль. На IV Міжнародній студентська олімпіада з хімії (липень 2011 р., Іран) студент хімічного факультету Володимир Ткаченко отримав срібну медаль. Команда студентів екологічного факультету (Юлія Масто, Анастасія Клещ, Інна Ризова та Марія Черенева) отримала диплом І ступеня за участь у V Міжнародній олімпіаді з екологічної безпеки. На 71-й Студентській математичній олімпіаді імені Вільяма Ловелла Патнема у грудні 2010 року студенти механіко-математичного факультету Олександр Макарець, Ярослав Дьомін, Євгеній Часновський посіли ІІІ місце. На Міжнародній олімпіаді з математики для студентів вищих навчальних закладів, що проходила у липні-серпні 2011 р. у м. Благоєвград (Болгарія), Людмила Кадець та Ярослав Дьомін завоювали срібні медалі.

Богдан Дерека, студент хімічного факультету, у квітні 2011 р. одержав диплом ІІ ступеню на XXI Менделєєвському конкурсі студентів-хіміків (м. Дубна, Росія). Студентки філологічного факультету Олександра Чорна та Аліна Калініна одержали дипломи І та ІІ ступеня на І Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської і студентської молоді імені Тараса Шевченка. Студент цього ж факультету Євген Редько посів ІІ місце на XI Міжнародному конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика. Команда студентів університету у складі: Андрій Божко, Олексій Майстренко (фізичний факультет), Костянтин Шпак (фізико-технічний факультет), Ігор Пармаклі, Олександр Макарець, Ганна Костенко (механіко-математичний факультет) посіла IV місце у теоретичному конкурсі та ІІІ місце у конкурсі розв'язання коротких задач «Брейн-ринг» у міжнародній олімпіаді студентів ВНЗ з теоретичної механіки (м. Гомель, Білорусь). У березні 2011 року диплом І ступеня на ІІІ міжнародному студентському турнірі фізиків (м. Долгопрудний, Московська обл., Росія, Московський фізико-технічний інститут) отримала команда студентів фізико-технічного факультету у складі: Ігор Вакульчик, Анастасія Васильченкова, Анастасія Гаєва, Олександр Літвінов, Ілля Пожидаєв, Олександр Крючков.

Студенти університету беруть активну участь в організації та роботі міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференцій. У 2010/2011 навчальному році на базі університету було проведено 18 конференцій за участю студентів, зокрема, VI Міжнародну конференцію студентів і молодих вчених «Від громадянського суспільства до правової держави», IX Міжнародну студентську наукову конференцію «Соціологія і (пост)сучасність», Міжнародну науково-практичну конференцію студентів, аспірантів та молодих науковців «Регіон – 2011: суспільно-географічні аспекти».

В університеті поширюються нові форми організації студентської наукової роботи: проведення он-лайн конференцій. Наприклад, на факультеті іноземних мов у квітні 2011 р. було проведено міжвузівську студентську наукову он-лайн конференцію «Сучасні тенденції в науці».

У 2006/2007 навчальному році започатковано Харківський регіональний конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук за напрямами: «гуманітарні науки», «природничі науки» та «технічні науки». У 2010/2011 навчальному році за напрямом «гуманітарні науки» І місце посіли: Кристина Ластовка (факультет іноземних мов), Аліна Калашникова (соціологічний факультет), Яна Іржаковська (філологічний факультет),

Олексій Чеботарьов (історичний факультет), ІІ місце за цим напрямом посіли Юлія Коваленко і Марина Сироватська (філологічний факультет) та ІІІ місце –Роман Борисов (соціологічний факультет). За напрямом «природничі науки» І місце посіли Анна Касторна (радіофізичний факультет) та Ірина Ярова (фізико-технічний факультет), ІІ місце за цим напрямом посіли Сюзанна Белал Абдул Салам та Катерина Лінська (медичний факультет), Вадим Дібров (фізичний факультет), Богдан Мареха (хімічний факультет) і Інна Бодак (екологічний факультет), ІІІ місце –Катерина Ткаченко і Ольга Клименко (радіофізичний факультет), Наталя Дроб'язко (фізичний факультет), Ольга Михайлова та Анастасія Кечеджи (біологічний факультет), Костянтин Кузнєцов (екологічний факультет).

Щороку зростає кількість учасників і переможців Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за різними галузями. Так, якщо 2007/2008 навчальному році переможцями конкурсу стали 24 студенти, то в 2010/2011 навчальному році – 31 студент (табл. 2.6).

На ІХ Всеукраїнському студентському турнірі фізиків, що проходив у лютому 2011 року, диплом І ступеня було присуджено команді студентів фізико-технічного факультету. Диплом ІІІ ступеня було присуджено команді студентів радіофізичного та фізичного факультетів.

У 2010/2011 навчальному році 16 студентів університету відзначені стипендіями Президента України, 3 студенти отримують стипендію Верховної Ради України, 1 студент отримує стипендію облдержадміністрації та 28 – іменні стипендії всесвітньо відомих учених.

Особлива увага приділяється публікаціям студентів за результатами їх науково-дослідної роботи. У 2008 р. було опубліковано 480 наукових статей та тез доповідей за участю студентів, у 2009 р. – 485, у 2010 р. – 520 (з них самостійно – 145 статей та тез), а у першому півріччі 2011 р. – 250 (з них самостійно – 85 статей та тез).

За результатами Харківського міського конкурсу студентських рад, організованого Управлінням у справах сім'ї та молоді Харківської міської ради, Студентське наукове товариство університету нагороджено дипломом переможця конкурсу в номінації «Кращий орган студентського самоврядування за напрямом діяльності». На міжнародній виставці «Освіта та кар'єра» (м. Київ, 18-20 листопада 2010 р.) університет отримав диплом за розвиток студентської наукової роботи.

ІІІ. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ – ОСНОВНІ КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ

3.1. Напрями і спеціальності підготовки фахівців

За звітний період збільшився обсяг підготовки фахівців, розширився спектр напрямів їх підготовки, спеціальностей та спеціалізацій, розвивалися та вдосконалювалися організаційні форми навчального процесу.

У 2010/2011 навчальному році, згідно з наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1067 від 09.11.2010 р «Про введення в дію переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра», університет отримав нову ліцензію та 168 сертифікатів, переоформлених за новим переліком спеціальностей.

Таблиця 3.1

Перелік напрямів та спеціальностей Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

№ з/п	Назва напряму підготовки, спеціальності
1	2
Підготовка бакалаврів	
1	6.010203 Здоров'я людини
2	6.020101 Культурологія
3	6.140103 Туризм
4	6.020301 Філософія
5	6.020302 Історія
6	6.020303 Філологія
7	6.030101 Соціологія
8	6.030102 Психологія
9	6.030104 Політологія
10	6.030201 Міжнародні відносини
11	6.030203 Міжнародні економічні відносини
12	6.030301 Журналістика
13	6.030401 Право
14	6.030501 Економічна теорія
15	6.030502 Економічна кібернетика
16	6.030503 Міжнародна економіка
17	6.030506 Прикладна статистика
18	6.030507 Маркетинг
19	6.030508 Фінанси і кредит
20	6.030509 Облік і аудит
21	6.030601 Менеджмент
22	6.040101 Хімія
23	6.040102 Біологія
24	6.040103 Геологія
25	6.040104 Географія
26	6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування

Таблиця 3.1 *(продовження)*

27	6.040201 Математика
28	6.040202 Механіка
29	6.040203 Фізика
30	6.040204 Прикладна фізика
31	6.040206 Астрономія
32	6.040301 Прикладна математика
33	6.040302 Інформатика
34	6.050101 Комп'ютерні науки
35	6.050201 Системна інженерія
36	6.050801 Мікро- та наноелектроніка
37	6.170101 Безпека інформаційних і комунікаційних систем
38	6.170202 Охорона праці
Підготовка спеціалістів, магістрів	
1	8.01020301 Здоров'я людини
2	7.02010101 Культурологія 8.02010101
3	8.02030101 Філософія
4	7.02030201 Історія 8.02030201
5	7.02030203 Архівознавство 8.02030203
6	7.02030204 Археологія 8.02030204
7	7.02030301 Українська мова та література 8.02030301
8	7.02030302 Російська мова та література 8.02030302
9	7.02030302 Англійська мова та література 8.02030302
10	7.02030302 Німецька мова та література 8.02030302
11	7.02030302 Французька мова та література 8.02030302
12	7.02030302 Латинська, давньогрецька мова та література 8.02030302
13	7.02030303 Прикладна лінгвістика 8.02030303
14	7.02030304 Переклад 8.02030304
15	7.03010101 Соціологія 8.03010101
16	7.03010201 Психологія 8.03010201
17	7.03010401 Політологія 8.03010401
18	7.03020301 Міжнародні економічні відносини 8.03020301
19	7.03030101 Журналістика 8.03030101
20	7.03040101 Право 8.03040101
21	7.03050101 Економічна теорія 8.03050101
22	7.03050201 Економічна кібернетика 8.03050201
23	7.03050301 Міжнародна економіка 8.03050301
24	7.03050601 Прикладна статистика 8.03050601
25	7.03050701 Маркетинг 8.03050701
26	7.03050801 Фінанси і кредит 8.03050801

Таблиця 3.1 *(продовження)*

27	7.03050802 Банківська справа 8.03050802
28	7.03050901 Облік і аудит 8.03050901
29	7.03050601 Менеджмент організацій і адміністрування 8.03050601
30	8.03060104 Менеджмент зовнішньо-економічної діяльності
31	7.04010101 Хімія 8.04010101
32	7.04010201 Біологія 8.04010201
33	7.04010205 Біохімія 8.04010205
34	7.04010209 Генетика 8.04010209
35	7.04010212 Фізіологія людини і тварин 8.04010212
36	7.04010301 Геологія 8.04010301
37	7.04010301 Гідрогеологія 8.04010301
38	7.04010401 Географія 8.04010401
39	7.04010402 Економічна і соціальна географія 8.04010402
40	7.04010601 Екологія та охорона навколишнього середовища 8.04010601
41	7.04020101 Математика 8.04020101
42	7.04020201 Теоретична та прикладна механіка 8.04020201
43	7.04020301 Фізика 8.04020301
44	8.04020302 Фізика конденсованого стану
45	7.04020401 Прикладна фізика 8.04020401
46	7.04020402 Радіофізика і електроніка 8.04020402
47	7.04020403 Експериментальна ядерна фізика та фізика плазми 8.04020403
48	7.04020405 Біофізика 8.04020405
49	7.04020406 Медична фізика
50	7.04020601 Астрономія 8.04020601
51	7.04030101 Прикладна математика 8.04030101
52	7.04030101 Інформатика 8.04030101
53	7.05010101 Інформаційні управляючі системи та технології 8.05010101
54	7.05020101 Комп'ютеризовані системи управління та автоматика 8.05020101
55	7.05080102 Фізична та біомедична електроніка 8.05080102
56	7.12010001 Лікувальна справа
57	7.13010201 Соціальна робота 8.13010201
58	7.14010301 Туризмознавство 8.14010301
59	8.18010018 Адміністративний менеджмент
60	8.18010019 Медіа-комунікації
61	8.18010024 Прикладна економіка

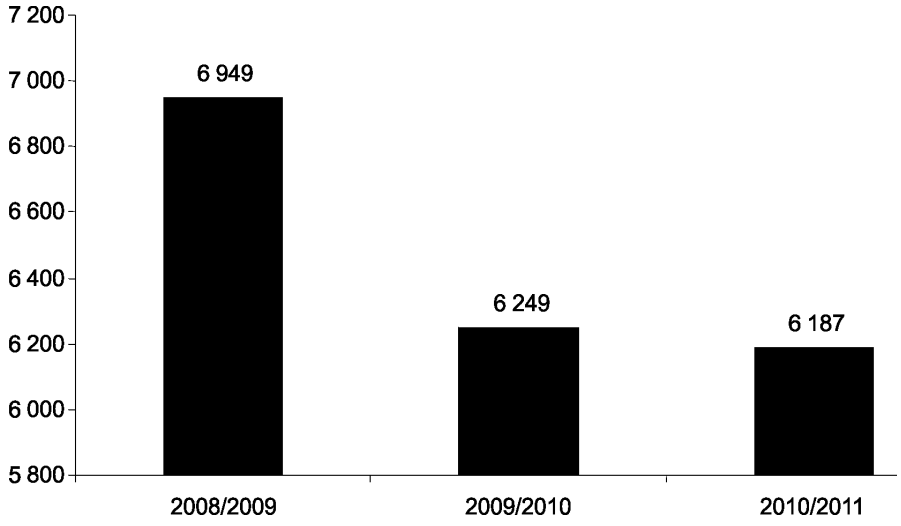

Рис. 3.1. Динаміка кількості контрактів, укладених зі студентами (громадянами України та іноземними громадянами).

З метою якісної підготовки фахівців за напрямом «Міжнародне право», відповідно до рішення Вченої ради університету (протокол № 14 від 27 грудня 2010 року), створено кафедру міжнародного права як міжфакультетський підрозділ юридичного факультету і факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу. Згідно з рішенням Вченої ради університету (протокол № 11 від 29.10.2010 року), ліквідовано кафедру географічного моніторингу та охорони природи.

У 2010/2011 навчальному році були визнані акредитованими нові напрями і спеціальності:

– за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» – напрям 0502 «Автоматика та управління», спеціальність 6.050201 «Системна інженерія»;

– за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» – напрям 0101 «Педагогічна освіта», спеціальність «Валеологія» (перепідготовка).

Університет отримав ліцензії на провадження освітньої діяльності з підготовки спеціалістів:

– спеціальність 7.091401 «Системи управління і автоматика»;

магістрів:

– спеціальність 8.091401 «Системи управління і автоматика»;

– спеціальність 8.18010019 «Медіа-комунікації».

Підготовка фахівців проводилася за 61 спеціальністю та 89 спеціалізаціями (табл. 3.1).

Вперше буде здійснено прийом абітурієнтів на фізико-енергетичний факультет за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» (напрям «Охорона праці») та на соціологічний факультет – на спеціальність «Медіа-комунікації».

У 2011 році на радіофізичному факультеті вперше відбувся випуск студентів за спеціальністю «Фізична та біомедична електроніка» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»).

3.2. Контингент осіб, які навчаються

У 2010/2011 навчальному році в університеті навчалися 14330 студентів-громадян України, в тому числі 11041 – за денною,

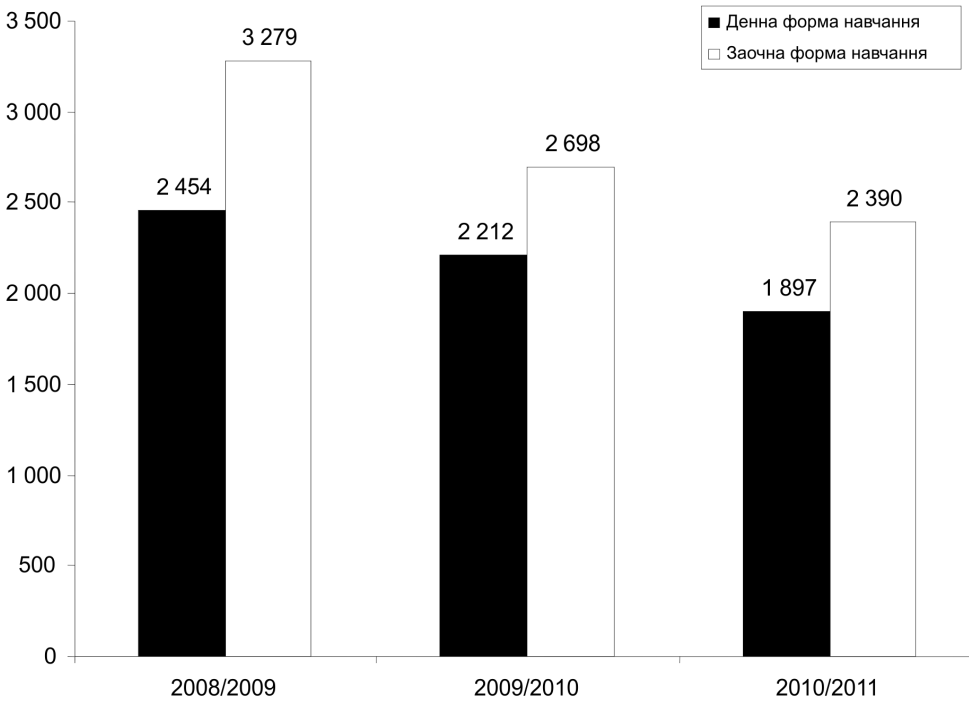

Рис. 3.2. Динаміка кількості студентів-контрактників (громадян України)

3289 – за заочною формами навчання. Також навчалися 1725 іноземних студентів та стажистів, 246 слухачів підготовчого відділення з 61 країни світу. В аспірантурі навчалися 462 громадянина України та 11 іноземців, в докторантурі – 21 громадянин України. Загальна кількість осіб, які навчаються в університеті, склала 16795 осіб.

За контрактом навчалися 6187 студентів (37 % від загальної кількості) (рис. 3.1-3.4, табл. 3.2, 3.3). Серед них – 4287 студентів-громадян України (30 % від загальної кількості студентів-громадян України).

Частка студентів-іноземців збільшилася до 13,2 % (у 2009/2010 навчальному році –10,0 %). Найбільша кількість іноземних студентів навчалася на таких факультетах: медичному (навчання російською мовою) – 319, медичному (навчання англійською мовою) – 382, економічному – 292, іноземних мов – 136, міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу – 121, юридичному – 151, геолого-географічному – 67, філологічному – 51 (рис. 3.4, табл. 3.2, 3.3). Набір іноземних громадян на основні факультети збільшився майже вдвічі: у 2009/2010 навчальному році – 341 студент, у 2010/2011 навчальному році – 613 студентів. На підготовчому відділенні набір слухачів збільшився на 44 % (у 2009/2010 навчальному році — 189, у 2010/2011 навчальному році – 246).

Таблиця 3.2

Кількість студентів-громадян України, які навчалися за контрактом у 2010/2011 навчальному році

Факультет	Денне відділення	Заочне відділення	Загальна кількість студентів
	Кількість студентів	Кількість студентів	
Біологічний	12	113	125
Геолого-географічний	56	108	164
Економічний	353	575	928
Екологічний	18	48	66
Іноземних мов	331	271	603
Історичний	57	80	137
Комп'ютерних наук	16	3	19
Медичний	218	0	218
Механіко-математичний	24	11	35
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	306	178	454
Психології	67	190	257
Радіофізичний	3	0	3
Соціологічний	39	109	148
Фізико-технічний	14	0	14
Фізичний	14	0	14
Філологічний	101	256	357
Філософський	20	48	68
Хімічний	23	90	113
Юридичний	231	250	481
Післядипломної освіти	0	60	60
Усього	1 903	2 390	4 264

Таблиця 3.3

Кількість студентів-іноземних громадян, які навчалися за контрактом у 2010/2011 навчальному році

Факультет	Денне відділення	Заочне відділення	Загальна кількість студентів
	Кількість студентів	Кількість студентів	
Біологічний	20	9	29
Геолого-географічний	58	3	61
Економічний	266	20	286
Екологічний	20	0	20
Іноземних мов	112	6	118
Історичний	2	0	2
Комп'ютерних наук	8	0	8
Медичний	708	0	708
Механіко-математичний	16	4	20
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	91	19	110
Психології	25	1	26
Радіофізичний	37	0	37
Соціологічний	7	0	7
Фізико-технічний	1	0	1
Фізичний	6	0	6
Філологічний	40	1	41
Філософський	1	1	2
Хімічний	7	0	7
Юридичний	125	34	159
Підготовче відділення	246	0	246
Усього	1 796	98	1 894

3.3. Успішність студентів і випуск фахівців на денному відділенні

Протягом звітного періоду одним із пріоритетів роботи було забезпечення високого рівня навчального процесу, дотримання державних стандартів вищої освіти та вимог Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Порівнюючи успішність студентів у 2010/2011 навчальному році з успішністю 2009/2010 року, можна відзначити, що показник абсолютної успішності не змінився, – 87,0 %. Залишився на рівні 2009/2010 навчального року і показник якісної успішності, який дорівнює 48 % (табл. 3.4, 3.5).

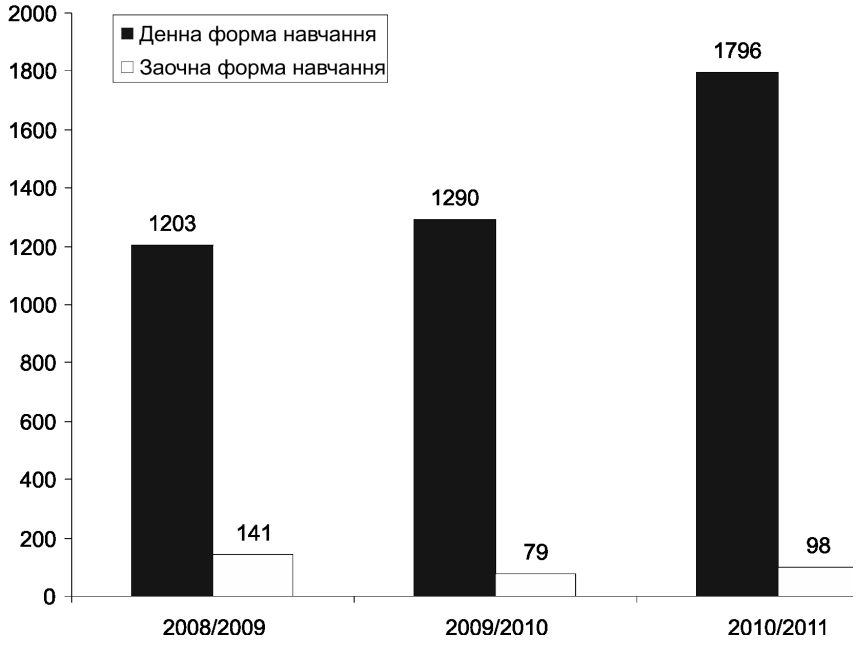

Рис. 3.3. Динаміка кількості студентів-контрактників (іноземних громадян).

Аналіз літньої екзаменаційної сесії 2010/2011 навчального року вказує на зменшення кількості боржників: отримали оцінку «незадовільно» 674 (7,6 %) студенти (у 2009/2010 навчальному році – 767 (8,4 %)). Найбільша кількість осіб, які отримали «незадовільно», на факультетах механіко-математичному – 122 (25,1 %), медичному – 74 (20,5%) і філологічному – 73 (8,1 %) (табл. 3.6). На економічному факультеті немає студентів, які отримали незадовільну оцінку, але є багато тих, хто не з'явився на екзамени без поважних причин, – 153 (14,3 %). Слід відзначити, що цей показник значно знижує абсолютну та якісну успішність на факультеті і в університеті. На історичному, філософському, екологічному, медичному факультетах та факультеті іноземних мов не було студентів, які не з'явилися на іспити без поважних причин. Зменшився показник відсіву студентів: він становить у 2010/2011 навчальному році 6,5 % (6,7 % у 2009/2010 навчальному році), у тому числі за академічну заборгованість відраховано 4,7 % студентів (4,4 % – у 2009/2010 навчальному році) (табл. 3.7а).

Найбільший відсів на факультетах:

– фізико-енергетичному – 18,3 %, із них за академічну неуспішність – 17,6 %;

– механіко-математичному – 13,7 %, із них за академічну неуспішність – 11,6 %;

– екологічному – 10,7 %, з них за академічну неуспішність – 7,3 %;

– юридичному – 10,5 %, із них за академічну неуспішність – 7,8 %;

– радіофізичному – 10,4 %, із них за академічну неуспішність – 9,4 %;

– комп'ютерних наук – 8,4 %, із них за академічну неуспішність – 5,8 %.

У 2010/2011 навчальному році студентами-громадянами України за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст», «магістр» було захищено 1478 дипломних робіт на 19 факультетах, із них на «відмінно» – 864 (58,4 %), на «добре» – 506 (34,2 %) (табл. 3.8).

У цілому по університету за денною і заочною формами навчання випуск фахівців-громадян України за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» і «магістр» склав 2161 особу, за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» – 2401 особу (табл. 3.9). Серед випускників денної форми навчання – 422 спеціалісти (у тому числі 76 контрактників) та 1099 магістрів (185 контрактників). За освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» отримали дипломи 1660 осіб (354 контрактники) (табл. 3.9). Найбільший коефіцієнт випуску магістрів і спеціалістів – на денному відділенні факультетів: екологічного, комп'ютерних наук, медичного, психології, радіофізичного, фізико-енергетичного, фізико-технічного – 100 %. Найменший коефіцієнт випуску магістрів і спеціалістів – на факультетах: механіко-математичному (79,0 %), філологічному (91,4 %), іноземних мов (89,8 %). У цілому, цей показник, порівняно з минулим роком, не змінився і дорівнює 96,1 % (96,3 % – у 2009/2010 навчальному році) (табл. 3.10).

Дипломи магістрів із відзнакою отримали 477 випускників, спеціалістів – 50, бакалаврів – 240 (табл. 3.11).

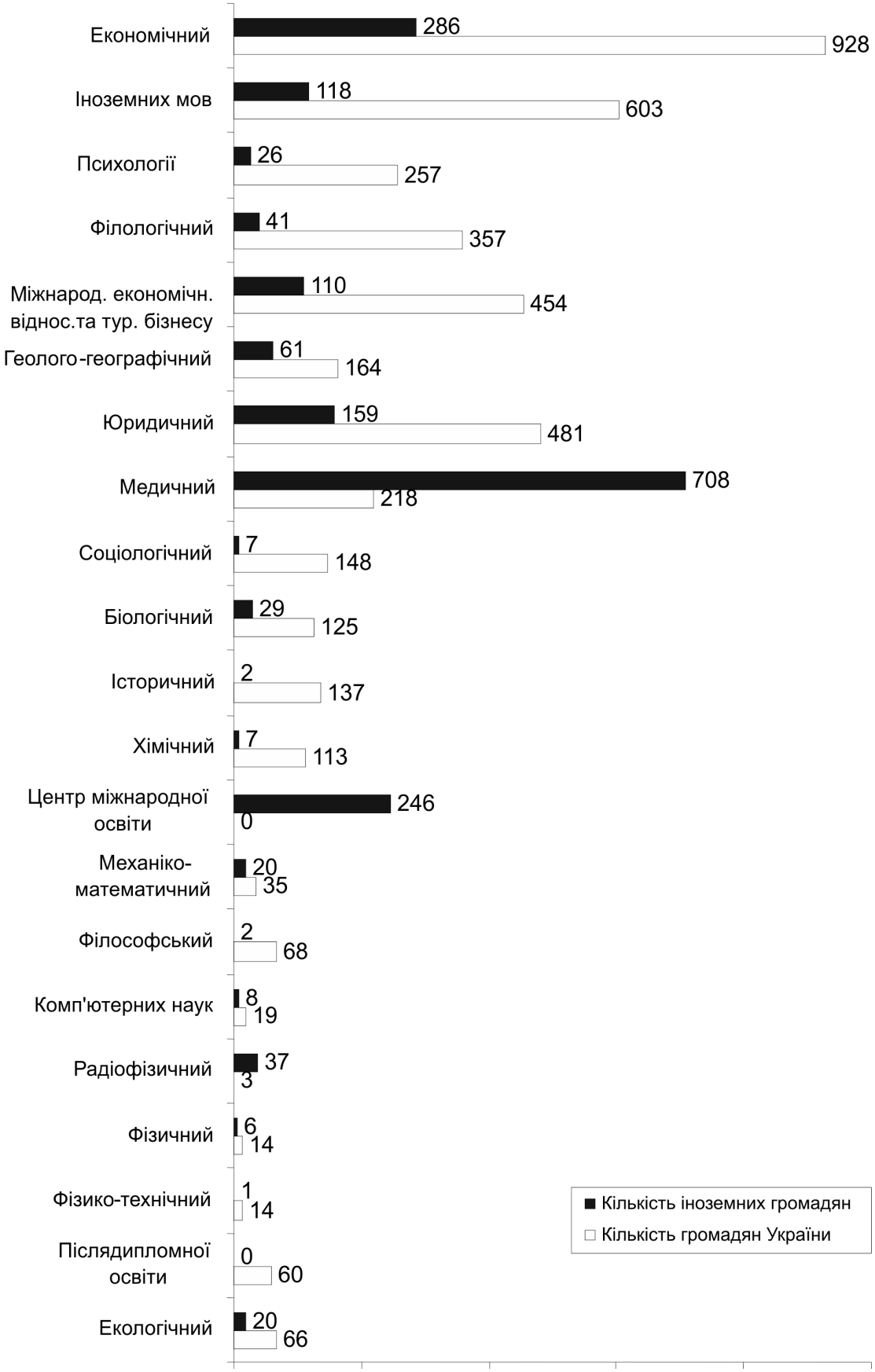

Рис. 3.4. Кількість контрактів, укладених зі студентами у 2010/2011 навчальному році.

Таблиця 3.4

Динаміка основних показників успішності студентів, %

Форма навчання	Сесії	Абсолютна успішність		«5»		«5» і «4»		Тільки «3»	
		09/10	10/11	09/10	10/11	09/10	10/11	09/10	10/11
Денна	Зимова	83.3	85.3	12.1	12.1	33.2	33.6	3.6	4.3
	Літня	87.3	87.3	15.7	15.8	32.0	32.5	4.1	3.8
Заочна	Зимова	75,8	80,3	7,1	5,3	30,2	29,2	7,2	9,2
	Літня	83,2	85,1	6,1	6,5	24,5	24,4	6,7	7,0

Таблиця 3.5

Основні показники екзаменаційних сесій у розрізі факультетів (денне відділення), %

№ з/п	Факультет	Сесія зимова/ літня	2009/2010 навчальний рік		2010/2011 навчальний рік	
			Абсолютна	Якісна	Абсолютна	Якісна
1	Біологічний	зимова літня	84 85	56 58	86 87	57 58
2	Геолого-географічний	зимова літня	84 92	47 43.2	89 88	49 50
3	Економічний	зимова літня	79 86	50 49	79 84	47 48
4	Екологічний	зимова літня	91 90	58 48	87 94	49 60
5	Іноземних мов	зимова літня	91 93	50 59	89 97	51 53
6	Комп'ютерних наук	зимова літня	83 90	41 52	82 85	40 42
7	Історичний	зимова літня	88 87	45 46	93 89	45 44
8	Механіко-математичний	зимова літня	71 76	36 40	66 74	33 39
9	Медичний	зимова літня	79 84	45 55	84 80	56 53
10	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	зимова літня	81 83	44 43	78 86	48 45
11	Психології	зимова літня	79 86	39 39	79 86	47 54
12	Радіофізичний	зимова літня	84 94	46 51	89 93	41 50
13	Соціологічний	зимова літня	89 90	38 43	98 89	38 47
14	Фізико-технічний	зимова літня	78 81	47 50.4	77 78	52 53
15	Фізико-енергетичний	зимова літня	71 64	38 37	79 78	47 41
16	Фізичний	зимова літня	84 94	43 57	91 93	47 59
17	Філологічний	зимова літня	86 90	49 44	88 91	45 48
18	Філософський	зимова літня	89 93	54 55	87 93	48 51
19	Хімічний	зимова літня	84 81	35 37	87 89	41 46
20	Юридичний	зимова літня	85 82	30 38	96 79	37 29
По університету		зимова літня	85 87	45 48	85 87	46 48

Таблиця 3.6

Боржники після літньої екзаменаційної сесії

№ з/п	Факультети	Отримали «2» після літньої сесії 2009/2010 навч. року	Із них відраховано на 1.09.2010 р.	Отримали «2» після літньої сесії 2010/2011 навч. року
1	Біологічний	26	9	26
2	Геолого-географічний	32	13	49
3	Економічний	144	9	0
4	Екологічний	11	5	8
5	Іноземних мов	58	32	29
6	Комп'ютерних наук	27	12	38
7	Історичний	48	25	45
8	Механіко-математичний	110	42	122
9	Медичний	49	12	74
10	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	43	7	24
11	Психології	27	13	27
12	Радіофізичний	15	11	10
13	Соціологічний	43	12	37
14	Фізико-технічний	34	10	37
15	Фізико-енергетичний	27	18	14
16	Фізичний	7	7	18
17	Філологічний	88	33	73
18	Філософський	18	4	19
19	Хімічний	38	10	13
20	Юридичний	65	24	11
Усього		767	308	674

Таблиця 3.7а

Відсів студентів на факультетах (денна форма навчання), %

Факультет	Усього					За академічну неуспішність				
	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11
1. Біологічний	3,1	4,3	1,9	3,3	5,2	1,2	2,4	1,6	2,4	3,3
2. Геолого-географічний	3,1	2,2	4,1	3,3	5,9	2,1	1,3	1,7	2,3	4,2
3. Економічний	1,6	2,0	2,3	4,1	3,2	1,2	1,2	1,2	3,7	1,9
4. Екологічний	-	3,2	7,2	9,8	10,7	-	0,3	5,0	6,3	7,3
5. Іноземних мов	3,9	4,1	4,0	6,1	4,8	2,2	1,2	2,5	2,4	1,7
6. Комп'ютерних наук	2,5	4,0	5,5	13,0	8,4	1,9	3,1	2,3	7,6	5,8
7. Історичний	5,9	1,7	6,5	5,9	4,5	4,6	0,5	4,3	4,5	2,8
8. Механіко-математичний	7,2	8,4	13,0	8,1	13,7	6,8	5,9	9,6	5,1	11,6
9. Медичний	4,8	1,8	7,9	4,6	0,6	1,7	0,7	4,9	2,1	0,6
10 Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	5,2	1,5	3,4	2,8	4,2	4,7	0,8	1,7	1,6	1,1
11. Психології	1,8	4,1	3,1	8,0	4,6	0,3	3,0	2,5	3,1	2,5
12. Радіофізичний	3,8	2,3	6,0	8,9	10,4	3,5	1,4	5,0	7,4	9,4
13. Соціологічний	2,0	1,9	3,2	8,3	5,1	0,2	0,2	2,3	5,7	4,3
14 Фізико-технічний	8,1	5,2	9,2	10,6	9,6	6,5	3,9	5,9	9,3	7,4
15. Фізико-енергетичний	16,6	3,1	24,0	12,7	18,3	12,9	1,6	23,0	11,8	17,6
16. Фізичний	5,4	3,3	10,6	10,1	5,9	3,5	1,7	8,3	4,3	4,5
17. Філологічний	2,8	3,5	5,3	6,0	7,5	1,6	2,0	3,8	4,1	5,6
18. Філософський	4,5	3,1	4,8	3,3	6,6	3,0	0,9	4,1	1,5	4,8
19. Хімічний	0,6	4,4	6,5	4,7	6,9	0,3	2,5	5,9	3,5	5,1
20. Юридичний	1,3	4,4	5,0	14,0	10,5	0,7	1,4	2,6	7,4	7,8
По університету	3,7	3,4	5,2	6,7	6,5	2,5	2,5	3,5	4,4	4,7

Таблиця 3.7б

Відрахування студентів денної форми навчання у 2010/2011 навчальному році

Контингент денного відділення	Факультет	Денна			
		Усього		Академічна заборгованість	
		К-ть	%	К-ть	%
404	Біологічний	21	5,2	14	3,5
426	Геолого-географічний	25	5,9	18	4,2
1 094	Економічний	35	3,2	21	1,9
177	Екологічний	19	10,7	13	7,3
963	Іноземних мов	46	4,8	16	1,7
309	Комп'ютерних наук	26	8,4	18	5.8
422	Історичний	19	4,5	12	2,8
517	Механіко-математичний	71	13,7	60	11,6
359	Медичний	2	0,6	2	0,6
560	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	15	4,2	6	1,1
302	Психології	14	4,6	10	2,5
490	Радіофізичний	51	10,4	46	9,4
467	Соціологічний	24	5,1	20	4,3
302	Фізико-технічний	29	9,6	24	7,9
142	Фізико-енергетичний	26	18,3	25	17,6
357	Фізичний	21	5,9	16	4,5
939	Філологічний	70	7,5	53	5,6
271	Філософський	18	6,6	13	4,8
331	Хімічний	23	6,9	17	5,1
409	Юридичний	43	10,5	32	7,8
9 241	Усього	598	6,5	436	4,7

Таблиця 3.8

Підсумки захисту дипломних робіт у 2010/2011 навчальному році

№ з/п	Факультет	Захистили дипломні роботи	«Відмінно»		«Добре»		«Задовільно»		«Незадовільно»	
			К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
1	Біологічний	75	67	89,4	7	9,3	1	1,3	-	-
2	Геолого-географічний	75	38	50,7	28	37,3	9	12,0	-	-
3	Економічний	229	114	55,7	97	42,4	18	0,1	-	-
4	Екологічний	24	18	76,0	6	25,0	-	-	-	-
5	Іноземних мов	120	76	63,3	43	35,8	1	0,8	-	-
6	Комп'ютерних наук	36	28	78,0	7	19,3	1	2,7	-	-
7	Історичний	78	34	44,0	33	42,0	11	14,0	-	-
8	Механіко-математичний	76	42	55,3	24	29,6	5	6,2	5	6,2
9	Медичний	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	79	45	57,0	25	31,5	9	11,0	-	-
11	Психології	60	37	61,7	22	36,7	1	1,6	-	-
12	Радіофізичний	87	48	55,1	30	34,6	9	10,3	-	-
13	Соціологічний	100	45	45,0	45	45	10	10,0	-	-
14	Фізико-технічний	40	31	78,0	8	20,0	1	2,0	-	-
15	Фізико-енергетичний	11	9	81,0	2	19,0	-	-	-	-
16	Фізичний	79	56	71,0	22	27,8	1	1,2	-	-
17	Філологічний	161	95	59,0	49	30,4	15	9,3	2	1,2
18	Філософський	41	27	66,0	13	31,7	1	2,4	-	-
19	Хімічний	54	31	57,4	22	40,6	1	2,0	1	2,0
20	Юридичний	53	23	43,3	23	43,3	6	11,3	1	1,8
Усього		1 478	864	58,4	506	34,2	100	6,8	9	0,6

Гордістю університету є іменні стипендіати (48 осіб).

У 2011 році випущено 357 іноземних студентів (на 20 % більше, ніж у 2010 році): магістрів – 121, спеціалістів – 56, бакалаврів – 180.

3.4. Успішність студентів і випуск фахівців на заочному відділенні

Університет надає можливість студентам-заочникам здобувати освіту на 15 факультетах, використовуючи різні форми: заочну (за держзамовленням і на умовах контракту), заочну паралельну, прискорену, а також другу вищу освіту.

У 2010/2011 навчальному році на 15 факультетах університету за заочною формою навчалися 3289 студентів. За кошти юридичних і фізичних осіб навчалися 2456 осіб.

У 2011 році отримали дипломи 1524 випускники (із них 1240 – студенти-контрактники, що становить 81,4%). Із них за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» – 782 особи (з відзнакою – 30 осіб (4,0 %)), «спеціаліст» – 420 осіб (з відзнакою – 32 особи (8,0 %)), «магістр» – 322 особи (з відзнакою – 59 осіб (18,3 %)) (табл. 3.12).

Аналіз результатів літньої екзаменаційної сесії 2010/2011 навчального року дає змогу відзначити, що середній абсолютний показник успішності на заочному відділенні в порівнянні з минулим роком збільшився на 2%. При цьому екологічний факультет підвищив свою успішність на 11,5%, історичний факультет – на 10,9%, юридичний факультет – на 9,8%, соціологічний факультет – на 6,6%, біологічний факультет – на 5,4%, факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу – на 8,2 % (табл. 3.13).

Слід відзначити, що абсолютна успішність літньої екзаменаційної сесії 2010/2011 навчального року в порівнянні з зимовою екзаменаційною сесією 2010/2011 навчального року підвищилася на 4,8 % в цілому, на геолого-географічному факультеті – на 13,2 %, на механі-

Таблиця 3.9

Випуск фахівців

Форма навчання	Бакалаври		Спеціалісти		Магістри	
	2010 р.	2011 р.	2010 р.	2011 р.	2010 р.	2011 р.
Денна	1 680	1 660	461	422	1 110	1 099
Заочна	676	782	392	420	294	322
Усього	2 401	2 442	853	842	1 404	1 419

Таблиця 3.10

Коефіцієнт випуску спеціалістів і магістрів на факультетах (% відносно прийому)

№ з/п	Факультет	2006/ 2007навч.р.	2007/ 2008навч.р.	2008/ 2009навч.р.	2009/ 2010навч.р.	2010/ 2011навч.р.
1	Біологічний	99,3	98,4	100,0	100,0	96,0
2	Геолого-географічний	98,4	100,0	100,0	97,6	97,2
3	Економічний	98,7	94,0	98.0	98,7	98,4
4	Екологічний	-	100,0	88,9	100	100,0
5	Іноземних мов	98,5	95,7	96,3	95,8	89,8
6	Комп'ютерних наук	100	93,1	97,0	95,7	100,0
7	Історичний	98,7	95,0	97,0	100	95,0
8	Механіко-математичний	96,7	93,4	91,0	93,2	79,0
9	Медичний		98,0	100,0	100,0	100,0
10	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	99,6	100,0	98,4	99,9	98,0
11	Психології	98,4	100,0	97,3	99,7	100,0
12	Радіофізичний	98,0	98,7	99,0	99.0	100,0
13	Соціологічний	100	98,8	99,0	100	98,0
14	Фізико-технічний	100	91,2	100,0	97,8	100,0
15	Фізико-енергетичний	100	100,0	100,0	100,0	100.0
16	Фізичний	96,7	99,1	97,0	100,0	93,0
17	Філологічний	98,2	98,0	99,0	97,1	91,4
18	Філософський	99,8	100,0	98,0	99,7	98,6
19	Хімічний	100	98,0	93,0	99,7	100,0
20	Юридичний	100	100,0	95,2	99,8	98,0
По університету		98,0	98,7	97,0	96,3	96,1

ко-математичному – на 23,3 %, на хімічному – на 18,5 %, на філософському – на 12 %, на екологічному – на 16,6 %, на факультеті міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу – на 29,9 %, на біологічному факультеті – на 9 %, на економічному – на 7,4 % та на факультеті психології – на 5,4 %.

За 2010/2011 навчальний рік відсів на заочному відділенні склав 236 осіб (7,2 %), у тому числі: за академічну неуспішність – 106 осіб (табл. 3.11), за порушення фінансових умов контракту – 51 особа.

Другу вищу освіту здобували 393 особи за заочною формою навчання (більшість цих студентів навчається на економічному факультеті, факультетах психології та іноземних мов). У 2011 році захистили дипломи 195 студентів, у тому числі за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» – 65 осіб; за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» – 130 осіб.

У 2010/2011 навчальному році продовжено перепідготовку осіб з вищою освітою з видачею диплома спеціаліста про перепідготовку державного зразка за умовами контракту. Протягом навчального року на факультеті післядипломної освіти навчалися 122 особи, в тому числі 84 особи – за економічними спеціальностями та 38 осіб – за спеціальністю «Валеологія», 28 осіб одержали диплом спеціаліста про перепідготовку державного зразка за спеціальністю «Фінанси», 16 осіб – за спеціальністю «Міжнародна економіка» та 16 осіб – за спеціальністю «Валеологія».

3.5. Навчально-виробнича практика

У 2010/2011 навчальному році кафедри працювали над удосконаленням практичної підготовки студентів та докладали певних зусиль для забезпечення високого рівня проведення практики. Було перероблено наскрізні програми навчально-виробничої практики.

У 2010/2011 навчальному році університет уклав 1637 договорів на проведення практики. Завдяки цьому здійснюється розподіл студентів на виробничу практику за межами університету: 75,0 % (1308 осіб) студентів-практикантів пройшли практику на виробництві та у філіях кафедр (табл. 3.14). Стаціонарні бази практик використовуються трьома факультетами університету: біологічним, геолого-географічним та радіофізичним; за минулий навчальний рік значно поліпшився матеріальний стан баз практик цих факультетів. Під час літньої практики на навчальних базах університету пройшли практику 258 студентів.

На засіданнях кафедр і вчених рад факультетів обговорювалися питання підготовки

Таблиця 3.11

Випуск фахівців у 2010/2011 навчальному році за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст», «магістр» (денна форма навчання)

№ з/п	Факультет	Випуск	Дипломи з відзнакою		Захищені дипломні роботи
			Кількість	%	
1	Біологічний	75	45	61,6	75
2	Геолого-географічний	75	21	28,0	75
3	Економічний	229	73	39,8	229
4	Екологічний	24	6	25,0	24
5	Іноземних мов	120	43	5,8	120
6	Комп'ютерних наук	36	13	36,1	36
7	Фізико-технічний	40	19	47,5	40
8	Фізико-енергетичний	11	9	81,8	11
9	Історичний	78	25	32,0	78
10	Механіко-математичний	76	27	35,5	76
11	Медичний	43	13	30,2	-
12	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	79	30	38,0	79
13	Психології	60	14	23,3	60
14	Радіофізичний	87	29	33,3	87
15	Соціологічний	100	38	38,0	100
16	Фізичний	79	34	43,0	79
17	Філологічний	161	54	33,5	161
18	Філософський	41	15	36,5	41
19	Хімічний	54	13	21,0	54
20	Юридичний	53	6	11,3	53
Усього		1 521	527	34,6	1 478

Таблиця 3.12

Абсолютна успішність студентів заочної форми навчання (літня сесія)

№ з/п	Факультети	Заочна форма навчання	
		2009/2010, у %	2010/2011, у %
1	Біологічний	86,0	91,0
2	Геолого-географічний	73,0	74,0
3	Економічний	86,0	89,0
4	Іноземних мов	82,0	80,0
5	Історичний	76,0	87,0
6	Механіко-математичний	77,0	75,0
7	Психології	91,0	87,0
8	Комп'ютерних наук	100,0	100,0
9	Соціологічний	74,0	81,0
10	Філологічний	91,0	79,0
11	Філософський	88,0	81,0
12	Хімічний	94,0	96,0
13	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	68,0	76,0
14	Юридичний	85,0	94,0
15	Екологічний	79,0	91,0
По університету		83,2	85,1

Таблиця 3.13

Відрахування студентів заочної форми навчання у 2010/2011 навчальному році

Контингент заочного відділення	Факультет	Заочна			
		Усього		Академічна заборгованість	
		К-ть	%	К-ть	%
237	Біологічний	6	2,5	3	1,3
194	Геолого-географічний	16	8,2	10	5,1
771	Економічний	46	6,0	18	2,3
355	Іноземних мов	32	9,0	13	3,6
140	Історичний	22	15,7	2	1,4
25	Механіко-математичний	7	28,0	6	24
242	Психології	18	7,4	4	1,6
180	Соціологічний	18	10,0	8	4,4
341	Філологічний	25	7,3	11	3,2
73	Філософський	8	11,0	5	6,9
93	Хімічний	2	2,2	2	2,2
205	Міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу	17	8,3	14	6,8
341	Юридичний	12	3,5	5	1,4
3	Комп'ютерних наук	1	33,3	1	33,3
89	Екологічний	6	6,7	4	4,5
3 289	Усього	236	7,2	106	3,2

до проведення практики та її методичного забезпечення, аналізувалися результати проходження практики студентами, перероблено програми усіх видів практик.

Студенти-практиканти отримали позитивні відгуки щодо високого рівня їхньої теоретичної та методичної підготовки. Усього по університету одержали оцінки «добре» та «відмінно» за практику 99% студентів, а на факультетах історичному, фізико-технічному, хімічному, соціологічному, економічному, філософському, медичному, екологічному, психології, міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу – 100% практикантів (табл. 3.15).

Факультети забезпечили високий науковий і методичний рівень керівництва студентами під час проведення практики. Наприклад, 98 % керівників практик мали вчені ступені та звання (табл. 3.16). Практика проводилась організовано, без порушень та нещасних випадків, чому сприяв ретельний контроль з боку відділу охорони праці

3.6. Працевлаштування випускників

Працевлаштування випускників, які навчалися за державним замовленням, становило у 2011 р. 87,3 % (у 2010 р. – 89,4 %) (табл. 3.17).

Рівень працевлаштування випускників, які мають право викладати у загальноосвітніх навчальних закладах Харкова та Харківської області, в 2011 р. становив 17,5 % (у 2010 р. – 11,7 %) (табл. 3.18).

Продовжують діяти причини, що зумовлюють небажання випускників працювати в школах: незадовільні житлові та соціально-побутові умови, неповне педагогічне навантаження, низький престиж професії вчителя.

Таблиця 3.14

Місце проведення виробничої практики студентів

Факультети	Роки	Курс	К-ть студентів	Пройшли практику			
				На ви виробництві, %	У філіях кафедр, %	На кафедрах ХНУ, %	На оплачуваних місцях, %
Біологічний	2009	IV	80	93,0	-	7,0	-
	2010	IV	74	94,0	-	6,0	-
Геолого-географічний	2009	III,V	156	100,0	-	-	-
	2010	III,V	170	100,0	-	-	-
Економічний	2009	V	251	92,0	-	8,0	-
	2010	V	241	93,0	-	7,0	-
Екологічний	2009	III,V	55	100,0	-	-	-
	2010	III,V	69	100,0	-	-	-
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	2010	V	70	100,0	-	-	-
	2011	V	78	100,0	-	-	-
Іноземних мов	2010	V	165	52,0	-	48,0	-
	2011	V	123	61,0	-	39,0	-
Історичний	2010	V	63	100,0	-	-	-
	2011	V	79	100,0	-	-	-
Комп'ютерних наук	2010	V	34	-	-	100,0	-
	2011	V	37	-	-	100,0	-
Механіко-математичний	2010	V	95	11,0	-	89,0	-
	2011	V	89	16,0	-	84,0	-
Медичний	2010	V	43	100,0	-	-	-
	2011	V	46	100,0	-	-	-
Психології	2010	V	63	4,0	-	96,0	-
	2011	V	62	20,0	-	80,0	-
Радіофізичний	2010	V	97	92,0	-	8,0	-
	2011	V	87	67,0	-	33,0	-
Соціологічний	2010	V	93	-	-	100,0	-
	2011	V	88	-	-	100,0	-
Фізико-енергетичний	2010	V	11	100,0	-	-	-
	2011	V	6	100,0	-	-	-
Фізико-технічний	2010	V	37	84,0	16,0	-	-
	2011	V	48	88,0	12,0	-	-
Фізичний	2010	V	78	66,0	-	34,0	-
	2011	V	83	57,0	-	43,0	-
Філологічний	2010	V	153	91,0	-	9,0	-
	2011	V	164	89,0	-	11,0	-
Філософський	2010	IV	48	71,0	-	29,0	-
	2011	IV	51	73,0	-	27,0	-
Хімічний	2010	V	59	100,0	-	-	-
	2011	V	54	100,0	-	-	-
Юридичний	2010	IV	75	100,0	-	-	-
	2011	IV	81	100,0	-	-	-
Усього	2010		1 726	79,0	-	21,0	-
	2011		1 730	75,0	-	25,0	-

Таблиця 3.15

Успішність проходження студентами виробничої практики студентів

Факультети	Роки	Курс	Кількість студентів	Одержали оцінки				
				«Відмінно», %	«Добре», %	«Відмінно» та «добре», %	«Задовільно», %	«Незадовільно», %
Біологічний	2009	IV	80	53,0	44,0	97,0	3,0	-
	2010	IV	74	48,0	50,0	98,0	2,0	-
Геолого-географічний	2009	III,IV	156	54,0	42,0	96,0	4,0	-
	2010	III,IV	170	56,0	40,0	96,0	4,0	-
Економічний	2010	V	258	72,0	28,0	100,0	-	-
	2011	V	241	73,0	27,0	100,0	-	-
Екологічний	2010	III,V	55	88,0	12,0	100,0	-	-
	2011	III,V	69	89,0	11,0	100,0	-	-
Міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу	2010	V	70	78,0	22,0	100,0	-	-
	2011	V	78	71,0	29,0	100,0	-	-
Іноземних мов	2010	V	165	68,0	32,0	100,0	-	-
	2011	V	123	70,0	30,0	100,0	-	-
Історичний	2010	V	63	81,0	19,0	100,0	-	-
	2011	V	79	80,0	20,0	100,0	-	-
Комп'ютерних наук	2010	V	34	100,0	-	100,0	-	-
	2011	V	37	100,0	-	100,0	-	-
Механіко-математичний	2010	V	95	51,0	45,0	96,0	4,0	-
	2011	V	89	47,0	49,0	96,0	4,0	-
Медичний	2010	V	43	87,0	13,0	100,0	-	-
	2011	V	46	87,0	13,0	100,0	-	-
Психології	2010	V	63	81,0	19,0	100,0	-	-
	2011	V	62	83,0	17,0	100,0	-	-
Радіофізичний	2010	V	97	63,0	34,0	97,0	3,0	-
	2011	V	87	61,0	36,0	97,0	3,0	-
Соціологічний	2010	V	93	78,0	22,0	100,0	-	-
	2011	V	88	80,0	20,0	100,0	-	-
Фізико-енергетичний	2010	V	11	100,0	-	100,0	-	-
	2011	V	6	100,0	-	100,0	-	-
Фізико-технічний	2010	V	37	73,0	27,0	100,0	-	-
	2011	V	48	71,0	29,0	100,0	-	-
Фізичний	2010	V	80	57,0	38,0	95,0	5,0	-
	2011	V	83	59,0	37,0	96,0	4,0	-
Філологічний	2010	V	156	55,0	44,0	99,0	1,0	-
	2011	V	164	51,0	48,0	99,0	1,0	-
Філософський	2010	IV	48	86,0	14,0	100,0	-	-
	2011	IV	51	84,0	15,0	100,0	-	-
Хімічний	2010	V	59	85,0	15,0	100,0	-	-
	2011	V	54	84,0	16,0	100,0	-	-
Юридичний	2010	IV	75	90,0	10,0	100,0	-	-
	2011	IV	81	89,0	11,0	100,0	-	-
Усього	2010		1726	71,0	29,0	99,0	1,0	-
	2011		1730	69,0	30,0	99,0	1,0	-

Таблиця 3.16

Керівництво виробничою практикою студентів

Факультети	Роки	Курс	Кількість студентів	Керували практикою				
				Усього	Професори, доктори наук %	Доценти, кандидати наук %	Професори, доценти разом, %	Інших, %
Біологічний	2009	IV	80	30	10,0	90,0	100,0	-
	2010	IV	74	29	13,0	87,0	100,0	-
Геолого-географічний	2009	III, V	156	24	25,0	67,0	92,0	8,0
	2010	III, V	170	24	25,0	67,0	92,0	8,0
Економічний	2010	V	258	26	11,0	82,0	93,0	7,0
	2011	V	241	26	11,0	89,0	100,0	-
Екологічний	2010	III, V	55	2	-	100,0	100,0	-
	2011	III, V	69	3	-	100,0	100,0	-
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	2010	V	70	5	-	100,0	100,0	-
	2011	V	78	6	-	100,0	100,0	-
Іноземних мов	2010	V	165	39	17,0	76,0	93,0	7,0
	2011	V	123	34	17,0	83,0	100,0	-
Історичний	2010	V	63	7	14,0	86,0	100,0	-
	2011	V	79	8	12,0	88,0	100,0	-
Комп'ютерних наук	2010	V	34	4	75,0	25,0	100,0	-
	2011	V	37	4	75,0	25,0	100,0	-
Механіко-математичний	2010	V	95	10	20,0	80,0	100,0	-
	2011	V	89	8	25,0	75,0	100,0	-
Медичний	2010	V	43	6	24,0	60,0	84,0	16,0
	2011	V	46	8	13,0	37,0	50,0	50,0
Психології	2010	V	63	15	46,0	54,0	100,0	-
	2011	V	62	12	50,0	50,0	100,0	-
Радіофізичний	2010	V	97	42	66,0	34,0	100,0	-
	2011	V	87	40	70,0	30,0	100,0	-
Соціологічний	2010	V	93	6	-	100,0	100,0	-
	2011	V	88	5	-	100,0	100,0	-
Фізико-енергетичний	2010	V	11	1	100,0	-	100,0	-
	2011	V	6	1	100,0	-	100,0	-
Фізико-технічний	2010	V	37	15	66,0	34,0	100,0	-
	2011	V	48	17	64,0	36,0	100,0	-
Фізичний	2010	V	80	18	22,0	78,0	100,0	-
	2011	V	83	18	27,0	73,0	100,0	-
Філологічний	2010	V	156	27	37,0	63,0	100,0	-
	2011	V	164	28	39,0	61,0	100,0	-
Філософський	2010	IV	48	14	36,0	64,0	100,0	-
	2011	IV	51	14	42,0	58,0	100,0	-
Хімічний	2010	IV	75	3	-	100,0	100,0	-
	2011	IV	54	3	-	100,0	100,0	-
Юридичний	2009	IV	82	4	-	100,0	100,0	-
	2011	IV	81	3	-	100,0	100,0	-
Усього	2010		1 726	298	32,0	66,0	98,0	2,0
	2011		1 730	291	38,0	60,0	98,0	2,0

Таблиця 3.17

Працевлаштування випускників денної форми навчання, які закінчили університет у 2011 р.

№ з/п	Факультет, спеціальність	Випускники усіх видів фінансування	Випускники, які навчалися за державним замовленням	Працевлаштовані	На підприємствах, в установах та організаціях різних форм власності	Надано право на самостійне працевлаштування	Не працевлаштовані випускники, які навчалися за державним замовленням
1	2	3	4	5	6	7	8
1	БІОЛОГІЧНИЙ	75	73	66	66	7	-
	Генетика	17	17	15	15	2	-
	Фізіологія	13	13	11	11	2	-
	Біологія	29	28	26	26	2	-
	Біохімія	16	15	14	14	1	-
2	ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ	76	69	66	66	1	2
	Економічна географія	17	13	12	12	1	-
	Гідрогеологія	15	14	13	13	-	1
	Географія	26	26	25	25	-	1
	Геологія	18	16	16	16	-	-
3	ЕКОЛОГІЧНИЙ	24	21	21	21	-	-
	Екологія	24	21	21	21	-	-
4	ІСТОРИЧНИЙ	78	70	69	69	1	-
	Історія України	59	51	51	51	-	-
	Архівознавство	9	9	9	9	-	-
	Археологія	10	10	9	9	1	-
5	ІНОЗЕМНИХ МОВ	120	102	95	95	1	6
	Мова та література (із вивченням мови)	120	102	95	95	1	6
6	МЕХАНІКО-МАТЕМАТИЧНИЙ	82	69	54	54	-	15
	Інформатика	27	21	14	14	-	7
	Математика	26	22	21	21	-	1
	Прикладна математика	20	17	12	12	-	5
	Механіка	9	9	7	7	-	2
7	РАДІОФІЗИЧНИЙ	88	88	78	78	1	9
	Радіофізика та електроніка	60	60	55	55	-	5
	Біофізика	19	19	16	16	1	2
	Фізична та біомедична електроніка	9	9	7	7	-	2
8	СОЦІОЛОГІЧНИЙ	86	81	74	74	2	5
	Соціологія	86	81	74	74	2	5
9	ПСИХОЛОГІЇ	62	47	44	44	2	1
	Психологія	62	47	47	44	2	1
10	ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИЙ	36	36	32	32	-	4
	Експериментальна ядерна фізика	14	14	10	10	-	4
	Прикладна фізика	13	13	13	13	-	-
	Медична фізика	9	9	9	9	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8
11	ФІЗИЧНИЙ	82	79	65	65	3	11
	Фізика	75	72	59	59	3	10
	Астрономія	7	7	6	6	-	1
12	МЕДИЧНИЙ	45	15	15	15	-	-
	Лікувальна справа	45	15	15	15	-	-
13	ФІЛОЛОГІЧНИЙ	162	149	124	124	5	20
	Українська мова	83	83	66	66	5	2
	Російська мова	16	15	14	14	-	1
	Прикладна лінгвістика	24	21	21	21	-	-
	Журналістика	39	30	23	23	-	7
14	ХІМІЧНИЙ	54	51	39	39	5	7
	Хімія	54	51	39	39	5	7
15	ЕКОНОМІЧНИЙ	223	151	151	151	-	-
	Економічна теорія	6	6	6	6	-	-
	Економічна кібернетика	6	6	6	6	-	-
	Фінанси та кредит	54	39	39	39	-	-
	Економічна статистика	2	1	1	1	-	-
	Менеджмент організацій	41	28	28	28	-	-
	Облік і аудит	25	16	16	16	-	-
	Банківська справа	33	21	21	21	-	-
	Маркетинг	3	2	2	2	-	-
	Міжнародна економіка	30	17	17	17	-	-
16	ФІЛОСОФСЬКИЙ	43	41	22	22	-	19
	Філософія	20	18	9	9	-	9
	Культурологія	11	11	9	9	-	2
	Валеологія	12	12	4	4	-	8
17	КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК	37	32	29	29	-	3
	Інформаційні управляючі системи та технології	37	32	29	29	-	3
18	Фізико-енергетичний	10	10	7	7	1	2
	Прикладна фізика	10	10	7	7	1	2
19	МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ	84	49	29	29	-	2
	Туристичний бізнес	29	18	4	4	-	14
	Міжнародні економічні відносини	55	31	25	25	-	6
20	ЮридичНий	54	33	25	25	-	8
	Правознавство	54	33	25	25	-	8
	УСЬОГО	1 521	12 66	1 105	1 105	29	132
			100,0	87,3	87,3	2,3	10,4

Примітка: Випускники, які навчалися за контрактом, працевлаштовуються самостійно

Таблиця 3.18

Працевлаштування випускників педагогічних спеціальностей у 2011 році

№ з/п	Спеціальності	Підлягали працевлаштуванню	Одержали призначення	Надано право самостійного працевлаштування	Залишилися непрацевлаштованими	Направлені до шкіл м. Харкова та Харківської обл.		
						Усього	м. Харків	Харківська область
1	Біологія	28	26	2	-	6	3	3
2	Географія	26	25	-	1	11	1	10
3	Історія	70	69	1	-	26	12	14
4	Мова та література з вивченням мови	102	95	1	6	9	6	3
5	Математика	22	21	-	1	5	4	1
6	Російська мова	15	14	-	1	1	1	-
7	Українська мова	83	66	5	12	17	8	9
8	Фізика	72	59	3	10	2	1	1
9	Хімія	51	39	5	7	5	1	4
УСЬОГО		469	414	17	38	82	37	45
У %						17,5	7,9	9,6

Таблиця 3.19

Направлення на роботу до шкіл України випускників непедагогічних спеціальностей у 2011 р.

№ з/п	Спеціальності	Направлено до шкіл м. Харкова та Харківської обл.		
		Усього	м. Харків	Харківська обл.
1	Валеологія	1	1	-
2	Астрономія	1	-	1
3	Соціологія	2	2	-
4	Архівознавство	5	2	3
5	Археологія	6	3	3
6	Економічна географія	3	-	3
7	Архівознавство	6	2	4
8	Прикладна лінгвістика	1	-	1
9	Екологія	2	-	2
10	Біофізика	1	-	1
11	Радіофізика та електроніка	1	-	1
12	Філософія	1	1	-
13	Інформаційні управляючі системи та технології	1	1	-
УСЬОГО		22	9	13

З метою сприяння працевлаштування випускників в університеті в 2011 р. створено новий структурний підрозділ – Центр працевлаштування.

3.7. Прийом на навчання до університету у 2011 році

Конкурсний відбір вступників **на основі повної загальної середньої освіти у 2011 році** здійснювався за результатами зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень, підтверджених сертифікатами Українського центру оцінювання якості освіти. Вступники повинні були мати результати тестування з трьох загальноосвітніх дисциплін і подавати сертифікат Українського центру оцінювання якості освіти, виданий не тільки у поточному році, але й у 2008, 2009 або у 2010 році. Крім того, для конкурсного відбору враховувався середній бал документа про повну загальну середню освіту за двохсотбальною шкалою. Університет проводив конкурсний відбір за такими загальноосвітніми предметами: українська мова та література, історія України, математика, біологія, фізика, хімія, гео-

графія, іноземна мова (англійська, німецька, французька, іспанська). Вступні випробування проводилися лише для абітурієнтів, які вступали на напрями підготовки «Журналістика» і «Здоров'я людини» (творчий конкурс), а також для осіб, яким Правилами прийому надане таке право. Прийом абітурієнтів, які вступали на навчання на основі повної загальної середньої освіти, здійснювався за 46 напрямами підготовки.

Денна форма навчання. Загальний ліцензований обсяг складав 3235 місць, державне замовлення – 1097 місць (у 2010 р. – 1556 місць). До університету у 2011 р. на денну форму навчання було подано 10633 заяви абітурієнтів (у 2010 р. – 10899 заяв). 9042 заяви надійшли від осіб, які закінчили середню школу у 2011 році (зарахована 891 особа), від випускників ПТУ – 126 заяв (зараховано 16 осіб), від випускників ВНЗ I–II рівнів акредитації – 68 заяв (зараховано 5 осіб). Серед абітурієнтів було 1752 медалісти шкіл (зараховано 204 особи), серед яких 698 закінчили у 2011 р. школу в Харкові або Харківській області (зараховано 103 особи). Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України у 2011 році виділило університету квоту прийому сільської молоді у кількості 31 місця, на ці місця зараховано 4 особи. Квота прийому абітурієнтів із суміжних областей Російської Федерації складала 63 місця, на які зараховано 2 особи. Університет отримав квоту прийому іноземних громадян у межах обсягів державного замовлення у кількості 6 місць: напрям підготовки «Психологія» – 1 місце (країна замовник – Молдова (Придністров'я)); напрям підготовки «Філологія», спеціальність «Мова та література (англійська)» – 1 місце (країна замовник – Молдова (Придністров'я)); напрям підготовки «Прикладна фізика» – 1 місце (країна замовник – Російська Федерація); напрям підготовки «Геологія» – 1 місце (країна замовник – Російська Федерація); напрям підготовки «Маркетинг» – 1 місце (країна замовник – Молдова (Придністров'я)); напрям підготовки «Медицина», спеціальність «Лікувальна справа» – 1 місце (країна замовник – В'єтнам).

Від абітурієнтів пільгового контингенту було подано 360 заяв (у 2010 р. – 229), серед них були: особи, які постраждали від Чорнобильської катастрофи – 34 (у 2010 р. – 28); інваліди I-II груп – 133 (у 2010 р. – 93); діти- сироти та діти, які залишилися без батьківського піклування, – 82 (у 2010 р. – 40); особи, яким Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці» надане право позаконкурсного вступу, – 102 (у 2010 р. – 66). З числа пільговиків цих категорій зараховано до університету 83 особи (у минулому році – 122 особи).

Конкурс у цілому по університету на денну форму навчання на місця державного замовлення складав 9,7 (у 2010 р. – 7,0). Таке підвищення конкурсу пов'язане, в першу чергу, з відсутністю вступних випробувань і можливістю подавати заяви на декілька напрямів підготовки, хоча у цьому й у минулому роках абітурієнти мали право подавати заяви не більше ніж до п'яти вищих навчальних закладів і не більше ніж на три напрями підготовки у кожному з них.

Найбільший конкурс був за такими напрямами підготовки: «Філологія (переклад (китайська))» – 47,00; «Право» – 39,54; «Філологія (переклад (іспанська))» – 39,33; «Політологія» – 30,00; «Фінанси і кредит» – 29,92. Найнижчий конкурс був на факультети фізико-математичного профілю.

Серед зарахованих на денну форму навчання 9 абітурієнтів є переможцями IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових дисциплін (у 2010 р. – 11), 12 – призерами III етапу конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України (у 2010 р. – 15). Студентом хімічного факультету став володар бронзової медалі Міжнародної олімпіади з хімії Олег Бородін, студентом фізико-технічного факультету – володар бронзової медалі Міжнародної олімпіади з фізики Рубанов Дмитро, студентами механіко-математичного – володар срібної медалі Міжнародної олімпіади з математики Олексій Кіслінський та володар бронзової медалі Міжнародної олімпіади з математики Родіонов Георгій.

Як і раніше, рівень підготовки абітурієнтів був достатньо високим. Середній бал атестату серед зарахованих на денну форму навчання в цілому по університету становить за дванадцятибальною шкалою 9,8 (у 2010 році – 9,9). Найвищий бал у зарахованих на напрям підготовки «Філологія (переклад (китайська))» – 11,2; напрям підготовки «Міжнародні економічні відносини» – 10,9; напрям підготовки «Економічна кібернетика» – 10,9; напрям підготовки «Туризм» – 10,8; напрям підготовки «Журналістика» – 10,7.

Заочна форма навчання. Держзамовлення на заочну форму навчання складало 108 місць (у 2010 р. – 152), середній конкурс на які становив 5,5 (у 2010 р. – 4,17). Найбільший конкурс на заочну форму навчання був на такі напрями підготовки: «Право» – 22,67; «Журналістика» – 12,00; «Соціологія» – 12,00.

Навчання з фінансуванням підготовки за рахунок юридичних та фізичних осіб. За станом на 25 серпня 2011 р. до зарахування на денну форму навчання рекомендовано 238 абітурієнтів (у минулому році – 419), на заоч-

ну – 126 (у минулому році – 120). Серед них за програмою бакалавра – 201 (денна форма навчання), 126 (заочна форма навчання).

Прийом абітурієнтів, які вступали на навчання для **здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»**, здійснювався за 63 спеціальностями. На денну форму навчання було зараховано 837 осіб на місця державного замовлення (у минулому році – 935), з них 26 абітурієнтів пільгового контингенту, 190 вступників були рекомендовані до зарахування з оплатою підготовки за кошти фізичних, юридичних осіб (у 2010 році – 136).

На заочну форму навчання були зараховані 111 абітурієнтів на місця держзамовлення, серед яких 1 пільговик, і 206 осіб одержали рекомендації для навчання за контрактом (у 2010 році – 165).

Прийом абітурієнтів, які вступали на навчання для **здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»**, здійснювався за 48 спеціальностями. На денну форму навчання зараховані 432 абітурієнти на місця держзамовлення (у 2010 році – 346) і 101 вступник – на контракт (у 2010 році – 41). На заочну форму навчання на місця державного замовлення вступила 91 особа (у 2010 році – 85), а за контрактом – 226 абітурієнтів (у 2010 році – 157). На навчання за освітньо-професійною програмою «спеціаліст» вступили 7 абітурієнтів пільгового контингенту.

Вступні іспити та творчі конкурси були проведені в строк, згідно з розкладом. Усі предметні екзаменаційні комісії працювали на високому професійному рівні, чітко та злагоджено. Протягом роботи приймальної комісії не було подано жодної апеляції.

Комп'ютерне забезпечення роботи приймальної комісії здійснювалося Центром комп'ютерних технологій і було оперативним та чітким. За участю представників факультетів та працівників Центру комп'ютерних технологій здійснювалася щоденна передача даних про вступників до інформаційно-пошукової системи «Конкурс».

Останніми роками Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України розпочато роботу щодо створення єдиної електронної бази даних освітніх послуг (ЄДЕБО). В рамках цьогорічної вступної кампанії до вищих навчальних закладів України випускники шкіл отримали можливість дистанційно подавати заяви до вступу за допомогою системи «Електронний вступ-2011». До Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у такий спосіб було подано понад 2000 заяв від 985 осіб. До конкурсу була допущена 1861 заява.

Запровадження експерименту вимагало великих зусиль з боку провідних спеціалістів ВНЗ, оскільки одночасно було запущено три системи: «Електронний вступ 2011», набір інструментарію для розробників щодо доступу до бази даних «ЄДЕБО», «ІС Конкурс». Крім того, паралельно із зовнішніми системами обліку працювала локальна система «Абітурієнт-2011».

IV. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Основні напрями науково-методичної роботи у 2010/2011 навчальному році визначалися Програмою розвитку університету на 2010-2020 рр:

– забезпечення високої якості освіти;

– втілення «студентоцентричної» моделі навчально-виховного процесу;

– розвиток системи науково-методичного і матеріального забезпечення навчального процесу;

– упровадження у навчальний процес передових освітніх технологій;

– психологічна підтримка учасників навчально-виховного процесу;

– розвиток системи внутрішнього та зовнішнього контролю якості освіти, постійного моніторингу навчального процесу.

Забезпечення високої якості університетської освіти, втілення «студентоцентричної» моделі вимагає усе ширшого залучення осіб, які навчаються, до вирішення проблем організації та моніторингу навчального процесу. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо питань студентського самоврядування» від 19 січня 2010 р., рішенням конференції трудового колективу університету від 30 серпня 2010 р. було затверджено «Положення Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна про студентське самоврядування та його органи». Згідно з Положенням, створено Студентську навчальну раду університету, студентські навчальні частини та деканати на факультетах, впроваджено механізм погодження з органами студентського самоврядування відрахування, поновлення на навчання, переведення поселення до гуртожитку осіб, які навчаються (наказ ректора № 0501–1/144 від 28.09.10 «Про погодження рішень з органами студентського самоврядування»).

Представники органів студентського самоврядування брали участь у роботі Вченої ради університету та вчених рад факультетів. Питання про «Роль органів студентського самоврядування в організації навчального процесу» розглядалося на засіданні Науково-методичної ради університету 28 квітня 2011 р. Обговорювалася взаємодія адміністрації факультетів та студентських навчальних частин і деканатів. Прийнято рішення щодо підготовки внесення відповідних змін та доповнень до «Положення про організацію навчального процесу».

З метою підвищення якості навчання та активізації науково-дослідницької роботи студентів, підтримки обдарованої молоді, залучення студентів до громадської діяльності в березні-квітні 2011 р. було проведено конкурс на кращу студентську групу за підсумками 2010/2011 навчального року. Переможцями конкурсу стали:

серед факультетів природничо-математичного профілю – група БГ–11 біологічного факультету (перше місце, куратор – ст. викладач Н.Є. Волкова), група РБ–41 радіофізичного факультету (друге місце, куратор – доцент В.П. Берест), група М–141 механіко-математичного факультету (третє місце, куратор – доцент О.А. Макаров);

серед факультетів гуманітарного профілю – група УО–31 факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу (перше місце, куратор – ст. викладач І.І. Савченко), група ЛУ–44 філологічного факультету (друге місце, куратор – доцент Г.А. Губарева), група ПС–32 факультету психології (третє місце, куратор – доцент Н.В. Барінова).

Навчально-методичний центр разом з факультетом психології продовжили публікацію методичних видань серії «На допомогу кураторам». У 2011 р. видано другий випуск –

«Психологія студентської групи», до якого увійшли матеріали із психології групової взаємодії, програма занять щодо формування згуртованості академічної групи, діагностичні методики.

Одним із важливих чинників високої якості освіти є вдосконалення науково-методичного забезпечення навчального процесу. Питання про його стан в університеті розглядалося на засіданнях Науково-методичної ради (листопад 2010 р., лютий 2011 р.), Ученої ради університету (лютий 2011 р.), методичних комісій факультетів. Стан науково-методичного забезпечення на всіх факультетах було проаналізовано робочою групою, створеною за розпорядженням ректора в листопаді 2010 р. Робоча група відзначила належний рівень організаційного і методичного забезпечення навчального процесу. На сьогодні навчально-методичними комплексами забезпечено практично всі загальні та вибіркові дисципліни. Відповідно до вимог університетського «Положення про організацію навчального процесу», оновлено більшість робочих навчальних програм. Разом з тим, робочою групою були виявлені певні недоліки в оформленні документів деканатів, кафедр і методичних комісій. Ознайомлення зі станом науково-методичного забезпечення на різних факультетах стало корисним обміном досвідом.

У 2010/2011 навчальному році було введено в дію стандарт вищої освіти за напрямом підготовки «Інформатика» (рівнем підготовки «бакалавр»), у розробці якого активну участь взяли співробітники кафедри теоретичної та прикладної інформатики механіко-математичного факультету.

Значну роботу з оновлення науково-методичного забезпечення проведено на факультеті міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу у зв'язку з прийняттям нового стандарту вищої освіти за напрямом підготовки «Туризм» і спеціальністю «Туризмознавство», а на медичному факультеті – у зв'язку зі збільшенням кількості англомовних студентів.

У 2010/2011 навчальному році відбувся конкурс Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства науки та освіти і Міністерства закордонних справ Франції, спрямований на впровадження спільних українсько-французьких магістерських програм, у якому взяв участь наш університет. У результаті цього було відібрано для впровадження спільну магістерську програму з інформатики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та Університету Ніцци-Софії Антиполіс (Франція).

Таблиця 4.1

Забезпеченість навчального процесу підручниками та навчальними посібниками

Факультет	Відсоток дисциплін, що забезпечені підручниками		
	повністю	частково	не забезпечені
Біологічний	90	10	0
Геолого-географічний	83	17	0
Екологічний	85	10	0
Економічний	84	12	4
Іноземних мов	95	5	0
Історичний	80	15	5
Комп'ютерних наук	95	3	2
Медичний	77	18	5
Механіко-математичний	85	15	0
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	99	1	0
Психології	75	25	0
Радіофізичний	100	0	0
Соціологічний	65	20	15
Фізико-енергетичний	91	9	0
Фізико-технічний	85	15	0
Фізичний	84	15	1
Філологічний	93	7	0
Філософський	75	20	5
Хімічний	100	0	0
Юридичний	100	0	0
Центр міжнародної освіти	100	0	0
По університету	88	10	2

Згідно з даними факультетів, в університеті повністю забезпечено підручниками і навчальними посібниками 88 % дисциплін, частково – 10 % (табл. 4.1). Приділяється велика увага виданню навчальної та навчально-методичної літератури. У 2010/2011 навчальному році в університеті видано 308 підручників і навчальних посібників,

Таблиця 4.2

Видання навчальної літератури

Факультет	Вид навчальної та навчально-методичної літератури		
	Підручники і посібники з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України	Підручники і посібники без грифа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України	Методичні матеріали
Біологічний	13	30	14
Геолого-географічний	3	5	26
Екологічний	1	4	4
Економічний	3	4	4
Іноземних мов	11	50	41
Історичний	1	7	11
Комп'ютерних наук	0	4	0
Медичний	4	8	14
Механіко-математичний	1	2	4
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	5	16	36
Психології	2	3	14
Радіофізичний	2	4	4
Соціологічний	3	4	9
Фізико-енергетичний	0	0	0
Фізико-технічний	1	3	1
Фізичний	4	6	9
Філологічний	15	35	32
Філософський	3	3	4
Хімічний	2	3	2
Юридичний	3	18	3
Центр міжнародної освіти	1	20	2
Кафедра фізичного виховання	1	0	0
Навчально-методичний центр	0	0	2
По університету	79	229	236

79 з яких – із грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, 236 найменуванння методичних матеріалів (табл. 4.2).

Із метою стимулювання науково-методичної роботи в грудні 2010 р. Навчально-методичним центром проведено XI виставку-конкурс навчальної літератури. За результатами виставки-конкурсу, за напрямом «Навчальна література для вищої школи» дипломом I ступеня відзначено В.П. Палєхіна за підручник «Фізика», М.І. Філона та О.Є. Хомік – за навчальний посібник «Сучасна українська мова. Лексикологія»; дипломом II ступеня – Є.Ю. Бадіяна за навчальний посібник «Практична кристалографія», колектив авторів під керівництвом С.М. Шульги – за підручник «Теоретична механіка»; дипломом III ступеня – Т.Є. Кагановську та Л.В. Новікову за навчальний посібник «Адміністративне судочинство», Л.Г. Савченко – за «Російсько-український словник. Труднощі перекладу». За напрямом «Навчальна література для загальноосвітньої школи» відзначено дипломом I ступеня С.І. Сотникову за підручник із німецької мови для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів та О.В. Тагліну– за підручник «Біологія. 10 клас».

За результатами конкурсу кафедр на краще науково-методичне забезпечення навчального процесу, який було проведено в травні 2011 р., відзначено:

– за напрямом «Розробка та впровадження інноваційних навчальних технологій» першою премією – кафедру вищої математики та інформатики (завідувач кафедри – проф. А.А. Янцевич), другою премією – кафедру зоології та екології тварин (завідувач кафедри – доц. А.Ю. Утєвський), третьою премією – кафедру геометрії (завідувач кафедри – проф. Борисенко О. А.), кафедру екології та неоекології (завідувач кафедри – доц. Г.В. Тітенко);

– за напрямом «Розвиток веб-комунікативних технологій «викладач-студент» третьою премією – кафедру фізичної географії та картографії (завідувач кафедри – проф. В.А. Пересадько), кафедру соціально-економічної географії та регіонознавства (завідувач кафедри – проф. Л.М. Нємець);

– за напрямом «Сприяння науковій роботі студентів» першою премією – кафедру теоре-

Таблиця 4.3.

Динаміка використання в університеті сучасних методів навчання та контролю знань (в %)

Форми проведення занять	Лютий 2003	Лютий 2004	Лютий 2005	Лютий 2006	Лютий 2007	Лютий 2008	Лютий 2009	Лютий 2010	Лютий 2011
Аналіз ситуацій	37	38	38	39	37	42	47	57	58
Наочне приладдя, технічні засоби	21	22	21	22	24	28	29	30	30
Тестові завдання	15	17	20	24	24	27	32	36	35
Контроль за допомогою комп'ютерних програм	5	5	5	6	8	10	10	10	11
Рейтингова система оцінки знань	13	14	16	26	32	42	52	46	50

тичної ядерної фізики імені О. І. Ахієзера (завідувач кафедри – проф. В.Д. Ходусов), кафедру екологічної безпеки та екологічної освіти (завідувач кафедри – доц. А.Н. Некос), другою премією – кафедру прикладної соціології (завідувач кафедри – проф. В.С. Бакіров), кафедру теоретичної фізики імені академіка І.М. Ліфшиця (завідувач кафедри – проф. О.М. Єрмолаєв).

З метою вдосконалення організації праці науково-педагогічних працівників, забезпечення високого науково-теоретичного і методичного рівня викладання, стимулювання результативної методичної, наукової, організаційної та виховної роботи науково-педагогічних працівників, контролю за якістю навчального процесу, дотримання норм тру-

Таблиця 4.4

Оцінка окремих складових діяльності викладачів (в балах)

	Лютий 2003	Лютий 2004	Лютий 2005	Лютий 2006	Лютий 2007	Лютий 2008	Лютий 2009	Лютий 2010	Лютий 2011
Уміння підтримувати контакт	3,9	4.0	4,1	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1	4,1
Доступність викладення матеріалу	4,1	4,1	4,2	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
Логічна послідовність, аргументованість	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,2	4,3	4,2
Вільне володіння матеріалом	4,5	4,5	4,6	4,5	4,5	4,6	4,5	4,6	4,5
Уміння викликати інтерес до предмету	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8	4,0	3,9	3,9	3,9
Використання нової наукової інформації	3,5	3,6	3,7	3,7	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9
Уміння зняти напруженість і втомленість	3,4	3,6	3,6	3,6	3,6	3,7	3,7	3,7	3,7
Уміння підтримувати дисципліну	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1	4,1
Прийнятний темп викладення	4,0	4,1	4,2	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
Принциповість, вимогливість	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,2	4,2	4,3
Захопленість своїм предметом	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5
Поважливе, доброзичливе ставлення	4,2	4,3	4,3	4,2	4,2	4,4	4,3	4,3	4,3
Висока загальна культура, ерудиція	4,2	4,3	4,4	4,4	4,4	4,5	4,4	4,5	4,5
Об'єктивність в оцінці знань	4,0	4,1	4,2	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
Культура мови	4,4	4,4	4,5	4,4	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5
Почуття гумору	3,9	3,9	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1	4,1
Якість викладання в цілому	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,3	4,3	4,3	4,3

дового законодавства при прийнятті на роботу та звільненні науково-педагогічних працівників наказом ректора № 0501–1/0116 від 20 червня 2011 р. було затверджено норми часу для планування та обліку роботи науково-педагогічних працівників, а наказом ректора № 0501–1/134 від 6 липня 2011 р. затверджено «Положення про планування роботи та звітність науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна», форму Звіту науково-педагогічного працівника про виконання індивідуального плану роботи в навчальному році, форму Звіту науково-педагогічного працівника за 5 років, при переукладанні трудового договору (контракту) або при обранні на вакантну, але іншу посаду, ніж та, яку обіймає науково-педагогічний працівник, і склад Кадрової колегії університету.

Наказом ректора від 3 червня 2011 р. № 0501-1/108 затверджено «Положення про визначення рейтингів науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна». Визначення рейтингів науково-педагогічних працівників допомагає об'єктивному аналізу якості їх роботи і слугує активізації і стимулюванню професійної діяльності викладачів та усуненню наявних недоліків, спрямовує діяльність науково-педагогічних працівників на розв'язання актуальних для університету задач. Показники рейтингу грунтуються на акредитаційних вимогах до діяльності університету, показниках для визначення рейтингів ВНЗ, встановлених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, міжнародних рейтингів університетів, вимогах до дослідницьких університетів та завданнях, визначених у Програмі розвитку університету до 2020 р. У червні 2011 р. на кафедрах і факультетах проведено визначення рейтингових показників науково-педагогічних працівників за підсумками 2010/2011 навчального року, а на початку 2011/2012 навчального року ці результати будуть розглянуті на засіданнях кафедр і вчених рад факультетів.

Важливим чинником якості освітнього процесу є педагогічна майстерність викладача, його вміння використовувати різноманітні сучасні методи навчання. Удосконаленню педагогічної майстерності викладачів та впровадженню сучасних методів навчання сприяли методичні конференції й семінари, майстер-класи, показові й відкриті заняття тощо.

Проведено 12 конференцій міжнародного та всеукраїнського рівнів, зокрема, XIX Міжнародний науково-методичний семінар «Картографічне забезпечення сучасної географічної

Таблиця 4.5

Рівень викладання за оцінками студентів (оцінки за п'ятибальною шкалою)

Факультети	Лютий 2003	Лютий 2004	Лютий 2005	Лютий 2006	Лютий 2007	Лютий 2008	Лютий 2009	Лютий 2010	Лютий 2011
Біологічний	3,8	4,2	4,3	4,2	4,1	4,3	4,4	4,3	4,3
Геолого-географічний	3,9	3,7	4,2	3,9	4,1	4,1	4,4	4,0	4,0
Екологічний	-	-	-	-	-	4,4	4,3	4,2	4,4
Економічний	3,9	4,1	4,1	4,0	4,0	4,3	4,2	4,2	4,2
Іноземних мов	3,9	4,1	4,3	4,1	4,1	4,5	4,3	4,5	4,1
Історичний	4,3	4,4	4,2	4,4	4,3	4,2	4,3	4,0	4,6
Комп'ютерних наук	4,0	4,4	3,9	4,0	3,8	4,7	4,1	4,1	4,0
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу		-	-	-	4,2	4,4	4,2	4,2	4,2
Медичний	4,3	4,2	4,0	-	4,3	4,4	4,2	4,4	4,4
Механіко-математичний	4,2	4,1	4,2	4,1	4,2	4,1	4,2	4,2	4,3
Психології	4,2	4,3	4,3	4,2	4,3	4,2	4,2	4,2	4,3
Радіофізичний	4,0	4,1	4,4	4,3	4,1	4,1	4,3	4,4	4,3
Соціологічний	4,2	4,2	4,4	4,3	4,3	4,3	4,2	4,2	4,1
Фізико-технічний	4,2	4,1	4,3	4,1	4,2	4,3	4,3	4,4	4,4
Фізичний	4,3	4,2	4,3	4,4	4,0	4,3	4,2	4,1	4,3
Філологічний	4,1	4,2	4,3	4,2	4,3	4,3	4,3	4,4	4,3
Філософський	4,2	4,2	4,2	4,4	4,4	4,2	4,3	4,3	4,3
Хімічний	3,9	3,8	4,2	4,3	4,1	4,2	4,2	4,2	4,4
Юридичний	-	-	4,0	4,0	4,3	4,2	4,5	4,3	4,4
По університету	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,3	4,3	4,3	4,3

освіти» (вересень 2010 р.), XIV Міжнародну науково-практичну конференцію «Екологічна освіта та наука: здобутки та перспективи – 2010» (листопад 2010 р.), III Всеукраїнську науково-методичну конференцію «Методологічні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі» (листопад 2010 р.), Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Розвивальна освіта як чинник розвитку особистості в сучасних умовах» (лютий 2011 р.), XV Міжнародну науково-методичну конференцію «Викладання мов у вищих навчальних закладах на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки» (червень 2011 р.).

Методичні семінари та майстер-класи найкраще організовані на факультетах психології, іноземних мов, історичному, соціологічному, біологічному, екологічному, економічному та філологічному. На факультетських і кафедральних методичних семінарах обговорювалися: досвід організації вищої освіти в країнах Європи та США; проблеми розробки і впровадження сучасних освітніх технологій, удосконалення системи оцінювання якості навчальних досягнень студентів. Питанню міжпредметних зв'язків було присвячено міжфакультетський семінар «Особливості викладання хімії на біологічному факультеті».

На факультетах використовувалися методи активізації навчального процесу: ігрові форми занять (факультети філологічний, іноземних мов), аналіз ситуацій (геолого-географічний, економічний факультети), тренінги, розробка та захист студентами соціальних проектів (факультет психології). На факультеті іноземних мов щорічно проводиться конкурс для студентів 5 курсу «Кращий викладач–випускник». На геолого-географічному факультеті створено дискусійний клуб студентів. Фахівці екологічного факультету брали участь у виконанні міжнародного проекту «Удосконалення освіти в галузі екологічного менеджменту».

Значну увагу факультети приділяють проблемам адаптації першокурсників до особливостей навчання в університеті. На біологічному факультеті впроваджено факультатив «Основи організації ефективної та безпечної навчальної діяльності», на механіко-математичному – курс «Математичний практикум» (заняття проводять аспіранти та студенти 5 курсу з першокурсниками в рамках асистентської практики), на геолого-географічному – систему виховних заходів.

В університеті накопичено цікавий досвід розробки та впровадження комп'ютерних освітніх технологій: віртуальні лабораторні роботи (фізичний, медичний факультети), комп'ютерний моніторинг контролю якості освіти та оцінки знань студентів (факультети комп'ютерних наук, екологічний), технології візуалізації навчального матеріалу (медичний факультет), інтерактивні електронні навчальні посібники (механіко-математичний факультет), віртуальна бібліотека, ресурсний центр (філологічний, соціологічний факультети).

Велика увага приділялася вдосконаленню організації контролю знань студентів. Підсумковий семестровий контроль, ректорські контрольні роботи та контроль залишкових знань проводилися відповідно до «Положення про організацію навчального процесу». Згідно з даними опитування «Викладання очима студентів», зростає частота використання тестових завдань, рейтингової системи оцінки знань, комп'ютерних програм контролю знань (табл. 4.3).

Високу оцінку розробки фахівців університету отримали на виставці «Освіта та кар'єра – 2011» (Київ, квітень 2011 р.); університет нагороджений золотою медаллю у номінації «Інноваційний розвиток освіти та сучасні педагогічні технології», а також удостоєний почесного звання «Лідер національної освіти».

Кращий досвід науково-педагогічних кадрів університету узагальнюється у методичних та періодичних виданнях. Навчально-методичним центром підготовлено до друку другий випуск збірника науково-методичних праць «Проблеми сучасної освіти». Історичний факультет продовжує видавати «Методичний вісник» (видано 9 випусків). На геолого-географічному факультеті щорічно видається збірник статей «Проблеми безперервної географічної освіти і картографії» (видано 12 випусків).

Значна увага приділялася організації відкритих занять, графік їх проведення було розміщено на сайтах факультетів. Загалом по університету проведено понад 900 таких занять.

У жовтні 2010 р. в університеті розпочала роботу навчально-наукова психологічна служба. Її діяльність спрямована на забезпечення психологічної підтримки учасників навчально-виховного процесу, сприяння особистісному розвитку студентів та створення умов для формування у них мотивації для навчання, гармонізацію відносин у студентських та викладацьких колективах, підвищення ефективності навчального процесу. Основними напрямами роботи служби у 2010/2011 навчальному році були такі: надання індивідуальних психологічних консультацій студентам та співробітникам університету (проведено 178 годин консультацій); організація наукових

Таблиця 4.6

Технічні засоби навчання

Факультет	Мультимедіа	Теле та відеозасоби	Аудиторії з ТЗН
Біологічний	9	4	6
Геолого-географічний	7	3	7
Екологічний	3	1	2
Економічний	5	2	6
Іноземних мов	1	40	6
Історичний	2	5	1
Комп'ютерних наук	2	0	2
Медичний	10	3	2
Механіко-математичний	3	0	2
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	2	0	2
Психології	4	2	3
Радіофізичний	4	5	1
Соціологічний	3	0	4
Фізико-енергетичний	1	0	0
Фізико-технічний	3	3	2
Фізичний	11	4	5
Філологічний	2	4	4
Філософський	0	0	0
Хімічний	6	0	2
Юридичний	1	1	1
Центр міжнародної освіти	1	0	2
По факультетах	79	78	60
Відділ ТЗН	2	4	2
По університету	81	82	62

досліджень соціально-психологічних характеристик студентських груп; проведення тренінгів з адаптації першокурсників до умов навчання у ВНЗ; розробка тренінгів «Психологічні аспекти успішного працевлаштування та планування кар'єри» і «Time-management: ефективне управління власним часом», практикум з профілактики та подолання емоційного вигоряння співробітників.

В університеті діє система внутрішнього моніторингу якості освіти, що складається із щорічних опитувань «Викладання очима студента», конкурсів на здобуття премій університету, визначення рейтингу кафедр (у червні-липні 2011 р. рейтинг визначався вшосте), рейтингів науково-педагогічних працівників за підсумками роботи протягом навчального року, конкурсів, що проводяться навчально-методичним центром: навчальної літератури, на краще науково-методичне забезпечення, на кращу студентську групу. Відновлено роботу системи «Випускник». Утім, система забезпечення якості університетської освіти потребує подальшого вдосконалення.

Важливою складовою моніторингу якості навчального процесу є опитування «Викладання очима студента» за оновленими питаннями. У 2010/2011 навчальному році соціологічним факультетом і Навчально-методичним центром проведено 16-й (вересень 2010 р.) та 17-й (лютий 2011 р.) етапи опитування. Студенти досить високо оцінюють якість викладання – середня оцінка – «4,3» за п'ятибальною шкалою (табл. 4.4, 4.5). Історичний факультет отримав найвищу оцінку. Жоден факультет не отримав оцінки нижче «4,0».

Упровадження інноваційних освітніх технологій потребує сучасного технічного оснащення. Стан парку технічних засобів навчання характеризують дані табл. 4.6. Спостерігається збільшення кількості мультимедійної техніки: у 2009/2010 навчальному році – 69 одиниць, у 2010/2011 навчальному році – 81 одиниця. Мультимедійні презентації стали вже традиційною формою проведення занять. Але проблема зміцнення сучасної технічної та лабораторної бази освітнього процесу в університеті залишається актуальною. Майже всі факультети виділяють як першорядне питання використання сучасних технічних засобів і оснащення ними аудиторій, оновлення лабораторної бази.

Продовжувалася комп'ютеризація навчального процесу. Для проведення занять з інформаційних технологій в університеті діють 37 спе-

ціалізованих комп'ютерних класів, з яких 6 обслуговуються Центром комп'ютерних технологій (ЦКТ). Класи ЦКТ забезпечують базову та спеціальну підготовку студентів факультетів: біологічного, геолого-географічного, механіко-математичного, радіофізичного, фізичного, хімічного, а також Центру міжнародної освіти і Центру довузівської освіти.

У 2010 році відділом постачання університету було проведено тендер на закупівлю персональних комп'ютерів та додаткового устаткування на суму, яка перевищила 1 млн. грн. Активну участь у реалізації проекту взяв Центр комп'ютерних технологій. Це дозволило факультетам провести модернізацію комп'ютерного обладнання у своїх комп'ютерних класах, на кафедрах та в лабораторіях. Наявний парк комп'ютерів в університеті налічує зараз 2118 одиниць техніки.

Значних зусиль докладено для забезпечення доступу студентів до світових інформаційних ресурсів і ліцензійного програмного забезпечення. Із 2009 року в університеті діє програма «Microsoft Academic Alliance». У комп'ютерних класах ЦКТ і в індивідуальному порядку для потреб студентів і викладачів надано практично все сучасне програмне забезпечення від корпорації «Майкрософт». Закуплено ліцензії антивірусного програмного забезпечення виробництва «Лабораторії Касперського» та «Доктора ВЕБ». На нових комп'ютерах використовується антивірусне програмне забезпечення корпорації «Майкрософт» – «Microsoft Security Essentials».

Центр комп'ютерних технологій приділяв увагу підвищенню кваліфікації своїх працівників. Співробітники ЦКТ брали участь у семінарах, Road-Show, які проводили відомі світові компанії («HP», «Intel», «Microsoft»). Провідні спеціалісти додатково отримували розклад підключення до серій вебінарів, що висвітлювали питання застосування новітніх технологій як з лінії устаткування, так і з програмного забезпечення.

Робота Видавництва

Університетська навчальна та наукова книга, незважаючи на могутній наступ електронних інформаційних технологій продовжує залишатися основою високої культури і дієвим науковим засобом в отриманні та розповсюдженні знань.

У 2010/2011 навчальному році діяльність Видавництва була направлена на подальший розвиток та поглиблення видавничої діяльності в рамках корпоративної ідеології та культури, сформованого єдиного фірмового стилю. Особливу увагу було приділено стабілізації технології та організації виробництва, нарощуванню темпів з випуску продукції.

Протягом 2010/2011 навчального року у Видавництві було підготовлено до друку та видано у серії «Підручник (навчальний посібник) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» 75 підручників і навчальних посібників, у серії «Методична література» – 121 видання, загальним обсягом 1657 обліково-видавничих аркушів (табл. 4.7, 4.8).

Одним із напрямів діяльності Видавництва є підготовка та випуск поліграфічної продукції інформаційного, рекламного та іміджевого характеру. За цей рік підготовлені та видані: презентаційні буклети університету (українською, російською та англійською мовами) з різним рівнем інформативності, підбором візуального ряду, необхідною контактною інформацією; п'ятий поспіль календар «ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2011 рік», присвячений науковцям університету; квартальний настінний та настільний перекидні календарі; інформаційна листівка для абітурієнтів «На тебе чекає Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна»; буклет «Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Інновації» (українською, російською та англійською мовами); стенди університету; корпоративні папки та блокноти; плакати Show Phicics 2011 «Euro Phisics Fun» (українською та англійською мовами), плакати факультету іноземних мов та юридичного факультету; буклети екологічного та юридичного факультетів; макети рекламних листівок університету, факультету іноземних мов та юридичного факультету, Центру довузівської освіти, розміщених у метрополітені; фірмові університетські листівки, привітання, дипломи, грамоти, сертифікати тощо.

Таблиця 4.7

Видання навчальної та наукової літератури у Видавництві університету

	Підручники /навчальні посібники з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України	Навчальні посібники	Монографії	Методична література
2009/2010 навчальний рік	23	27	16	83
2010/2011 навчальний рік	30	46	20	121

Таблиця 4.8

Видання підручників, навчальних посібників у Видавництві у 2010/2011 навчальному році

Факультет / Інститут	Підручники і навчальні посібники з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України	Підручники і посібники без грифа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України	Методичні матеріали
Біологічний		3	5
Інститут високих технологій:			
Фізико-технічний	4	4	1
Комп'ютерних наук		1	
Фізико-енергетичний		1	
Геолого-географічний	1		
Економічний	2	2	3
Іноземних мов	1	3	22
Історичний		1	
Медичний	3	3	9
Механіко-математичний	1	1	5
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	1	1	5
Психології		3	5
Радіофізичний	2	3	4
Соціологічний	2	1	15
Фізичний	2	2	5
Філологічний	1		11
Філософський	1	2	8
Хімічний	4		2
Юридичний	2	4	10
Центр міжнародної освіти	1	9	6
Кафедра фізичного виховання			2
Екологічний	2	2	1
Навчально-методичний центр			2
По університету	30	45	121

Діяльність Видавництва була відзначена на І Всеукраїнському конкурсі видань для ВНЗ «Університетська книга – 2010 року»: за видання підручника Палєхіна В. П. «Фізика» – третє місці у номінації «Краще навчальне видання з природничих та математичних наук»; за низку видань для вищих навчальних закладів – друге місце у номінації «За високу видавничу культуру видання навчальних книг». Нагороджено Почесною грамотою за підготовку високоякісної поліграфічної продукції в серії «Бібліотека еколога» для Міжнародного екологічного форуму «Довкілля для України»

V. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОВУЗІВСЬКОЇ ОСВІТИ

Організацію довузівської освіти зосереджено в Центрі довузівської освіти, який об'єднує підготовчі курси, школу дистанційного навчання і Малий каразінський університет. Організаційну та навчальну роботу в Центрі забезпечують 8 штатних співробітників та 65 доцентів, викладачів, аспірантів та співробітників університету, що залучені до педагогічної роботи за рекомендаціями факультетів.

Основними завданнями цього підрозділу є:

– підготовка учнів за всіма предметами незалежного оцінювання якості освіти та вступних випробувань; залучення молоді до вступу в університет;

– пошук та підтримка обдарованих дітей, сприяння їх подальшій освіті;

– постійна співпраця з факультетськими комісіями сприяння новому набору та активна участь у програмі «Абітурієнт-2011»;

– профорієнтаційна робота серед школярів, участь в організації масових заходів для учнівської молоді;

– співробітництво із середніми навчальними закладами Харкова і області та інших міст України з метою пропаганди освіти взагалі і фундаментальної університетської освіти зокрема;

– виконання функцій інформаційного центру приймальної комісії протягом року – надання інформаційних послуг щодо факультетів і спеціальностей та умов прийому до університету.

5.1. Підготовка до вступу в університет

Підготовка до вступу в університет учнів навчальних закладів Харкова та Харківської області здійснюється за предметами незалежного оцінювання якості освіти та вступних випробувань на підготовчих курсах (вечірня та недільна форми навчання), на яких минулого навчального року у 28 групах за десятьма предметами навчалися понад 300 слухачів. У квітні 2011 р. для 33 випускників підготовчих курсів, які планують вступати в університет на природничо-математичні та інженерно-технічні напрями підготовки, було проведено підсумкову атестацію, за результатами якої вони одержали до 20 балів, які, згідно з Правилами прийому в університет, можуть додаватися до конкурсних балів.

Профорієнтацію і довузівську підготовку серед випускників навчальних закладів віддалених районів Харківської області та інших регіонів України здійснює школа дистанційного навчання. Діяльність школи здійснювалася на підставі 26 договорів про співробітництво, укладених між університетом та навчальними закладами Харківської, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Кіровоградської, Полтавської, Сумської, Луганської областей та АР Крим. Протягом навчального року двічі проведено семінари для організаторів довузівської підготовки в філіях цієї школи.

Протягом 2010/2011 навчального року в представництвах школи в профільних класах, а також на заочних підготовчих курсах навчалося 130 учнів. Під час шкільних канікул для учнів дистанційної та заочної форм навчання проведено дві сесії, під час яких відбулися лекції, практичні заняття за тестовими технологіями, індивідуальні консультації. Учні взяли участь у Днях відкритих дверей, університетських олімпіадах на окремих факультетах.

Для учнів дистанційної та заочної форм навчання протягом навчального року проведено 8 екскурсій до музеїв університету, Центральної наукової бібліотеки, астрономічної обсерваторії, для них організовано зустрічі з деканами факультетів фізико-математичного напряму.

5.2. Малий каразінський університет

Малий каразінський університет надав змогу понад 1000 дітям віком від 5 до 16 років протягом навчального року здобути додаткову освіту за напрямами: комп'ютерні науки, математика, англійська мова, фізика (теоретична та експериментальна), хімія, біологія, психологія, підготовка до школи. Щомісяця відбуваються зустрічі-засідання літературної студії «Проба пера», найкращі твори опубліковано в тезах ювілейної X підсумкової конференції Малого каразінського університету. Для обдарованих дітей організовано спеціальні групи підготовки до олімпіад і конкурсів різного рівня. У 2010/2011 навчальному році працювали 73 групи.

У Малому каразінському університеті для учнів 7-10 класів із сільських шкіл Харківської області працюють заочні школи: математична, фізична та хімічна. У 2010/2011 навчальному році щомісяця понад 200 осіб одержували завдання з методичними вказівками. Перевірені завдання та рекомендації щодо їх виконання поверталися учням. Протягом навчального року для кожної заочної школи під час канікул проведено навчальні дні в університеті, під час яких відбулися лекції та практичні заняття.

Протягом навчального року учні Малого каразінського університету успішно брали участь в учнівських наукових змаганнях. У III (обласному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад у 2011 р. взяли участь чотири команди Малого каразінського університету (математика, фізика, хімія, біологія), з 33 членів цих команд 24 стали переможцями. Команда Малого університету з математики посіла II місце серед команд всіх районів та міст Харківської області. Загалом серед переможців III етапу 98 є учнями Малого університету. 11 учнів Малого каразінського університету перемогли на IV етапі Всеукраїнських олімпіад, а двоє вибороли право участі в учнівських міжнародних олімпіадах 2011 р.

Успішно виступили учні Малого каразінського університету в інших змаганнях: у Московській відкритій олімпіаді МДУ (6 переможців); у Всеукраїнській Інтернет-олімпіаді в Одесі (6 призових місць); у V Всеукраїнському турнірі математичних боїв імені акад. Ляшка в м. Київ 1 місце в старшій лізі та 1 місце у молодшій лізі; у XIII фізико-математичному бої міст України у Севастополі (команди 8 класу – II місце, 9 класу – I місце, 10 класу – I місце та 17 дипломів за особисті досягнення); в університетському фізико-математичному святі «Наукові старти»; Хіміко-біологічному турнірі ім. І. І. Мечникова. Зросла кількість учнів, які беруть участь у Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідних робіт учнів – членів МАН України.

20 квітня 2011 року в університеті відбулися товариські Математичні бої між командою Малого каразінського університету та командою м. Київ.

21 травня проведено ювілейну X підсумкову наукову конференцію Малого каразінського університету, присвячену Дням науки в Україні. До конференції 65 учнів представили 45 наукових доповідей та літературних творів. Науковими керівниками учнів були понад 20 викладачів, аспірантів та студентів університету. До конференції видано тези доповідей, учасників нагороджено грамотами та пам'ятними сувенірами, а їхні викладачі одержали подяки від ректора університету.

5.3. Робота з обдарованими дітьми

Крім організації навчальної роботи в підрозділах, Центром проводиться робота з пошуку обдарованих дітей та сприяння їх подальшому розвитку та навчанню. На початку навчального року 12 та 19 вересня спільно з фізико-математичними факультетами університету та фізико-математичним ліцеєм № 27 для учнів 5-8 класів в університеті проведено фізико-математичне свято «Наукові старти», в якому взяли участь близько 600 школярів. Під час свята відбулися лекції та особисті олімпіади, 89 учнів стали переможцями особистих змагань, їх запрошено до навчання в Малому каразінському університеті на пільгових умовах. Біологічним та хімічним факультетами 20 листопада 2010 р. проведено Хіміко-біологічний турнір імені І. І. Мечникова, в якому взяли участь 250 учнів 7-10 класів. 29 березня спільно з філологічним факультетом проведено конкурс «Знатоков российской словесности», в якому взяли участь 200 учнів 8-10 класів. 15 травня спільно з Фізико-математичним ліцеєм № 27 проведено математичне свято для учнів 4-х класів – 172 учасники, 38 переможців.

Університет постійно бере участь в організації та проведенні III етапу Всеукраїнських

учнівських олімпіад з базових дисциплін по Харківській області та відбірково-тренувальних зборів для переможців з метою формування команд Харківської області до участі в IV етапі Всеукраїнських олімпіад. З 16 січня по 13 лютого 2011 р. в університеті відбулися олімпіади з математики, фізики, астрономії, хімії, історії, географії, економіки, в яких взяли участь 1879 учнів. Всі учасники олімпіад – учні 11-х класів – одержали листівки-запрошення до вступу в університет. В організації та проведенні цих олімпіад взяли участь: механіко-математичний, фізико-технічний, фізичний, хімічний, геолого-географічний, історичний, економічний факультети та Центр довузівської освіти. В комісіях із розробки завдань працювали 16 співробітників університету, в журі – 76 осіб, у складі експертних комісій – 12 осіб. Під час цих заходів провідні викладачі факультетів провели методичні семінари, лекції для вчителів– керівників команд, обговорили подальше співробітництво університету з освітянами. В цих заходах взяли участь близько 300 вчителів навчальних закладів усіх 42 районів та міст Харківської області.

Для формування команд Харківської області для участі в IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад в університеті було проведено відбірково-тренувальні збори із 7 предметів.

В травні 2011 р. на базі університету проведено відбірково-тренувальні збори команди України на 43 Міжнародну хімічну олімпіаду (науковий керівник – професор Холін Ю.В.).

5.4. Співпраця з Малою академією наук України

Харківське територіальне відділення МАН України, президентом якого є ректор університету, забезпечує підтримку обдарованої учнівської молоді, залучення її до наукових досліджень, експериментальної та винахідницької роботи в різних галузях науки та техніки, сприяє роботі учнів у секціях, школах, участі в наукових читаннях, турнірах, науково-практичних конференціях тощо.

З 15 січня по 20 лютого 2011 р. в університеті проходив II етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідних робіт учнів – членів Харківського територіального відділення МАН. До журі конкурсу-захисту за 9 відділеннями в 56 секцій поступило 1035 науково-дослідних робіт від учнів всіх районів та міст Харківської області, 450 учнів посіли призові місця. У III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідних робіт учнів-членів МАН України взяли участь 58 учнів-переможців II етапу конкурсу-захисту.

Переможцями III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту стали 45 учнів, з них 9 учнів посіли перше місце, 16 учнів – друге, 20 – третє місце.

В 2011 році Харківське територіальне відділення одержало найбільше призових місць серед усіх територіальних відділень МАН України і посіло I місце.

Досягненню успіху значною мірою сприяє активна участь викладачів та співробітників університету в роботі Харківського територіального відділення МАН. На базі університету працювали 40 секцій фізико-математичного, хіміко-біологічного, філологічного, історико-географічного напрямів. У складі журі секцій працювали 68 викладачів. Майже 60 викладачів та науковців університету здійснювали наукове керівництво учнями-МАНівцями. У проведенні контрольних робіт та захистах науково-дослідних робіт учнів – членів МАН взяли участь понад 100 викладачів та науковців 13 факультетів університету.

5.5. Профорієнтаційна робота

Робота із залучення до вступу в університет у 2011 р. кращих випускників загальноосвітніх навчальних закладів розпочалася восени 2010 р. В університеті працював штаб «Абітурієнт-2011» під головуванням проректора з науково-педагогічної роботи М.О. Азарєнкова. Штаб розробив комплексну програму заходів із забезпечення набору на перший курс в умовах значного скорочення випускників загальноосвітніх шкіл у 2011 р.

Було поновлено склад факультетських комісій сприяння новому набору, які розробили плани своєї діяльності на навчальний рік. На сайтах факультетів створено сторінки для абітурієнтів. Середні навчальні заклади Харкова, в яких є 11 класи, закріплені за факультетськими комісіями сприяння новому набору. Представники факультетів зустрічалися із керівниками, вчителями, учнями цих навчальних закладів, передавали рекламні та інформаційні матеріали про університет, листівки-запрошення до вступу на факультети університету тощо.

Всі факультети постійно проводять різноманітну профорієнтаційну роботу із школярами Харкова та Харківської області.

Так, біологічний факультет організував безкоштовний консультаційний центр для вступників, брав участь в проведенні Хіміко-біологічного турніру ім. І.І. Мечникова.

Екологічний факультет заснував Школу юного еколога, в якій навчається 15 учнів шкіл м. Харкова.

Геолого-географічний факультет кілька років поспіль бере активну участь у роботі Школи юних географів на базі Обласної станції юних туристів; здійснював профорієнтаційну роботу через науково-методичний центр безперервної географічної освіти на базі кафедри фізичної географії та картографії.

Історичний факультет також упродовж кількох років поспіль працював у межах Школи молодих істориків на базі Обласної станції юних туристів; провів IX Різдвяну міжнародну конференцію наукового товариства НАРТЕКС для школярів.

Механіко-математичний факультет підготував та провів олімпіаду з механіки для школярів на приз ім. І.Є.Тарапова.

Радіофізичний факультет підготував презентаційні диски про Харківський університет та радіофізичний факультет, які було розповсюджено в 14 містах України під час профорієнтаційних заходів міських відділів освіти.

Факультет психології створив профорієнтаційний гурток «Психолог»; брав участь у Всеукраїнській учнівській олімпіаді із психології та педагогіки; провів факультетський День відкритих дверей.

Фізико-технічний факультет активно брав участь у підготовці та проведенні Турніру юних фізиків і Турнірі юних винахідників та раціоналізаторів; провів Дні фізико-технічного факультету в Запоріжжі та Мелітополі; викладачі факультету беруть участь у методичних семінарах вчителів Дзержинського та Київського районів; провів конкурс студентських рекламних плакатів, 2 найкращих плакати були розтиражовані та рознесені по школах. Факультет взяв активну участь у підготовці та проведенні Міжнародної конференції ЄвроФізиксФан, яка відбулася 5-9 квітня 2011 р. в університеті за участю понад 1500 школярів.

Фізико-енергетичний факультет організував роботу Школи юних фізиків при Інституті проблем машинобудування НАН України; відкрив Школу юних дослідників «Малий фіз.-мат.»; викладачі факультету брали участь у методичних семінарах вчителів Дзержинського та Київського районів.

Фізичний факультет створив студентську агітаційну бригаду із сприяння новому набору абітурієнтів у 2011 р., яка провела профорієнтаційну роботу в школах; співробітники навчально-експериментальної лабораторії провели 24 профорієнтаційні заняття з демонстрацією фізичних дослідів, на яких були присутні близько 1 000 школярів Харкова і області; співробітники факультету брали участь у міжнародній конференції ЄвроФізиксФан (м. Харків, квітень 2011 р.).

Філологічний факультет провів Обласний конкурс знавців російської словесності для школярів, у якому взяли участь 200 школярів.

Філософський факультет провів V Всеукраїнську філософську історико-краєзнавчу конференцію учнівської молоді «Пізнай себе, свій рід, свій народ», у якій взяли участь 95 учнів з різних міст та регіонів України; на факультеті працює Малий філософський факультет, на якому навчаються 25 школярів, протягом навчального року було проведено 35 лекційних занять. У 2010 році 5 випускників Малого філософського факультету стали студентами філософського факультету ХНУ імені В.Н. Каразіна.

Хімічний факультет брав участь в організації та проведенні Турніру юних хіміків (міського та Всеукраїнського); у проведенні Хіміко-біологічного турніру ім. І.І. Мечникова; активно співпрацює с інтернатом «Обдарованість»; провів науковий семінар «Хімія XXI століття», а також День відкритих дверей факультету в листопаді 2010 року.

Рекламна кампанія університету здійснювалася переважно Центром зв'язків з громадськістю та пресою.

Видавництвом університету спільно із Центром довузівської освіти розроблено та виготовлено об'яви-запрошення до вступу в університет, об'яви про Дні відкритих дверей, листівки про проведення Днів знайомств з факультетами та факультетських олімпіад. Друковану інформацію розповсюджено по школах Харкова, Харківської та інших областей України представниками факультетів університету та Центром довузівської освіти через слухачів підрозділів.

Видано спеціальний випуск газети «Харківський університет» для абітурієнтів, у якому розміщено інформацію про факультети та Правила прийому в університет у 2011 р. Цю газету одержав кожен відвідувач Днів відкритих дверей, відвідувачі ЦДО, навчальні заклади Харкова та інших міст України, в яких діють представництва Центру довузівської освіти.

На сайті університету були розміщені Правила прийому в університет у 2011 році зі всіма змінами та додатками, перелік напрямів та спеціальностей, умови контрактного навчання.

Протягом 2010/2011 навчального року проведено 2 загальноуніверситетських Дні відкритих дверей (21 листопада 2010 р. – 770 відвідувачів, 20 березня 2011 р. – понад 1 000 відвідувачів) та Дні відкритих дверей окремих факультетів. Під час другого Дня відкритих

дверей та в інші дні відбулися 19 університетських профорієнтаційних олімпіад. У цих олімпіадах взяли участь понад 420 осіб. Профорієнтаційні олімпіади фізико-математичних факультетів були проведені також у Красноградському районі Харківської області, в містах Кременчук, Полтава Полтавської області, м. Нікополь Дніпропетровської області, в цих олімпіадах взяли участь понад 150 учнів.

Профорієнтаційна робота проводилася факультетами під час студентської педагогічної практики в 63 школах Харкова. У цій роботі взяли участь керівники практики дев'яти факультетів та близько 1 000 студентів університету.

Профорієнтаційна робота проводилася факультетами також під час проведення в університеті обласного етапу Всеукраїнських олімпіад, та Каразінського колоквіуму.

Викладачі Центру довузівської освіти та його співробітники протягом навчального року проводять систематичну профорієнтаційну роботу із слухачами підготовчих курсів вечірньої та заочної форм навчання (близько 500 слухачів). Профорієнтаційна робота проводиться також у межах договорів про співробітництво із середніми навчальними закладами та районними управліннями освіти низки областей України.

Відповідно до Угоди між Харківським регіональним Центром оцінювання якості освіти та університетом при Центрі довузівської освіти з 4 січня по 28 лютого працював Пункт реєстрації на Зовнішнє незалежне оцінювання, де реєстрацію пройшли 1072 особи. Кожен відвідувач одержав листівку-запрошення до вступу в університет.

Центр довузівської освіти постійно виконує функції інформаційного центру приймальної комісії, щоденно надаючи повну інформацію щодо вступу в університет відвідувачам, а також відповідає на запитання, які надходять за телефоном та електронною поштою на адресу ЦДО.

Профорієнтаційна робота проводилася під час участі університету у виставках у Кременчуку (лютий 2011 р.), у Сімферополі (березень 2011 р.); у Києві на Міжнародній виставці «Освіта та кар'єра – 2011» (квітень, 2011 р.), Богодухові (квітень, 2011 р.), Куп'янськ (квітень, 2011 р.).

5.6. Взаємодія із загальноосвітніми навчальними закладами

Університет має договірні відносини з понад 600 загальноосвітніми навчальними закладами Харкова, районів Харківської та інших областей України. Угодами обумовлено надання викладачами і співробітниками університету методичної допомоги учителям-предметникам і консультацій школярам. Для учнів цих шкіл в університеті постійно організовуються спеціальні заняття, екскурсії на факультети, демонстрації фізичних експериментів та екскурсії до НДІ астрономії. Найбільш плідним є співробітництво університету з низкою шкіл, кількість випускників яких щороку переважає серед абітурієнтів і студентів ХНУ імені В.Н.Каразіна. Крім Харківського університетського ліцею, це школи № 27, 17, 45, 47, 3, 46, 162, 6, 116, 14, 156, 5, 75, 119, 109, 82, 172, 161, 62, 107, 122, 34, 173, 23, 144, 68, 55, ліцей «Професіонал», «Школа Бойко», випускники яких щорічно подають заяви до вступу в університет у кількості від 25 до 60 осіб. Співробітники Центру та представники факультетів регулярно проводять зустрічі з учнями та їх батьками в навчальних закладах Харкова й області, інших областей України.

Харківський державний університетський ліцей Харківської обласної ради забезпечує повний обсяг довузівської підготовки дітей. Співпраця ліцею і ХНУ імені В.Н. Каразіна базується на Договорі про взаємовідносини та співробітництво. Основами цієї взаємодії є залучення викладацького складу університету до співпраці (в ліцеї працюють 8 викладачів університету, з них 5 – кандидатів наук; використання можливостей університетських лабораторій та дослідних центрів, Центральної наукової бібліотеки, спортивних комплексів; апробація нових інформаційних технологій, навчальних посібників, нових спеціальних курсів, авторських програм, підручників тощо; педагогічна практика студентів університету в ліцеї; підготовка інтелектуальної та здібної молоді (абітурієнтів) до навчання на відповідних факультетах університету.

З 2003 року продовжується спільна робота учнів ліцею та студентів ХНУ імені В.Н. Каразіна в археологічній експедиції у Національному археологічному заповіднику «Херсонес-Таврійський».

Протягом 10 років проводиться щорічна обласна конференція-конкурс «Каразінський колоквіум» для обдарованої молоді. За ці роки в ній взяли участь понад 2 тисячі учнів 9-11-х класів з Харкова та близько 50 міст Харківської області і України.

5.7. Шефська допомога

Робота в школах підшефного Богодухівського району та інших навчальних закладах Харківської області покладена на факультет-

ські комісії сприяння новому набору та Центр довузівської освіти.

На виконання Розпорядження голови Харківської облдержадміністрації «Про організацію шефської допомоги вищих навчальних закладів Харківського вузівського центру районам області та містам обласного значення» у лютому відбувся виїзд бригади співробітників університету до м. Богодухов. У Дні університету взяли участь школярі всього Богодухівського району, для них було розгорнуто університетську виставку, розповсюджено інформаційні матеріали про університет. Відбулися лекції, пробне тестування, демонстрації фізичних дослідів.

Щорічно університетська делегація бере участь у святкуванні Днів науки в Україні в м. Первомайськ Харківської області. 29 квітня 2011 р. в Первомайській гімназії № 3 відбувся День науки, під час якого відбулися лекція викладача фізичного факультету Д.В. Рохмістрова, демонстрація фізичних дослідів зав. лабораторією кафедри експериментальної фізики Б.М. Валійовим, зустріч з майбутніми абітурієнтами зав. відділу Центру довузівської освіти А.В. Бєлової.

Університет продовжує підтримку Обласного ліцею-інтернату «Обдарованість» для сільських школярів. Учні інтернату 12-19.09.2011 р. успішно взяли участь в університетському святі для школярів «Наукові старти». Хімічний факультет університету забезпечує проведення протягом навчального року практичних та лабораторних занять профільних класів у своїх навчальних та наукових лабораторіях, фізико-енергетичний факультет організував проведення в інтернаті занять з фізики та математики за поглибленою програмою для фізико-математичних класів, кафедра геометрії механіко-математичного факультету проводить в інтернаті лекції з математики, факультет психології провів екскурсію на факультет для учнів.

Університет постійно надає шефську допомогу загальноосвітній санаторній школі-інтернату для дітей із захворюваннями серцево-судинної системи.

Як і щорічно, протягом навчального року університет надав можливість дітям-сиротам, дітям-інвалідам безплатно підготуватися до зовнішнього незалежного оцінювання знань і вступу в університет та інші навчальні заклади за предметами вступних іспитів та незалежного тестування, створюючи для них зручний розклад занять. У цьому навчальному році на підготовчих курсах Центру довузівської освіти безплатно навчалися 16 дітей-сиріт та дітей-інвалідів.

VI. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО УПРАВЛІННЯ. РОЗВИТОК СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У 2010/2011 навчальному році продовжувалася робота, спрямована на удосконалення системи управління університетом, демократизацію університетського життя, розвиток системи студентського самоврядування.

Конференція трудового колективу 24 грудня 2010 року ухвалила нову редакцію Статуту університету, в якій закріплюється розширення прав органів студентського самоврядування, зміцнюються демократичні засади управління університетом, зафіксовані його нові завдання як дослідницького. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України наказом від 11 травня 2011 р. № 435 затвердило нову редакцію Статуту.

Відповідно до Статуту університету, у складі Вченої ради працюють комісії з кадрової роботи, з навчально-виховної і методичної діяльності, з наукової роботи, з оптимізації структури університету, з бюджетно-фінансової, соціально-економічної і господарчої роботи, з правових засад діяльності та регламенту, з міжнародного співробітництва.

Значну роботу з вивчення кадрових можливостей, матеріального забезпечення факультетів і кафедр щодо введення нових напрямів підготовки, спеціальностей та спеціалізацій виконано комісіями з оптимізації структури університету, з кадрової роботи та з навчально-виховної і методичної діяльності. Обговорення перспективних та поточних питань фінансової діяльності відбувалося на бюджетній комісії університету, до складу якої входять декани всіх факультетів, за активної участі членів комісії з бюджетно-фінансової, соціально-економічної і господарчої роботи. Проект бюджету університету, який було розроблено бюджетною комісією, розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради. У 2010/2011 навчальному році значну роботу було виконано комісією з наукової роботи в частині оптимізації складів діючих спеціалізованих рад університету і формування нових рад, аналізу ефективності роботи аспірантури на факультетах.

Діяльність органів студентського самоврядування грунтується на «Положенні Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна про студентське самоврядування та його органи», що було ухвалене конференцією осіб, які навчаються в університеті, 21 травня 2010 року та 30 серпня 2010 року затверджено конференцією трудового колективу університету. Положення чітко формулює завдання студентського самоврядування та його органів, значно розширює їхні права і коло учасників студентського самоврядування, надає право участі в ньому студентам-заочникам, аспірантам і докторантам, надає можливість органам студентського самоврядування виражати й захищати права осіб, які навчаються, зокрема забезпечує представленість їх у вчених радах факультетів і університету та Конференції трудового колективу.

Відповідно до Положення, у вересні-жовтні 2010 р. було обрано органи студентського самоврядування. Університетська система студентського самоврядування включає в себе діяльність таких органів: Студентської навчальної ради університету, Студентського наукового товариства, Студентської ради студмістечка, Ради аспірантів і докторантів та первинної профспілкової організації студентів, аспірантів і докторантів. Для організації та координації взаємодії між студентськими організаціями та адміністрацією університету конференцією осіб, які навчаються в університеті, обрано вищий колегіальний орган студентського самоврядування – Академічний сенат університету, до складу якого входять по три представники від кожної гілки самоврядування. Президентом Академічного сенату було обрано голову правління Студентського наукового товариства університету, студента соціологічного факультету О.О. Чабана.

Лідери студентських організацій залучені до процесу управління в університеті, вони є членами ректорату, приймальної комісії, Науково-методичної ради університету.

Кожна з організацій має свої певні напрямки роботи, які не збігаються з діяльністю інших студентських організацій. Наприклад, сферою діяльності Студентської навчальної ради є представництво інтересів студентства в організації і контролі якості навчального процесу, допомога адміністрації університету в організації навчально-виховної роботи та вдосконаленні навчальних планів і програм, сприяння підвищенню ефективності виробничої практики, проведення культурно-масової та просвітницької діяльності серед студентства. Студентське наукове товариство популяризує науково-дослідну роботу серед студентів, організовує студентські наукові конференції та семінари, сприяє діяльності гуртків і клубів за інтересами, здійснює пошук та підтримку талановитих студентів тощо. Діяльність Студентської ради студмістечка спрямована на поліпшення соціально-побутових умов проживання та організацію дозвілля студентів у гуртожитках студмістечка (близько 3,5 тис. студентів). Рада аспірантів і докторантів представляє інтереси аспірантів, здобувачів і докторантів, захищає їхні права, допомагає адміністрації в організації навчання і проведенні наукових досліджень цієї категорії осіб. Первинна профспілкова організація студентів, аспірантів і докторантів об'єднує понад 9,5 тис. членів профспілки і є організацією соціального спрямування, робота якої пов'язана з підтримкою студентської молоді, допомогою малозабезпеченим студентам, заохоченням кращих студентів, організацією оздоровлення та відпочинку членів профспілки, їхнім працевлаштуванням тощо.

До складу Вченої ради університету обрано 10 представників органів студентського самоврядування. До складу Конференції трудового колективу конференція осіб, які навчаються в університеті, 15 листопада 2010 року обрала 50 представників студентів та аспірантів.

Фінансовою основою студентського самоврядування є кошти, визначені Вченою радою університету в бюджеті університету в розмірі не менше 0,5 % від коштів спеціального фонду, причому не менше 30 % від цих коштів спрямовується на розвиток наукових досліджень студентів.

Студентські організації університету у 2010/2011 навчальному році були ініціаторами проведення численних культурно-просвітницьких, благодійних, спортивних та інтелектуальних заходів. Серед них варто відзначити вже традиційне святкування Дня студентського самоврядування, конкурси «Красуня університету» та «Містер університет», університетський кубок КВК, благодійні акції «Подаруй любов дітям» та «Допоможи Діду Морозу зібрати посмішки», день боротьби зі СНІДом та акцію до Дня донора «Крапля крові», IV Міжнародний дебатний турнір «FIRE», інтелектуальні турніри з брейн-рингу та «Що? Де? Коли?», університетський та регіональний конкурси студентських наукових робіт, спортивну спартакіаду між гуртожитками студмістечка, різноманітні фотовиставки, зустрічі студентів з діячами культури та видатними науковцями, проведення конференцій, семінарів та круглих столів.

Слід відзначити, що органи студентського самоврядування нашого університету своєю діяльністю підтверджують заслужений авторитет та визнання на міському рівні. Зокрема, за підсумками Харківського міського конкурсу студентських рад, організованого Управлінням у справах сім'ї та молоді Харківської міської ради, Студентське наукове товариство отримало диплом переможця конкурсу в номінації «Кращий орган студентського самоврядування за напрямом діяльності», а Студентська навчальна рада університету нагороджена дипломом лауреата конкурсу в номінації «Кращий орган студентського самоврядування державного ВНЗ III-IV рівнів акредитації».

Зі зміною «Положення Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна про студентське самоврядування та його органи» Студентська навчальна рада університету почала освоювати нові напрями роботи, а саме: проведення щомісячних засідань студентських навчальних частин факультетів, погодження кандидатур заступників декана з роботи зі студентами, погодження відрахування та поновлення студентів. Загалом можна відзначити, що за 2010/2011 навчальний рік Студентська навчальна рада університету успішно реформувалася та знаходиться в постійному пошуку оптимальних форм роботи зі студентською громадою університету.

Позитивним моментом роботи Студентської навчальної ради університету стала робота з активізації працевлаштування студентів та випускників, зокрема було проведено «Форум кар'єр», на якому найкращі компанії запропонували пройти стажування та отримати постійне місце роботи.

У органів студентського самоврядування є всі необхідні можливості для плідної роботи, вони забезпечені приміщеннями, оргтехнікою та засобами комунікації. Керівництво університету регулярно зустрічається з лідерами студентського самоврядування для обговорення нагальних питань студентського життя, всебічно сприяє ефективній діяльності органів студентського самоврядування.

VII. ВИХОВНА, КУЛЬТУРНА І СПОРТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Значну роль у формуванні світоглядної позиції та ціннісних орієнтацій молоді, передачі їй надбань попередніх поколінь, збереженні і збагаченні культури народу відіграє позааудиторна виховна робота. Вона спрямована на долучення молоді до багатств національної та світової культури та загальнолюдських цінностей. Постійну взаємодію з органами студентського самоврядування, привернення студентського активу до обговорення і розв'язання задач організації навчального процесу, побуту та відпочинку студентів повсякденно здійснювали заступники деканів з виховної роботи, куратори академічних груп.

В університеті та на факультетах відбувалися численні виховні та культурно-просвітницькі заходи. Серед загальноуніверситетських заходів можна відзначити такі:

– святкування 1 вересня 2010 року «Дня знань» і посвячення понад 2 тисяч першокурсників у студенти;

– зустріч студентів і співробітників з виконуючим обов'язки Харківського міського голови Г.А. Кернесом (6 жовтня 2010 р.);

– урочисте святкування 206-ї річниці з дня заснування Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна 17 листопада 2010 р., в рамках якого у Північному корпусі університету були відкриті пам'ятники видатним вченим – історику Д.І. Багалію та математику О.М. Ляпунову;

– відзначення пам'ятних дат, пов'язаних з Великою Вітчизняною війною, – покладання квітів до пам'ятника студбатівцям – до 66-ї річниці перемоги у Великій Вітчизняній війні, до 70-ї річниці від початку війни, до Дня визволення Харкова; урочисте засідання та святковий концерт з нагоди 66-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні (5 травня 2011 р.); відкриття в НДІ астрономії меморіальної дошки вченим-астрономам, які загинули під час окупації Харкова німецько-фашистськими загарбниками в 1941-1943 рр. (22 червня 2011 р.);

– святкування Міжнародного дня студента 17 листопада 2010 р.;

– XII Міжнародний фестиваль наукової фантастики та популяризації науки «Зоряний міст» (16-18 вересня 2010 р.);

– участь художніх колективів університету в обласному святі «День ветерана» (29 вересня 2010 р.);

– зустріч з народним депутатом України, представником Президента у Верховній Раді України Юрієм Мірошниченком (8 жовтня 2010 р.);

– щорічний конкурс творчості першокурсників «Альма матер–2010» (22-29 жовтня 2010 р.) і гала-концерт та церемонія нагородження переможців конкурсу творчості першокурсників «Альма матер – 2010» (17 листопада 2010 р.);

– традиційний конкурс «Красуня університету–2011» (29 березня 2011 р.);

– фестиваль команд КВК «Веселі пари» (8 квітня 2011 р.);

– святкування традиційного Дня випускника Харківського університету, що стало подією загальноміського масштабу (17 квітня 2011 р.);

– традиційні Дні факультетів (квітень – травень 2011 р.);

– урочистий церемоніал випуску студентів 2011 року і святковий концерт у Харківському національному академічному театрі опери і балету імені М.В. Лисенка (1 липня 2011 р.).

Реалізація різноманітних форм та методів культурно-просвітницької роботи здійснюється безпосередньо через творчі об'єднання та колективи Культурного центру університету, котрі охоплюють понад 430 студентів:

– ансамбль народного танцю «Сонцеворот»;

– академічний студентський хор;

– факультетські команди КВК;

– ансамбль сучасного естрадного танцю «Фаворит»;

– клуб шанувальників поезії;

– театр-студія «Файєр-шоу»;

– клуб інтелектуальних ігор «Фенікс».

У квітні 2011 р. ансамбль сучасного естрадного танцю «Фаворит» став лауреатом щорічного міського конкурсу «Студентська весна–2011». У квітні студентський хор університету завоював Гран-прі на І Всеукраїнському хоровому фестивалі вищих навчальних закладів «Співуча феєрія». 18 квітня 2011 р. відбулася прем'єра вистави університетського аматорського театру «Про Федота стрельца – удалого молодца» Л. Філатова.

У зв'язку із суттєвим збільшенням іноземців серед осіб, які навчаються, особливої актуальності набула робота з формування чуйного і толерантного ставлення до представників інших країн, залучення студентів-іноземців до громадського та культурного життя університету, сприяння адаптації іноземців в університеті. Для іноземних студентів Центр міжнародної освіти проводив численні тематичні уроки-концерти, творчі вечори і виставки, сприяв участі студентів-іноземців у загальноуніверситетських заходах, спортивному та культурному житті університету.

У 2010/2011 навчальному році в рамках надання шефської допомоги Харківській загальноосвітній санаторній школі-інтернату для дітей із захворюваннями серцево-судинної системи відбувся концерт студентів філологічного факультету з нагоди Дня святого Миколая, виїзд делегації університету до школи-інтернату із поздоровленням школярів і подарунками до Нового року та Різдва Христового. Студенти університету організували також виїзний концерт до школи-інтернату з нагоди Дня святого Валентина із врученням іграшок та книг. 1 квітня 2011 р. студенти університету відвідали інтернат з вітаннями з нагоди Дня гумору. У квітні 2011 р. було організовано екскурсію до ЦНБ університету для учнів школи-інтернату.

Плідним був 2010/2011 навчальний рік для газети «Харківський університет». Газета виходила регулярно впродовж навчального року, вийшло 18 номерів, серед них 3 повнокольорових номери. Газета, як і раніше, створювалася силами студентів (усі співробітники редакції – студенти стаціонарного відділення журналістики). На сторінках видання з'явилися нові постійні рубрики: «Як живеш, студенте?», «Рейтинг кафедр», «Євро-2012», «Ab igne ignem – наша вдячна пам'ять» та іншы. Найбільшою популярністю користуються рубрики «Рейтинг кафедр» та «Євро-2012». Спеціальні номери були випущені до ювілею підготовчого факультету, а також два рекламних номера для вступників до університету. Співробітники редакції та студентські кореспонденти взяли участь у студентських наукових кореспонденціях і конкурсах на кращу вузівську газету. Газета нагороджена до Дня журналіста 6 червня 2011 року почесною грамотою Національної спілки журналістів України. Співробітники редакції Костіна О. О., Кутас А. С., Чала А. О., Жеденко В. С. вступили до Національної спілки журналістів України. Студентські кореспонденти неодноразово відзначалися профспілкою студентів, аспірантів та докторантів почесними грамотами і преміями.

У 2010/2011 навчальному році кафедра фізичного виховання та спорту проводила навчальний процес з фізичного виховання шляхом організації груп з різних видів спорту –з урахуванням інтересів студентів та можливостей спортивних споруд університету. Близько 5000 осіб обрали таку форму занять з фізичного виховання. Особливою популярністю серед студентів користуються аеробіка та атлетична підготовка в тренажерних залах. Кожен із цих напрямків рухової активності обрала майже тисяча осіб. Популярні, також волейбол, баскетбол, міні-футбол, теніс, настільний теніс, бадмінтон та бокс. Окрім того, студенти мають змогу займатися стрільбою з лука та водним туризмом. Система організації навчального процесу з фізичного виховання дозволяє кожному студенту університету реалізувати свої можливості у сфері фізичної культури та спорту протягом усього терміну навчання.

Кадровий склад кафедри фізичного виховання та спорту поступово змінюється відповідно до тих потреб, які пов'язані з реорганізацією навчального процесу з фізичного виховання. Опитування студентів та їх присутність на заняттях показує, що така форма проведення навчальних занять з фізичного виховання є набагато цікавішою за традиційну фізкультуру.

Для студентів, які за результатами медичного огляду були віднесені до спеціального відділення, заняття проводилися кваліфікованими викладачами в окремих групах. Студенти груп лікувальної фізкультури відвідували заняття у 20 студентській лікарні. Слід

відзначити, що кількість осіб, які віднесені за станом здоров'я до спеціального відділення, за останній навчальний рік збільшилася і складає 904 студенти. Ще 204 особи у 2010/2011 навчальному році були звільнені від занять з фізичного виховання за станом здоров'я.

Основою спортивно-масової роботи в університеті стала якісно спланована робота спортивних секцій і фізкультурно-оздоровчих груп, а також система спортивних змагань серед факультетів. У 61-й Спартакіаді університету взяв участь 1781 студент. У першій групі факультетів у комплексному заліку Спартакіади перемогла команда економічного факультету, друге місце посіла команда механіко-математичного факультету, третє – факультету іноземних мов. У другій групі факультетів перемогли студенти біологічного факультету, друге місце вибороли студенти факультету комп'ютерних наук, третє – фізичного факультету.

Окрім традиційної студентської Спартакіади, були проведені: спортивне свято першокурсників, кубки студентського профкому з настільного тенісу, волейболу, баскетболу та бадмінтону, 12-й кубок ректора з міні-футболу (у якому разом зі студентами змагалися команди випускників університету), Спартакіада студентських гуртожитків та багато спортивних турнірів на факультетах. Напруженість боротьби за перемогу в кожному турнірі та активна підтримка вболівальниками своїх команд свідчать, що за останні роки інтерес до занять фізичною культурою та спортом в університеті значно зріс, причому не тільки серед студентської молоді, а й серед працівників університету.

Збірні команди працівників університету брали участь в обласній Спартакіаді «Здоров'я» серед вищих навчальних закладів. Чемпіонами цих змагань стали команди з тенісу, настільного тенісу, футзалу і бадмінтону, призерами – команди з легкоатлетичного кросу та тенісу. У загальнокомандному заліку Спартакіади «Здоров'я» наш університет посів друге місце серед вищих навчальних закладів Харківщини. Успіхи працівників університету стали можливими завдяки плідній співпраці ректорату та профспілкової організації університету. Слід відзначити, що працівники університету у 2010/2011 навчальному році мали змогу займатися не лише у фізкультурно-оздоровчих групах з аеробіки, атлетичної підготовки у тренажерній залі, міні-футболу, волейболу, тенісу та настільного тенісу на спортивних спорудах університету, а й оздоровчим плаванням у басейні «Локомотив».

Студентські збірні команди університету брали участь у 18-й Спартакіаді вищих навчальних закладів Харківської області. Чемпіоном цих змагань стала команда з настільного тенісу, призерами – команди з тенісу, черлиденгу, бадмінтону, шашок, фехтування та спортивного орієнтування. У загальнокомандному заліку збірна команда університету посіла п'яте місце. Однак організація та проведення змагань обласної студентської Спартакіади, на жаль, не відповідають вимогам сьогодення і тому слід, у першу чергу, орієнтуватися на якісну організацію та проведення спортивно-масової роботи в університеті.

Провідні спортсмени університету у 2010/2011 навчальному році досягли значних успіхів у спортивних змаганнях найвищого рівня. Чемпіоном Європи з боротьби дзюдо став студент економічного факультету Артем Василенко. Студент радіофізичного факультету Максим Масюк виборов срібло у юніорській першості світу з пауерліфтінгу та бронзовим призером чемпіонату світу з жиму штанги лежачи, встановив кілька рекордів України. Студент історичного факультету Єгор Плєвако переміг у престижному боксерському турнірі «Золоті перчатки Нью-Йорка» у суперважкій ваговій категорії. Артем Василенко та Єгор Плєвако є кандидатами на участь у літніх Олімпійських іграх, які проходитимуть у 2012 році в Лондоні.

VIII. ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Традиційно головними напрямами роботи бібліотеки були вдосконалення процесів інформаційно-бібліографічного обслуговування читачів, розширення доступу до світових інформаційних ресурсів, поповнення університетського репозитарію, формування і збереження фондів та їх оптимізація, дослідна робота з фондами, створення бібліографічних покажчиків, культурно-просвітницька діяльність.

Фонд ЦНБ на 1 червня 2011 р. налічує 3 384 816 примірників. Загальна площа ЦНБ становить 10484 м²: у головному корпусі – 7182м², на вул. Університетській, 23 – 2794 м², на пр. Курчатова, 31 – 508 м². Для читачів працюють 5 абонементів, 12 читальних зал, 2 спеціалізовані зали каталогів, служба міжбібліотечного абонементу, зала інформаційного сервісу, Центр Інтернет-технологій. Цілодобово працює електронний каталог із електронним замовленням. На сайті http://www.univer.kharkov.ua/main/library висвітлюються всі аспекти роботи бібліотеки.

8.1. Комплектування фондів

Упродовж 2010/2011 навчального року отримано 32 178 примірників, 10 594 назв: у тому числі книг – 18 421, журналів – 7 622, дисертацій – 80, авторефератів – 5 755, видань на електронних носіях – 278, українською мовою – 18 856, іноземними мовами – 2 379, отримано наукової літератури – 17 402, навчальної – 13 398, художньої – 1 378, російською мовою – 10 943. На комплектування фондів витрачено 394 199 грн., на передплату періодичних видань – 167 960 грн. Передплачено 43 назви газет, 349 назв журналів. Комплектування здійснювалося за заявками кафедр і факультетів. При комплектуванні враховувалися пріоритети малозабезпечених спеціальностей і дисциплін. Придбано 3 756 примірників навчальної літератури за заявками кафедр університету. Протягом року проводився аналіз книгозабезпечення навчальною літературою окремих факультетів і кафедр. Продовжувалася робота з електронною базою «Книгозабезпеченість навчального процесу». Рада з комплектування на своїх засіданнях разом із представниками факультетів розглядала питання передплати на періодичні видання, бази даних, замовлення нових видань.

Головними джерелами комплектування є видавництва і книготорговельні організації

Фонд ЦНБ складає:

Назв	440 720
Примірників	3 384 816
Книг	2 108 045
Журналів	1 194 757
Газет	9 136
На електронних носіях	3 166
Дисертацій	6 996
Авторефератів	56 542
Рукописів	956
Карт	2 549
Наукової	1 799 318
Навчальної	1 164 964
Художньої	375 615
Українською мовою	448 584
Іноземними мовами	723 716
Російською мовою	2 216 647

Харкова, Києва, Донецька, Львова, Вінниці: видавництва «Знання», «Кондор», «Новий Світ-2000», «Центр учбової літератури», «Магнолія-2006», «Каравела», «Сага», НПВ «Ідея», ТОВ «Ельга», фірма «БУРУНіК», ТОВ «Періодика». Фонд бібліотеки поповнювався дарунками. Від викладачів та співробітників університету, приватних осіб отримано 1 831

примірник. Від благодійних фондів та організацій – 702 примірники, зокрема:

8.2. Обслуговування користувачів. Упровадження автоматизованих технологій

Структурні підрозділи ЦНБ обслуговують до 50 тис. користувачів. Щорічні відвідування становлять близько 500 000, книговидача – понад 1 100 000 примірників на різних носіях інформації. З 2010 р. бібліотека надає право користування читальними залами студентам інших ВНЗ, учням 9-11 класів м. Харкова і Харківської області.

Обслуговування читачів забезпечується через функціонування комп'ютерної мережі ЦНБ. Електронний каталог з електронним замовленням документів цілодобово доступний користувачам через Інтернет. Усі читальні зали працюють у режимі відкритого доступу. Збереження фондів забезпечується системою магнітного захисту.

Продовжувалася підготовча робота з автоматизації абонементів навчальної літератури. Проведено комплекс робіт з удосконалення автоматизації: придбано 30 персональних комп'ютерів, проведено модернізацію Liber-сервера, що частково дозволило вирішити деякі проблеми (вільної пам'яті для бази даних і копіювання системи).

Постійно розвивається електронна бібліотека ЦНБ. Зростає обсяг електронного каталогу, поповнюється фонд повнотекстових версій видань. Бібліотека створює і супроводжує дві власні бази даних – електронний каталог бібліотеки та електронний архів університету. На 1 липня 2011 р. електронний каталог складає 650 315 записів, 865 624 примірники.

Бібліотека надає науковцям, викладачам можливість самостійно розміщувати в Інтернет свої статті, монографії, навчально-методичні розробки завдяки створенню і розміщенню на сервері ЦНБ електронного архіву (репозитарію) університету – eKhNUIR (http://dspace.univer.kharkov.ua/), – який було зареєстровано у травні 2009 р. в міжнародних каталогах відкритого доступу OpenDOAR і OpenROAR. Архів функціонує на основі програмного забезпечення DSpace 5.1 у середовищі Linux; підтримуються як зовнішній сервер індексації, так і свій власний, що робить зміст архіву швидкодоступним у пошукових системах Інтернет. Згідно рішенням Ученої ради університету, наприкінці 2010 р. придбано нову серверну техніку, проводяться роботи з її налагодження, встановлення нової версії програмного забезпечення DSpace 1.7.0 і перенесення створеної БД.

До електронного архіву (репозитарію) університету eKhNUIR на 1 липня 2011 р. внесено 3 235 документів. Відповідно до даних світового веб-рейтингу електронних архівів (Top Institutional Repositories (січень 2011 р.) http://repositories.webometrics.info/toprep_inst.aspe), eKhNUIR займає 640 місце серед 1120 репозитаріїв світу і 4-те місце – серед архівів України.

Працівники ЦНБ надають необхідну консультаційну допомогу в самоархівації наукових праць, а також консультують депозиторів з факультетів. Протягом року приділялася значна увага популяризації університетського електронного архіву серед наукової спільноти: проводилися ознайомчі лекції, було зроблено декілька доповідей про eKhNUIR на конференціях і семінарах, робочих нарадах.

8.3. Гуманітарна і науково-просвітницька діяльність

Протягом 2010/2011 навчального року в ЦНБ було організовано 152 книжково-ілюстративні та 7 художніх виставок у тому числі 2 – міжнародні.

16 листопада 2010 р. відбулася визначна подія – урочисте відкриття меморіальної дошки: «У цьому будинку з 1902 до 1930 рр. працював видатний український бібліотекознавець Костянтин Іванович Рубинський (1860–1930)».

На відзначення 20-ї річниці Незалежності України в ЦНБ організовано 12 постійно діючих експозицій, присвячених цій знаменній даті.

До 66-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років організовано 4 виставки. Найцікавішою була виставка «Хроніка днів, що забути не можна. Видання 1941–1945 років», яка експонувалася в ЦНБ у травні і де було представлено книги, що відображають всі напрямки видавничої діяльності тих років. До 50-річчя від дня заснування Національної премії в галузі літератури було організовано виставку «Письменники – лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка».

У межах урочистого святкування 206-ї річниці від дня народження університету і відкриття пам'ятників Д.І. Багалію і О.М. Ляпунову у Північному корпусі було організовано дві великі книжково-ілюстративні виставки, присвячені професорам ХНУ імені В.Н. Каразіна Д.І. Багалію (1857–1932), видатному вченому – історику, громадському діячеві, професору Харківського університету та О.М. Ляпунову – видатному вченому-математику.

Бази даних, доступ до яких надавався ЦНБ у режимі он-лайн протягом 2010/2011 навчального року

№ з/п	Назва	Зміст
Бази даних, придбані за кошти університету		
1	EBSCOhost	12 тематичних баз, що включають повні тексти з понад 10 000 назв англомовних журналів гуманітарного, природничого і математичного профілю, медицини, економіки, питань вищої освіти та інформаційних наук.
2	База даних компанії EastView «Издания по общественным и гуманитарным наукам»	20 провідних російських періодичних публікацій з історії, соціології, філології, філософії, економіки тощо.
3	Журнали Королівського хімічного товариства (Великобританія) – Royal Society of Chemistry	Понад 40 назв журналів одного з найвідоміших видавців літератури з хімії.
	Онлайн бібліотека Центру навчальної літератури CUL Online	Понад 500 україномовних навчальних посібників і підручників, рекомендованих МОН України, з економічних, гуманітарних та природничих наук.
Електронні ресурси за проектом eLibUkr: Електронна бібліотека України		
1	Наука он-лайн від компанії EastView	36 найавторитетніших російських видань із суспільно-політичних та гуманітарних наук академічного видавничого центру «Наука» Російської академії наук.
2	Emerald	Електронні ресурси одного з найвідоміших видавництв, що публікує дослідження з бізнесу, менеджменту, маркетингу й інформаційних технологій.
3	Euromonitor International	Інтегрований ресурс, у якому містяться статистика, огляди ринку, профілі компаній та джерела інформації для аналізу країн, ринків, споживачів.
44	Бази даних за проектом HINARI (Health InterNetWork Access to Research Initiative)	Журнали біомедичного профілю світових наукових видавництв за проектом Всесвітньої організації охорони здоров'я.
5	IOPscience Journals	Близько 60 журналів природничого профілю на базі он-лайнової системи Institute of Physics Publishing.
6	Oxford Journals	211 академічних журналів у галузі гуманітарних, природничих, соціальних наук, права та медицини видавництва Oxford University Press.
Віртуальні бази даних бібліотеки Міжнародної інформаційної служби Держдепартаменту США		
1	CQ Resources, Ebrary, Encyclopedia Britannica, Gale Resources, Global Issues in Context тощо	Колекції іноземними мовами із суспільних і гуманітарних наук, медицини, мови та літератури, філософії і релігії, освіти, бізнесу, природничих наук тощо.
Тестові доступи 2010/2011 навчального року		
1	World of Learning	Всесвітньо відомий довідник освітянського простору.
2	Бази даних компанії Datamonitor	MarketLine – дані про країни, компанії та ринки товарів і послуг. Business Insights – бібліотека стратегічних управлінських звітів. Reuters Health - новини-повідомлення і статті в галузі охорони здоров'я, медицини та фармацевтики.
3	Бази даних EastView	«Вестник Московского университета», «Наука и техника в России», «Издания по общественным и гуманитарным наукам», «Медицина и здравоохранение в России», повний архів газети «Правда».
4	SAGE Publications	Довідкова література.
5	Онлайн-колекції видавництва Alexander Street Press	Повні тексти, бібліографічні дані, а також аудіо- та відеофайли з різних дисциплін: антропології, освіти, літератури, музики, театрального мистецтва та кінематографії, релігії, соціальної історії та історії культури, соціології.
6	Integrum World Wide	Архів найбільш авторитетних джерел інформації про Росію.
7	ILex	Повнотекстова електронна юридична бібліотека ресурсів багатьох країн світу: підручники, монографії, дисертації та періодичні видання.

8	Thomson Reuters (раніше Web of Science)	Наукометрична інформаційна система.
9	POLPRED.com	Моніторинг промисловості і послуг у Росії та за кордоном, огляд преси та повні тексти повідомлень провідних інформаційних агентств, документи аналітики й огляди преси.
10	MDConsalt (Elsevier Health)	50 всесвітньо відомих довідників; доступ до повних текстів статей з понад 50 медичних журналів видавництва Elsevier з різних спеціальностей.
11	Annual Review Science Collection	37 наукових щорічників з біомедицини, наук про життя, фізичних і суспільних наук.
12	World eBook Library	Електронні книжки, документи та аудіокнижки. Основу колекції становлять оцифровані класичні твори та урядові публікації.
13	Бази даних компанії Ovid	1 200 журналів 80 видавництв біологічного, медичного профілю та з питань охорони здоров'я.
14	Ebrary: Academic Complete Collection	44 000 назв цифрових книг: бізнес і економіка, інформаційні технології, освіта, інженерія та технології, історія і політика, гуманітарні науки, мовознавство, літературознавство та лінгвістика, право, науки про життя, медицина, фізика, психологія і соціальні науки, релігія, філософія, соціологія й антропологія.

У грудні 2010 р. у Музеї історії університету відбулося урочисте відкриття виставки «Харківський університет за часів громадянської війни та реорганізації освіти», яка була приурочена до Дня архівіста.

Під час проведення XII Міжнародного фестивалю фантастики «Зоряний міст –2010» експонувалася книжково-ілюстративна виставка «Майбутнє завжди виглядає інакше, ніж ми його собі уявляємо», де були представлені видання XIX-XXI століть.

ЦНБ тісно співпрацює з факультетами і кафедрами університету. Узгоджуються плани виставок до наукових конференцій, до ювілеїв учених університету, до виховних заходів, що плануються факультетами. Тільки за І півріччя 2011 року було організовано 7 виставок, присвячених ученим університету. Це видатні вчені: Шрамко Б.А., Браузе С.Я., Буланкін І.М., Валяшко М.О., Синельников К.Д, Тарапов І.С., Бакіров В.С.

2011 рік оголошено в університеті роком Книги. За окремою програмою заплановано проведення низки заходів, присвячених Книзі як унікальному винаходу людства. Вже організовано 10 виставок із цього циклу. Особливого розголосу набула книжково-ілюстративна виставка-екскурсія «Історія книги: раритети ЦНБ», що відбувалася з 30 травня до 3 червня 2011 року. Відвідувачі мали змогу побачити унікальні рукописи: «Ірмологіон» (XV ст.), грецький рукопис 1753 р., арабський рукопис XVIII ст. Також були представлені інкунабули (перші друковані книги, випущені до 1 січня 1501 р.), палеотипи (книги І половини XVI ст.), вітчизняні стародруки, книги гражданського друку XVIII ст., в тому числі перша російська газета «Московские ведомости» 1705 р., прижиттєві видання класиків української літератури, мініатюрні видання, книги в незвичних оправах. Виставку відвідали близько 400 учнів харківських шкіл, що сприяло підвищенню рівня знайомства учнів з культурним надбанням людства – Книгою, рівня інформаційної культури, знайомству з найстарішим університетом України.

Продовжується співпраця ЦНБ з Інститутом Конфуція у здійсненні спільних освітніх, наукових та культурних програм. З цією метою було організовано виставки: «Мистецтво Китаю» та «Міфи, легенди і казки Китаю».

Застосування сучасних інформаційно-комунікативних технологій дозволяє впроваджувати у бібліотеці нову форму виставкового експонування документів – віртуальну (електронну) виставку. Такі експозиції готуються паралельно з традиційними книжковими виставками або самостійно, вони присвячені вченим університету.

Продовжується робота з організації художніх виставок. У вересні 2010 р. експонувалася виставка члена професійно-творчої Спілки Художників Росії, Міжнародної Федерації художників та професійної Спілки художників м. Москви Д.В. Дидоренка «Фантастика: мужність і творчість», яку було відкрито в рамках XII Міжнародного фестивалю фантастики «Зоряний Міст – 2010». Її автор у 1991 році отримав тяжке поранення, контузію та втратив зір.

Виставка «Творчі жінки. Винаходи та інновації зі Швеції» проходила у вересні – жовтні 2010 р. Експозиція була частиною спільного проекту Шведського інституту, Національ-

ного музею науки і техніки у Стокгольмі, Посольства Швеції в Україні, соціологічного факультету і гендерного інформаційно-аналітичного центру «КРОНА» (Харків). Виставка мала на меті підтримку жіночого винахідництва і технічної творчості, мотивування жінок до традиційно чоловічих видів діяльності, стимулювання креативного мислення.

Ініціатором проведення виставки-плакатів «Марафонська битва – 2500 років» (квітень, 2011) виступив Фонд Грецької культури (Одеська філія). На відкритті були присутні члени Харківського міського товариства греків, заступник голови Фонду грецької культури Г.А. Ієзувіта, учасниця Олімпійських змагань у Пекіні (2008), срібна призерка чемпіонату Європи зі стрільби з лука (2011) – випускниця університету О.В. Коваль, спортсмени–ветерани з марафонського бігу, вчені-історики університету.

Також протягом року експонувалися персональні виставки харківських художників В.І. Чурсіної «У полоні краси», Д. Чернова «Тільки живопис», фотовиставка К. Молчанової «Стояти спиною легше, ніж подивитися проблемі в очі», ретрофотовиставка О.О. Іваницького (1854–1920) «Життя у фотографії», яка організована за підтримки відомого харківського фотохудожника В.А. Оглобліна і рекламної агенції «ІРІС».

8.4. Наукова діяльність ЦНБ

Одним із головних напрямів роботи ЦНБ є науково-дослідна робота.

Традиційно здійснюється фронтальний перегляд фонду з метою відбору книг з інскриптами. Картотеки автографів, екслібрисів і особистих бібліотек поповнилися приблизно 1 000 картками. Серед виявлених інскриптів – автографи російського письменника і державного діяча Г.Р. Державіна, російського поета М. Язикова, доньки відомого письменника Ф.М. Достоєвського – Л.Ф. Достоєвської, професора Харківського університету М. Дринова та ін. Знайдено видання з екслібрисами різних бібліотек, книги із власницькими штампами й печатками різних організацій та установ. Проведено велику роботу з розшифровки особистих записів, ідентифікації їх належності тій чи іншій особі, розкриття і дослідження провенієнцій, маргіналій, у тому числі й іноземними мовами. Відповідні доповіді зроблені на Міжнародних конференціях у Ягеллонському університеті та в Харкові. У фонді іноземних видань XVIII ст. виявлено 3 видання XVII ст., 3 грецьких і 5 польських видань, 3 книги з особистої бібліотеки Стефана Яворського і 1 книгу з бібліотеки В. Ганки. Всі ці примірники переведені до відповідних колекцій.

Протягом року проводилася планова перевірка наявності видань XVII ст. Для цього згідно з розпорядженням ректора № 0101-51 від 09.07.2010 р., було створено комісію. За результатами перевірки в наявності видань XVII ст. – 2916 одиниць зберігання, у тому числі іноземних стародруків – 2 815 одиниць зберігання, кириличних стародруків (старослов'янським шрифтом) – 101 одиниць зберігання. Продовжується робота з переобліку фонду XIX ст., фонд перевірено до інвентарного номера 100 000.

Працювали віртуальна довідкова служба «Віртуальний бібліограф» і «Корпоративна віртуальна довідка наукових бібліотек Харкова». Протягом року виконано близько 48 тис. бібліографічних довідок як у традиційному режимі, так і віртуально. Продовжується співробітництво з видавництвом «Енциклопедія сучасної України», підібрано матеріал до 36 персоналій. Як і в попередні роки, ЦНБ як методичний центр 36 бібліотек ВНЗ Харківської, Полтавської і Сумської областей надає консультативну і практичну допомогу фахівцям цих бібліотек.

Продовжується проведення екскурсій і занять з основ інформаційної грамотності. На початку 2010/2011 навчального року організовано 19 екскурсій для першокурсників, протягом року – для старшокласників загальноосвітніх шкіл міста Харкова і області, майбутніх абітурієнтів університету та для інших зацікавлених осіб. Було проведено 21 академічну годину занять з інформаційної грамотності за попередньою домовленістю з факультетами. У тому числі, для студентів 3-го курсу філологічного факультету університету було проведено три заняття із тем: «Проза Срібного століття», «Пізній модернізм у російській літературі 20-30-х років», «Проза «шестидесятників».

Ведеться 41 каталог. Здійснюється великий обсяг робіт над удосконаленням всієї системи каталогів і відображенням нових надходжень. До тезаурусу понять електронного каталогу працівниками ЦНБ введено близько 180 000 предметних рубрик. Відбувається моніторинг замовлень до книгосховища (співвідношення електронного і рукописних замовлень).

У листопаді 2010 р. на базі ЦНБ за участю факультету післядипломної освіти та психологічного факультету для керівного складу бібліотек Харківського методичного об'єднання було організовано науково-практичний семінар «Менеджмент бібліотечної діяльності:

психологічний аспект». Усі учасники семінару отримали сертифікат про підвищення кваліфікації.

У березні 2011 р. у ЦНБ відбувся міжнародний науково-практичний семінар «Робота бібліотек у відкритому інформаційному просторі», який було підготовлено працівниками ЦНБ. На семінарі розглядалися питання роботи з наукометричними базами даних, організації електронних репозитаріїв, адвокації в бібліотечній діяльності. У семінарі взяли участь представники наукових бібліотек Бєлгородського державного університету, Харківського методичного об'єднання, викладачі та аспіранти університету і ВНЗ міста.

IV Міжнародний науково-практичний семінар «Розмаїття культур: історія і соціально-комунікативна природа Книги» пройшов в університеті у квітні 2011 р. Співорганізаторами семінару були Балтійська Міжнародна академія (Латвія), Латвійська Академічна бібліотека Латвійського університету і Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка. У семінарі взяли участь представники з країн Латвії, Польщі, Сербії, Білорусі, Росії, а також з різних міст України. У рамках роботи семінару відбулася презентація видання «Библиохроника 1550 – 1975. В некотором царстве...», яку провів один з авторів книги, професор О.А. Венгеров (м. Москва, Росія).

З колегами із Балтійської Міжнародної академії проведено два міжнародних відеосемінари: «Культурна традиція в постіндустріальному суспільстві» та «Книга й Інтернет: культура читання».

Між ЦНБ і Харківською державною академією культури підписано договір про проведення практики для студентів. Протягом року у бібліотеці проходили практику студенти III і IV курсів. Практика проходила за загальною темою «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія».

Уже п'ятий рік поспіль проводиться професійний регіональний конкурс «Бібліотекар року», який стимулює творчу діяльність персоналу бібліотек, допомагає виявити талановитих співробітників і узагальнити передовий досвід їх роботи. За особистий внесок у бібліотечну справу дипломом «Бібліотекар року» у 2010 році нагороджено Н.М. Березюк, головного бібліографа ЦНБ.

IX. МУЗЕЙНИЙ КОМПЛЕКС УНІВЕРСИТЕТУ

Протягом 2010/2011 навчального року значного розвитку набула робота музейного комплексу університету.

9.1. Музей історії університету

Упродовж року Музей історії університету відвідало понад 4500 осіб, проведено близько 200 екскурсій для студентів перших курсів, слухачів Центру міжнародної освіти, Центру довузівської освіти, школярів і гостей університету та м. Харкова. Музей зустрічав гостей із Латвії, Болгарії, Франції, КНР, Індонезії, Швейцарії, Кенії, Індії, США, Йорданії, Угорщини, Австрії, Нігерії.

Співробітники музею проводять фондову, виставкову, науково-дослідницьку, методичну, навчальну та просвітницьку роботу. За звітний період до фондів музею надійшло понад 600 одиниць зберігання, зокрема документи, які висвітлюють діяльність мінералогічного кабінету дореволюційного університету, матеріали, пов'язані з діяльністю директора Музею природи (1960–1970 рр.) В.М. Грубанта. У музеї було розпочато роботу зі створення електронного каталогу архівних фондів.

Протягом 2010/2011 навчального року було організовано та проведено 7 тимчасових виставок, присвячених визначним подіям з історії університету та країни, ювілеям видатних вчених: до дня народження відомого фізика-теоретика, професора Харківського університету, академіка О.І. Ахієзера; «Результати археологічного польового сезону 2010 р.»; до Дня архівіста «Харківський університет у роки громадянської війни та реорганізації освіти»; до 110-річчя від дня народження професора, ректора Харківського університету, академіка І.М. Буланкіна; фотовиставка «100 років – 100 історій», присвячена 100-річчю Міжнародного жіночого дня 8 березня; до Дня випускника – «Перегорни сторінки випускних альбомів... (1891 – 2010 рр.)»; до Дня Перемоги – «Жіночі образи в пропагандистських плакатах Другої світової війни». У музеї відбулися презентації книг, присвячених пам'яті викладачів історичного факультету – доцента В.О. Латишевої та професора Ю.О. Голубкіна; нагородження молодих науковців-переможців конкурсу на здобуття стипендій імені І.Є. Тарапова; акція «Свіча пам'яті» із вшанування жертв голодомору 1932–1933 рр., науково-практичний семінар «Музейна педагогіка на Харківщині: досвід і перспективи розвитку» (Другі Луньовські читання).

Співробітники музею регулярно поповнюють «Книгу почесних докторів» та «Книгу заслужених професорів, викладачів та співробітників», «Календаря пам'ятних дат», що видається університетом.

При музеї працює «Клуб любителів університетських історій», до роботи якого залучені студенти і викладачі історичного та інших факультетів університету. Засідання Клубу, на яких учасники зустрічаються з цікавими університетськими діячами (М.З. Бердутою, Н.І. Буланкіною, І.Б. Шрамко та ін.), стали основою для фільмів, що поповнили фонди музею. Упродовж року надавалися матеріали радіо- та тележурналістам для зйомок сюжетів, пов'язаних з історією Харківського університету.

На базі музею організовано музейну практику студентів історичного факультету. Співробітники музею беруть активну участь у роботі громадської організації «Асоціація співробітників музеїв ВНЗ м. Харкова», раду якого очолює проф. С.І. Посохов.

9.2. Музей природи університету

Музей природи Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна – великий

навчальний та науково-просвітницький центр нашої країни. Музей природи віднесено до числа державних музеїв першої категорії.

За звітний період науковими співробітниками музею було видано 29 наукових публікацій.

Музей природи веде спільну наукову роботу із закордонними науковцями науково-дослідницьких установ та ВНЗ Польщі, Росії, Португалії, Федеративної Республіки Німеччина у межах проекту «Volkswagen Stiftung Biodiversity and Evolution of the Central Asian and Caucasian vipers (Viperidae)»; розпочато наукову роботу за грантом Erasmus Mundus Action 2, LOT 7: Belarus, Moldova, Ukraine, 2010/2011.

Одним з основних напрямів музейної діяльності є науково-експозиційна робота. Науковими співробітниками музею за звітний період було розроблено 10 наукових експозицій.

Музей природи здійснює екскурсійно-лекційну роботу із 15 тем. За звітний період у музеї проведено 1312 екскурсій та занять, музей відвідала 21 тис. екскурсантів.

Фонди музею постійно поповнюються новими експонатами. За звітний період надійшло 305 музейних предметів. Нині колекції музею налічують понад 300 тис. одиниць зберігання.

9.3. Музей археології та етнографії Слобідської України

Музей археології та етнографії Слобідської України (МАЕСУ) протягом 2010/2011 навчального року продовжував виконувати свою місію як навчальний, науковий та музейно-методичний осередок нашого краю.

Фонди музею використовуються для виконання курсових, кваліфікаційних робіт бакалаврів і магістрів історичного факультету університету, підготовки кандидатських та докторських дисертацій як фахівців з України, так і зарубіжжя; проводяться навчальні спецкурси для студентів історичного факультету університету; проходять музейну практику студенти Харківської державної академії культури.

При музеї постійно діє Науковий семінар імені О.С. Федоровського, в роботі якого беруть участь науковці Харкова та області. Заклад має власний інтернет-сайт (www.maesu.org).

Завдяки роботі археологів університету та плідній співпраці з археологами ДП ОАСУ «Слобідська археологічна служба» фонди музею щорічно збільшуються на декілька тисяч екземплярів. Зокрема, за звітний період до музею надійшло близько 11 тис. артефактів.

Важливим напрямом діяльності музею є виставкова робота. Щорічно за участю співробітників музею проводяться виставки досягнень польових сезонів. Для популяризації університетської освіти систематично організовуються виставки в школах міста та області.

У січні 2011 р. в Музеї археології та етнографії Слобідської України відбулося відкриття ювілейної виставки до 90-річчя відомого українського археолога, Почесного професора ХНУ імені В.Н. Каразіна Б.А. Шрамка.

Значною подією в житті Харківщини стало відкриття виставок у рамках проекту: «Вузівський музей — районному музею». У березні 2010 р. відбулися виставки «Скіфи та елліни» – в Ізюмському краєзнавчому музеєві імені М.В. Сібільова і виставка «Загадковий світ давньої кераміки». Пройшла презентація знахідок охоронних досліджень курганного могильника «Куми», яку проводила ДП ОАСУ «Слобідська археологічна служба» в Красноградському краєзнавчому музеї імені П.Д. Мартиновича (вересень 2010 р.).

Музей гідно презентував свої колекції на міжрегіональній художньо-археологічній виставці «Вартові степу (українське козацтво в художніх образах і археологічних знахідках) до 485 річниці першої писемної згадки про Святі Гори», що відбулася у Святогорську (Донецька область, квітень 2011 р.).

МАЕСУ плідно співпрацює з громадськими організаціями Харкова. Зокрема, з Харківською міською національною організацією казахстанців «Бірлік». У межах такої співпраці на базі Музею проведено цикл публічних лекцій співробітника музею Т.М. Крупи про археологічні пам'ятки Казахстану та їхній зв'язок з історією та археологією України і Слобожанщини.

Результатом співпраці музею та ХМНОК «Бірлік» стало відкриття унікальних невідомих фактів про події в роки Великої Вітчизняної війни на Харківщині (події травня 1942 року).

Спільно із Центром краєзнавства університету та Харківською міською національною організацією казахстанців «Бірлік» на базі музею було проведено круглий стіл: «Невідомі сторінки подій травня 1942 року на Харківщині» (травень 2011 р.), присвячений 69-й річниці Ізюмсько-Барівнківської операції 1942 року. У круглому столі активну участь взяли громадські організації нашого міста, представники міської та обласної державної адміністрації.

У січні 2011 р. при музеї з'явилася своя реставраційна майстерня. На сьогодні це єдина така майстерня при вузівському музеї в нашій країні. Повноцінне функціонування цієї структури дасть змогу музею самому опікуватися питаннями збереження наявних артефактів та розширити роботу реставраційної майстерні на весь музейний комплекс університету.

X. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Діяльність університету в галузі міжнародних зв'язків у 2010/2011 навчальному році розвивалася у кількох напрямах:

– співробітництво з ВНЗ зарубіжних країн;

– відрядження викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів і студентів за кордон для участі в наукових конференціях, проведення наукових досліджень та стажування, мовні курси тощо;

– прийом іноземних фахівців в університеті;

– участь викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів і студентів у конкурсах для одержання стипендій та грантів міжнародних організацій і фондів.

Нині університет має угоди про співробітництво, включаючи й міжкафедральну співпрацю, зі 146 ВНЗ/організаціями-партнерами з 45 країн світу. У 2010/2011 навчальному році найбільш успішне співробітництво велося з Білоруським державним університетом (Білорусь); Великотирновським університетом «Святі Кирило та Мефодій», Софійським університетом «Св. Климент Охридський», Болгарською академією наук (Болгарія); Аньхойським університетом (КНР); Гданським університетом, Університетом імені Адама Міцкевича в м. Познань (Польща); Московським державним університетом імені М.В. Ломоносова, Інститутом ядерних досліджень Російської академії наук (Росія); Університетом імені Фрідріха-Олександра в Ерлангені-Нюрнберзі, Інститутом фізики плазми імені Макса Планка (ФРН), а також з університетами Прикордонного білорусько-російсько-українського університетського консорціуму. Протягом вищезазначеного періоду університет підписав Меморандум про взаєморозуміння щодо реалізації Проекту «Еразмус Мундус: Вікно зовнішньої співпраці» Європейського Союзу; договори про співробітництво з Варненським вільним університетом імені Чорноризця Храбра (Болгарія); ТОВ «Лондонський коледж адміністраторів» (Велика Британія); Ісламським університетом «Азад» (Фалаварджанська філія) (Іран); Університетом іноземних мов і ділової кар'єри (Казахстан); Ляонінським університетом, Хебейським професійним інститутом іноземних мов, Шицзячжуанським професійно-перекладацьким інститутом іноземних мов (КНР), Технічним університетом Лодзі, Університетом м. Лодзь (Польща); Уральським федеральним університетом імені першого Президента Росії Б.М. Єльцина, Інститутом ядерних досліджень Російської академії наук, Сахалінським Ботанічним садом Далекосхідного відділення Російської академії наук (Росія); Міжнародною медичною освітою – Коморські Острови (Союз Коморських Островів); Євроазіатським відділом Німецького археологічного інституту (ФРН); Університетом Південної Богемії в м. Чеське Будейовице (Чехія).

У міжнародному співробітництві беруть активну участь факультети: біологічний, геолого-географічний, економічний, іноземних мов, історичний, механіко-математичний, соціологічний, фізико-технічний, фізичний, філологічний, філософський, хімічний; НДІ астрономії та хімії, Центр міжнародної освіти. Усього за 2010/2011 навчальний рік кількість відряджених за кордон викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів і студентів університету за всіма напрямами склала 485 осіб (з них викладачів, співробітників та докторантів – 259 осіб, аспірантів та студентів – 226 осіб), які виїжджали до 36 країн. Це були фахівці і студенти всіх факультетів, але найбільше закордонних відряджень було на факультетах: геолого-географічному, еконо-

мічному, історичному, механіко-математичному, міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу, соціологічному, фізико-технічному, філологічному.

Результати закордонних відряджень викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів, студентів, а також результати міжвузівського співробітництва у 2010/2011 навчальному році були відображені в 128 статтях, 8 монографіях, 1 підручнику, 2 навчальних посібниках, 2 збірках наукових праць, 1 енциклопедії, 1 спецкурсі; здійснено 1471 доповідь на міжнародних наукових конференціях за кордоном і в Україні, захищено 5 кандидатських та 2 докторські дисертації, подано 1 заявку на видачу патенту. Найбільших результатів досягнуто на факультетах: геолого-географічному, історичному, соціологічному, фізичному, фізико-технічному, філософському, хімічному, в НДІ астрономії та Центрі міжнародної освіти.

Університет прийняв із-за кордону, в тому числі в межах міжвузівського співробітництва, 904 особи з 39 країн світу. Майже всі факультети приймали іноземців, але найбільше їх було на факультетах: біологічному, геолого-географічному, історичному, механіко-математичному, радіофізичному, соціологічному, філософському, хімічному, а також у НДІ хімії, Інституті високих технологій, Центрі міжнародної освіти, Центрі болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова, Центральній науковій бібліотеці, Студентській раді та адміністрації університету.

Протягом 2010/2011 навчального року викладачі, співробітники, докторанти, аспіранти і студенти університету брали активну участь у конкурсах для одержання стипендій та грантів різних міжнародних організацій і фондів. За грантами та стипендіями цих організацій і фондів протягом вищезазначеного періоду за кордон виїхали 24 особи.

Зростає авторитет Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна на міжнародному рівні. Протягом 2010/2011 навчального року в університеті пройшли 37 міжнародних наукових конференцій. За ініціативи іноземних державних та громадських установ у 2010/2011 навчальному році відбулася низка заходів міжнародного значення. У серпні 2010 року за ініціативи Ради керівників прикордонних областей Республіки Білорусь, Російської Федерації та України університет відвідала делегація Лааперантського університету технологій (м. Лааперанта, регіон Південна Карелія, Фінляндія), який є членом Транскордонного фінсько-російського університету та плідно співпрацює з Бєлгородським державним університетом (Росія). Під час зустрічі з керівництвом університету відбулися переговори щодо майбутнього співробітництва в галузі нанотехнологій. На початку вересня 2010 року керівництво університету прийняло делегацію Федеративної Республіки Німеччина на чолі з депутатом Бундестагу пані Віолою фон Крамон. Члени делегації відвідали екологічний факультет, Консалтинговий центр альтернативної енергетики та взяли участь у круглому столі. За ініціативи Німецького історичного інституту в Москві та Фонду Фріца Тіссена (ФРН) 16-17 вересня 2010 року вперше в Україні були проведені «Тіссенівські читання». 20-24 вересня 2010 року в Харкові проходив «Українсько-Польський футбольний турнір університетських команд 2010-2012», у межах якого університет прийняв спортивні делегації Університету імені Адама Міцкевича в Познані та Університету імені Марії Склодовської-Кюрі в Любліні. За ініціативи Посольства Швеції в Україні 21 вересня 2010 року в приміщенні Центральної наукової бібліотеки відбулося відкриття виставки «Творчі жінки. Винаходи та інновації зі Швеції», створеної Музеєм науки і техніки Стокгольму. Виставка була доступною для широкого кола відвідувачів протягом місяця. 23-24 вересня 2010 року за ініціативи Посольства Іспанії в Україні в університеті проходили Дні іспанської культури з нагоди столітнього ювілею іспанського поета і драматурга Мігеля Ернандеса та наукова конференція «Слідами Мігеля Ернандеса». У межах цих заходів відбулося урочисте відкриття меморіальної дошки для вшанування його пам'яті. 14 жовтня 2010 року відбулася передача Будинком російського зарубіжжя імені О. Солженіцина 300 книг для Центральної наукової бібліотеки університету. 19 листопада 2010 року в межах Прикордонного білорусько-російсько-українського університетського консорціуму відбулися IV Транскордонні стратегічні дебати «Імідж території – імідж особистості». 9 лютого 2011 року за ініціативи Голови Харківської обласної державної адміністрації М.М. Добкіна в університеті пройшов російсько-український круглий стіл «Співробітництво у галузі освіти», в якому взяли участь представники виконавчих органів влади Бєлгородської та Харківської областей, Генеральний консул Російської Федерації у Харкові, представники бєлгородських та харківських вищих навчальних закладів. 10-12 лютого 2011 року відбувся виступ художнього ансамблю Чжецзянського

педагогічного університету (м. Цзиньхуа, КНР) з концертною програмою, присвяченою китайському Новому року. 4-9 квітня 2011 року в університеті вперше проходила Міжнародна конференція «SHOW PHYSICS'2011», у межах якої за участі провідних фахівців в галузі проведення фізичних шоу із 9 країн Європи відбулося декілька семінарів. 15 квітня 2011 року під патронатом Генерального консульства Чеської Республіки у Донецьку університет з метою презентації своїх університетів та обговорення питань можливого співробітництва відвідала делегація 8 чеських вищих навчальних закладів. 16 травня 2011 року з ініціативи Посольства Республіки Польща в Україні за участі Українсько-польського академічного центру науки та культури університету проведено міжнародний колоквіум «Україна-Польща: стипендії й наукові програми».

У 2010/2011 навчальному році університет відвідали представники посольств Іраку, Іспанії, Польщі, Росії, Франції, ФРН, Чехії, Швеції, які виступали з лекціями перед студентами і викладачами університету, а також брали участь у роботі конференцій і круглих столів.

У 2010/2011 навчальному році продовжував успішно працювати Інститут Конфуція. Філії інституту були відкриті в Сумському державному університеті, Полтавському університеті економіки і торгівлі, Інституті Східнознавства (м. Харків), Кременчуцькому ліцеї № 11, Харківському університетському ліцеї, «Авторській школі Бойка» (м. Харків), загальноосвітніх школах «Лествіца» та № 99 (м. Харків).

Функціонують курси китайської, на яких навчаються студенти факультету іноземних мов (спеціальність – китайська філологія), – 108 осіб; студенти економічного факультету, факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу – 165 осіб; учні загальноосвітніх шкіл – 260 осіб.

У 2010/2011 навчальному році Інститут Конфуція провів низку культурних заходів: Тиждень китайської культури, декілька концертів, відзначення традиційних китайських свят. Ці заходи були спрямовані на ознайомлення слухачів Інституту і мешканців м. Харкова з китайською культурою та традиціями китайського народу. Були проведені три наукові конференції та круглий стіл з питань китаїстики та викладання китайської мови.

XI. ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ

Центр зв'язків з громадськістю та пресою протягом навчального року активно реалізовував інформаційно-іміджеву стратегію університету, здійснював діяльність з рекламування освітніх послуг університету та його підрозділів.

Університет протягом 2010/2011 навчального року продовжував укріплювати позицію одного із лідерів медійної активності регіону. Переважна більшість новин про університет була пов'язана з подіями та заходами, що проходили в університеті, інтерв'ю ректора та представників ректорату, відомостями загального характеру про аспекти освітньої діяльності університету та студентське життя (табл. 11.1).

Центр розробив та розповсюдив понад 90 прес- та ньюз-релізів до мас-медіа, вдосконалив систему електронної розсилки повідомлень для журналістів.

Загальна кількість медіа-повідомлень про університет та його представників становить 858 повідомлень, що майже на 180 повідомлень більше, ніж за попередній період. Суттєво збільшився обсяг інформаційних матеріалів про університет у мережі Інтернет. Показники динаміки інформаційного потоку за звітний період свідчать про стабільність позиції університету в регіональному медіапросторі (табл. 11.1, рис.11.1).

Аналіз інформаційних потоків про університет показує, що переважна більшість повідомлень має позитивний або нейтральний характер. Повідомлень негативного характеру практично не надходило; ті ж відомості, які мали негативний відтінок, оперативно нівелювалися.

Протягом року Центр регулярно інформував громадськість про події, науково-освітні

Таблиця 11.1

Кількість зареєстрованих повідомлень про університет у загальнонаціональних та регіональних ЗМІ

Місяць		Засоби масової інформації									Усього медіа-повідомлень		
		Преса			Телебачення			Інтернет-ЗМІ					
		2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
1	Вересень	17	18	20	16	18	13	27	32	43	60	68	76
2	Жовтень	17	21	15	22	17	21	32	29	37	71	67	73
3	Листопад	19	15	24	18	26	17	35	43	50	72	84	91
4	Грудень	14	20	21	18	18	24	23	17	26	55	55	71
5	Січень	28	13	26	12	31	27	16	29	38	38	73	91
6	Лютий	21	29	17	16	18	20	31	40	54	71	87	91
7	Березень	7	13	23	14	19	10	18	25	31	39	57	64
8	Квітень	9	17	28	9	15	18	13	18	25	31	50	71
9	Травень	8	14	18	18	7	11	11	29	44	37	50	73
10	Червень	15	23	16	15	11	7	15	19	39	45	53	62
11	Липень	19	10	24	20	10	23	31	15	48	70	35	95
Усього		159	193	232	178	190	191	252	296	495	589	679	858

та просвітницькі заходи, що проходили за участі ректора, представників ректорату, студентства університету. Серед інформаційних

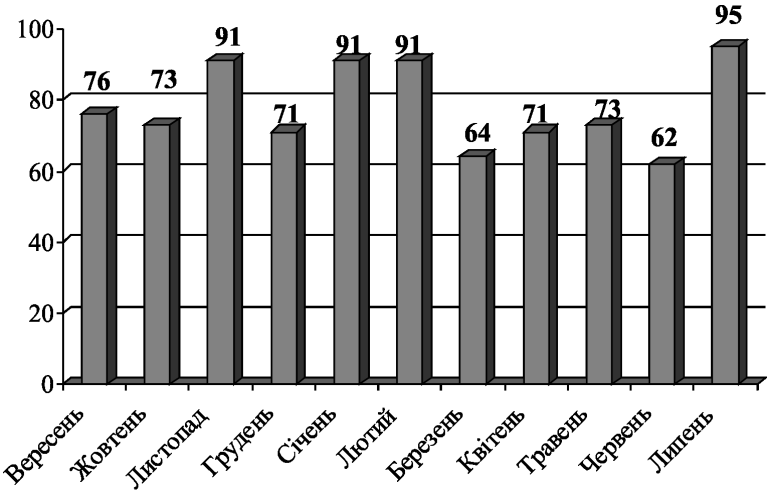

Рис. 11.1. Динаміка інформаційних повідомлень про університет у загальнонаціональних та регіональних ЗМІ.

приводів, які викликали найбільшу зацікавленість засобів масової інформації, – урочиста церемонія посвячення в студенти, українсько-польський турнір студентських футбольних команд, святкування Нового року за китайським календарем, Міжнародного Дня студентів, День випускників університету, відкриття меморіальної дошки К.І. Рубинському, конференція «ЄвроФізиксФан», відкриття пам'ятника вченим-астрономам, які загинули під час Великої Вітчизняної війни, урочистий випуск студентів тощо. Особливий інтерес у ЗМІ викликають різноманітні виставки митців університету, відомих художників, колекціонерів тощо, які відбуваються у стінах університету.

Важливим напрямком роботи була організація участі вчених університету у прес-конференціях, що відбулися у провідних прес-центрах м. Харкова (інформаційні агенції «Статус кво», «Мост-Харьков» тощо), коментарів ректора та представників університету для провідних національних і регіональних мас-медіа.

Центром було розвинуте співробітництво з інформаційною агенцією «Мост-Харьков», редакцією програми «Наука-Технології-Суспільство» (ТК «Фора»), журналом «Что, где, когда? Харьков», телекомпанією «Перша столиця» та іншими регіональними ЗМІ.

Згідно з комплексною програмою «Абітурієнт-2011», Центром було розроблено рекламну стратегію, яка включала в себе розміщення реклами університету на традиційних рекламних носіях, у мережі Інтернет, спільне з Видавництвом оновлення дизайнерського оформлення рекламно-іміджевих матеріалів, розробку нових форм донесення необхідної інформації до вступників. Реалізація стратегії відбувалася у тісній співпраці із Центром довузівської освіти, приймальною комісією, факультетами та структурними підрозділами університету.

Для підвищення інтересу абітурієнтів до університету та його факультетів було розроблено концепцію рекламної листівки «5 кроків – і ти студент Каразінського!», спільно з Видавництвом було створено та розроблено принципово нове дизайнерське рішення листівки, орієнтоване на молодіжну аудиторію. Листівка була передана до Центру довузівської освіти та факультетів й успішно розповсюджена серед цільової аудиторії університету.

У травні на замовлення та за сценарієм Центру було створено новий рекламно-іміджевий відеоролик університету, який транслювався протягом червня та липня на телевізійних каналах «7 Канал», «А/ТВК», його було розміщено на веб-сайті університету та на веб-сайті www.youtube.com. Серед пріоритетних завдань Центру на майбутнє – створення 15-хвилинного презентаційного фільму про Харківський університет на двох мовах (українській та англійській).

Рекламною інформацією університету протягом звітного періоду були охоплені практично всі види рекламних носіїв.

Найбільший обсяг реклами університету за звітний період складає рекламування університету у метрополітені (41 %). Наприклад, за звітний період було розміщено вісім різних за дизайном, інформаційним наповненням та цільовим призначенням варіантів рекламної листівки, зокрема до кожного Дня відкритих дверей, іміджева листівка, листівка-запрошення до навчання в університеті, до початку роботи Приймальної комісії, листівки різних факультетів тощо. Університет, на відміну від інших вищих навчальних закладів Харківського регіону, став постійно вдосконалювати й оновлювати дизайн своїх рекламних матеріалів згідно із загальними коротко- та довгостроковими цілями рекламно-інформаційної кампанії.

Другу за обсягом позицію посідає реклама на телебаченні (20 %), третю – реклама в друкованих ЗМІ (17 %). Рекламу в мережі Інтернет (7 %), у довідниках для абітурієнтів

(6 %) та на зовнішні носіях (біг-бордах) (6%) було значно інтенсифіковано. Наприклад, на веб-сайті однієї з провідних інформаційних агенцій м. Харкова «Статус кво» регулярно розміщувався рекламний банер університету, на веб-сайті «Єдиний освітній інформаційний простір» (www.osvita.com) розміщувалися інформаційні повідомлення, новини та рекламний відеоролик університету.

Центром регулярно здійснювалося рекламування освітніх послуг факультетів та підрозділів університету. Інформація про загальноуніверситетські заходи, оголошення про освітні можливості університету подавалася до найбільш рейтингових мас-медіа:

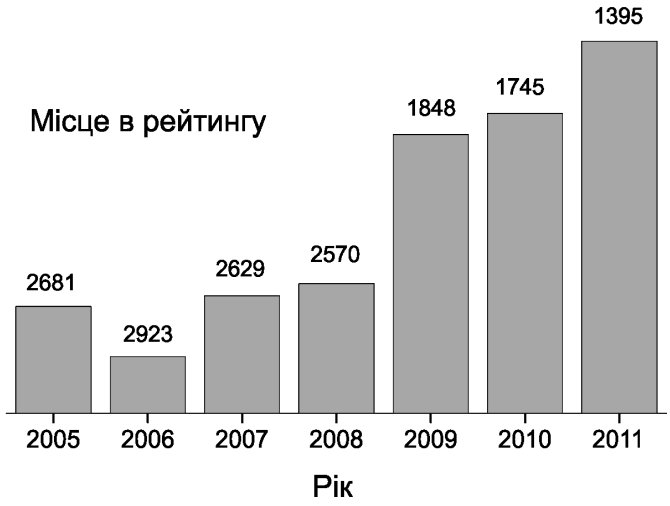

Рис. 11.2. Місце університету в рейтингу Webometrics у 2005-2011 роках.

телеканалів «7 канал», А/ТВК, газет «Комсомольская правда», «Теленеделя», «Время», інформаційної агенції «Статус кво» та ін.

Протягом вступної кампанії 2011 року Центр забезпечував всебічне висвітлення діяльності приймальної комісії. Представники регіональних та місцевих ЗМІ оперативно забезпечувалися необхідними інформаційними матеріалами, довідками про кількість прийнятих заяв від абітурієнтів та етапи прийому документів. За запитами журналістів організовувалися коментарі з приводу різних аспектів вступної кампанії – ректора, відповідального секретаря приймальної комісії. Усього з початку роботи приймальну комісію відвідало 13 представників друкованих ЗМІ, 11 знімальних груп телевізійних каналів та 3 фотокореспонденти інформаційних агенцій.

Діяльність Центру зв'язків із громадськістю та пресою, яка полягала у забезпеченні стабільної інформаційно-комунікативної діяльності університету та його представників, створенні та реалізації потужної рекламно-іміджевої кампанії, розробці нових рішень для здійснення ефективних рекламних проектів, було спрямовано на підтримку та посилення лідерських позицій університету в інформаційному просторі Харківського регіону та країни.

Пріоритетним напрямом подальшої роботи Центру є посилення комунікативних зв'язків університету із цільовими групами зовнішньої аудиторії, розвиток дружніх відносин із представниками національних та регіональних ЗМІ, укріплення журналістського пулу та створення нових рекламно-іміджевих проектів, метою яких є всебічна підтримка високого іміджу університету та посилення потужності інформаційних потоків про університет у медіа-просторі регіону та країни.

У 2010/2011 навчальному році продовжував розвиватися офіційний веб-сайт університету, реорганізований у жовтні 2009 року, та веб-сайти університетських підрозділів. Завдяки докладеним зусиллям покращилися показники університету в міжнародному рейтингу Webometrics, що вимірює присутність 12000 ВНЗ світу в інтернет-просторі (рис. 11.2). Університет посів 1395 місце у світі та піднявся на третю позицію серед українських ВНЗ і поступається лише Київському національному університету імені Тараса Шевченка (1321 місце в світі) та Національному технічному університету «Київський політехнічний інститут» (1325 місце).

XIV. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Запланований обсяг загального бюджету університету складає у 2011 р. 221 мільйон 190 тис. грн. Надходження та видатки загального та спеціального фондів університету у 2010-2011 рр. відображені в табл. 12.1, 12.2, на рис. 12.1, 12.2. У зв'язку з суттєвим збільшенням у 2011 р. витрат на комунальні послуги зі спеціального фонду фінансове становище університету ускладнилося.

Заробітна плата за І півріччя 2011 року (у порівнянні з 2010 роком) станом на 1 липня 2011 р. збільшена у зв'язку з:

1) змінами в якісному складі науково-педагогічного персоналу за рахунок одержання наукового ступеня та вченого звання значною кількістю науково-педагогічних працівників;

2) підвищенням посадових окладів з 1 січня 2011 р. на 2,2 % , з 1 квітня 2011 р. – на 1,96 % , згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 1298 від 30.08.2002 р. (зі змінами);

3) підвищенням мінімальної заробітної плати з 1 січня 2011 р. (941 грн.) та з 1 квітня 2011 р. (960 грн.), відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік»;

4) збільшенням суми щомісячної індексації заробітної плати, згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 1078 від 17.07.2003 р., пов'язаним зі збільшенням прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Таким чином, середньомісячна заробітна плата науково-педагогічного та навчально-допоміжного персоналу збільшилася (порівняно з 2010 роком) на 4,2 % (рис. 12.3).

У 2010/2011 навчальному році скоротилася кількість студентів – громадян України, які навчаються за контрактом, але збільшилася кількість іноземних громадян. Це відбулося, в першу чергу, завдяки тому, що на медичному факультеті з'явилися групи з викладанням англійською мовою. Водночас, надходження коштів до бюджету університету за рахунок оплати навчання фізичними та юридичними особами зросло. Це зростання, порівняно з аналогічним періодом 2009/2010 навчального року, пояснюється збільшенням надходжень за навчання на юридичному факультеті, факультеті міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу, а також значним збільшенням надходжень на медичному факультеті.

Відомості про надходження коштів за навчання наведені на рис. 12.4-12.6 і в табл. 12.3, 12.4.

Таблиця 12.1

Надходження та фактичні видатки загального фонду університету у 2010-2011 роках

Показник	2010 р., тис. грн.		2011 р. (І півріччя), тис. грн.	
	Надходження	Фактичні видатки	Надходження	Фактичні видатки
Заробітна плата та нарахування	82 684,0	82 684,0	50 542,4	50 542,4
Стипендії	51 748,5	51 748,5	27 485,0	27 485,0
Комунальні послуги	19 061,5	19 061,5	3 515,2	3 515,2
Утримання ВНЗ (предмети, матеріали, відрядження, видавнича діяльність, оплата послуг та інші видатки)	1 841,0	1841,0	802,2	802,2
Капітальний ремонт	-	-	-	-
РАЗОМ	155 335,0	155 335,0	82 344,8	82 344,8

Таблиця 12.2

Фактичні видатки спеціального фонду університету у 2010-2011 роках

Показник	2010 р., тис. грн.	2011 р., тис. грн.	
	Спеціальний фонд	План (І півріччя)	Фактично (І півріччя)
Заробітна плата та нарахування	39 997,9	21 351,8	22 669,5
Комунальні послуги	2 894,2	9 100,0	9 020,0
Утримання ВНЗ (предмети, матеріали, відрядження, видавнича діяльність, оплата послуг та інші видатки)	15 672,4	5 910,0	5 891,0
Капітальний ремонт, обладнання	6 672,7	4 686,5	2 686,4
РАЗОМ	65 237,2,0	41 048,3	40 266,9

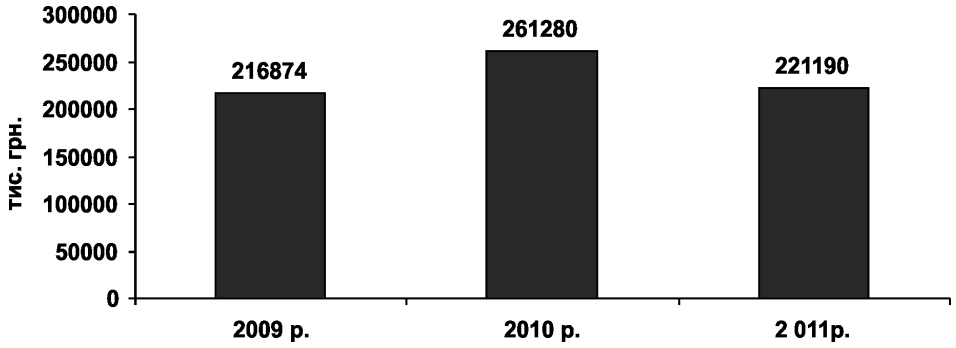

Рис. 12.1. Загальні надходження до бюджету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна у 2009-2011 р.р. (тис. грн.)

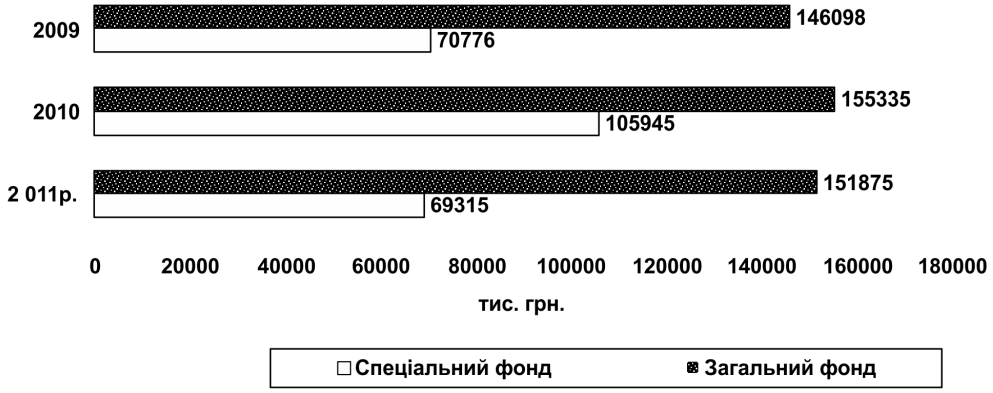

Рис. 12.2. Надходження до загального та спеціального фондів університету у 2009- 2011 рр. (тис. грн.)

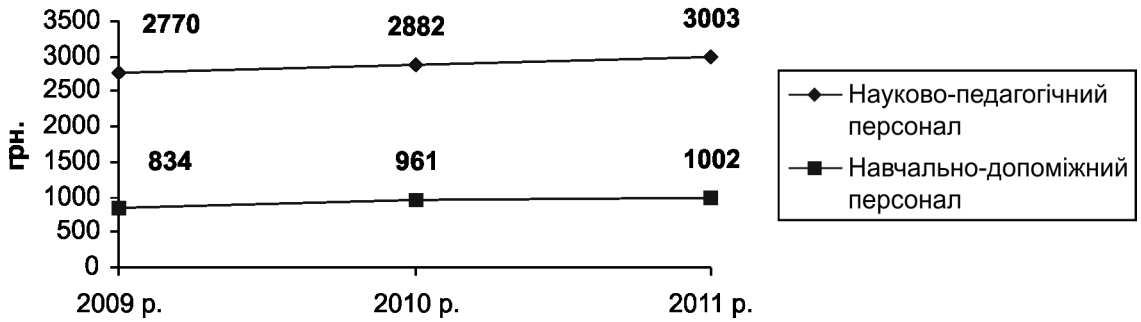

Рис. 12.3. Середньомісячна заробітна плата у 2009-2011 рр.

Таблиця 12.3

Дані про планові надходження коштів за навчання від студентів контрактної форми навчання (громадян України) у 2010/2011 навчальному році

Факультет	Кількість студентів	Планові надходження (грн.)
Біологічний	125	735 520,00
Геолого-географічний	164	1 070 638,00
Економічний	928	7 932 213,00
Екологічний	66	442 170,00
Іноземних мов	603	6 627 362,00
Історичний	137	854 738,00
Комп'ютерних наук	19	231 403,00
Медичний	218	2 222 493,00
Механіко-математичний	35	312 692,00
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	454	4 921 078,00
Психології	257	2 744 760,00
Радіофізичний	3	23 010,00
Соціологічний	148	974 741,00
Фізико-технічний	14	76 700,00
Фізичний	14	133 910,00
Філологічний	357	2 177 966,00
Філософський	68	463 165,00
Хімічний	113	521 575,00
Юридичний	481	4 729 817,00
ПДО	60	606 153,00
Разом	4 264	37 802 104,00

Таблиця 12.4

Дані про планові надходження коштів за навчання за навчання від студентів контрактної форми навчання (іноземних громадян) у 2010/2011 навчальному році

Факультет	Загальна кількість студентів	Планові надходження (грн.)
Біологічний	29	528 871,00
Геолого-географічний	61	861 401,00
Економічний	286	5 475 030,00
Екологічний	20	269 700,00
Іноземних мов	118	2 435 295,00
Історичний	2	28 692,00
Комп'ютерних наук	8	140 586,00
Медичний	708	13 895 550,00
Механіко-математичний	20	234 375,00
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	110	2 213 221,00
Психології	26	465 467,00
Радіофізичний	37	538 772,00
Соціологічний	7	99 566,00
Фізико-технічний	1	18 331,00
Фізичний	6	108 392,00
Філологічний	41	823 122,00
Філософський	2	21 331,00
Хімічний	7	98 828,00
Юридичний	159	3 045 695,00
Підготовче відділення	246	2 548 408,00
Разом	1 894	33 850 633,00

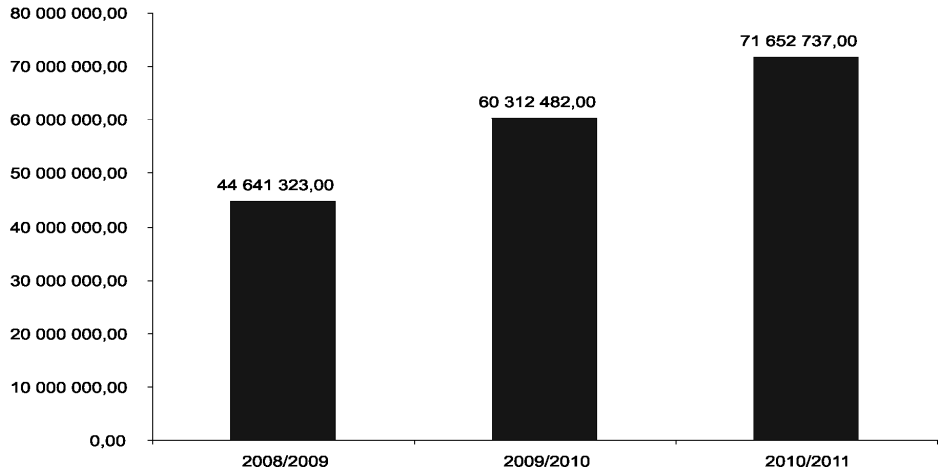

Рис. 12.4. Динаміка надходжень коштів (грн.) за навчання.

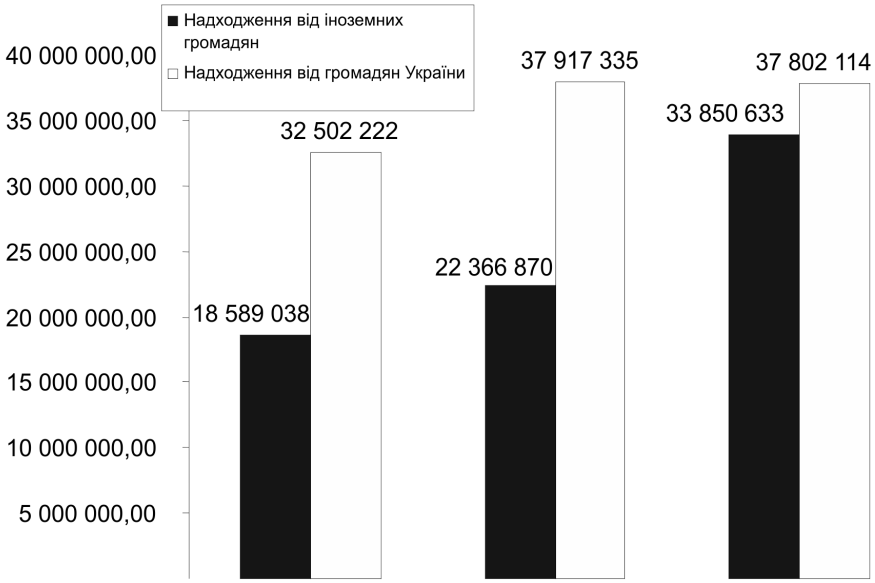

Рис. 12.5. Динаміка надходження коштів (грн.) від громадян України та іноземних громадян.

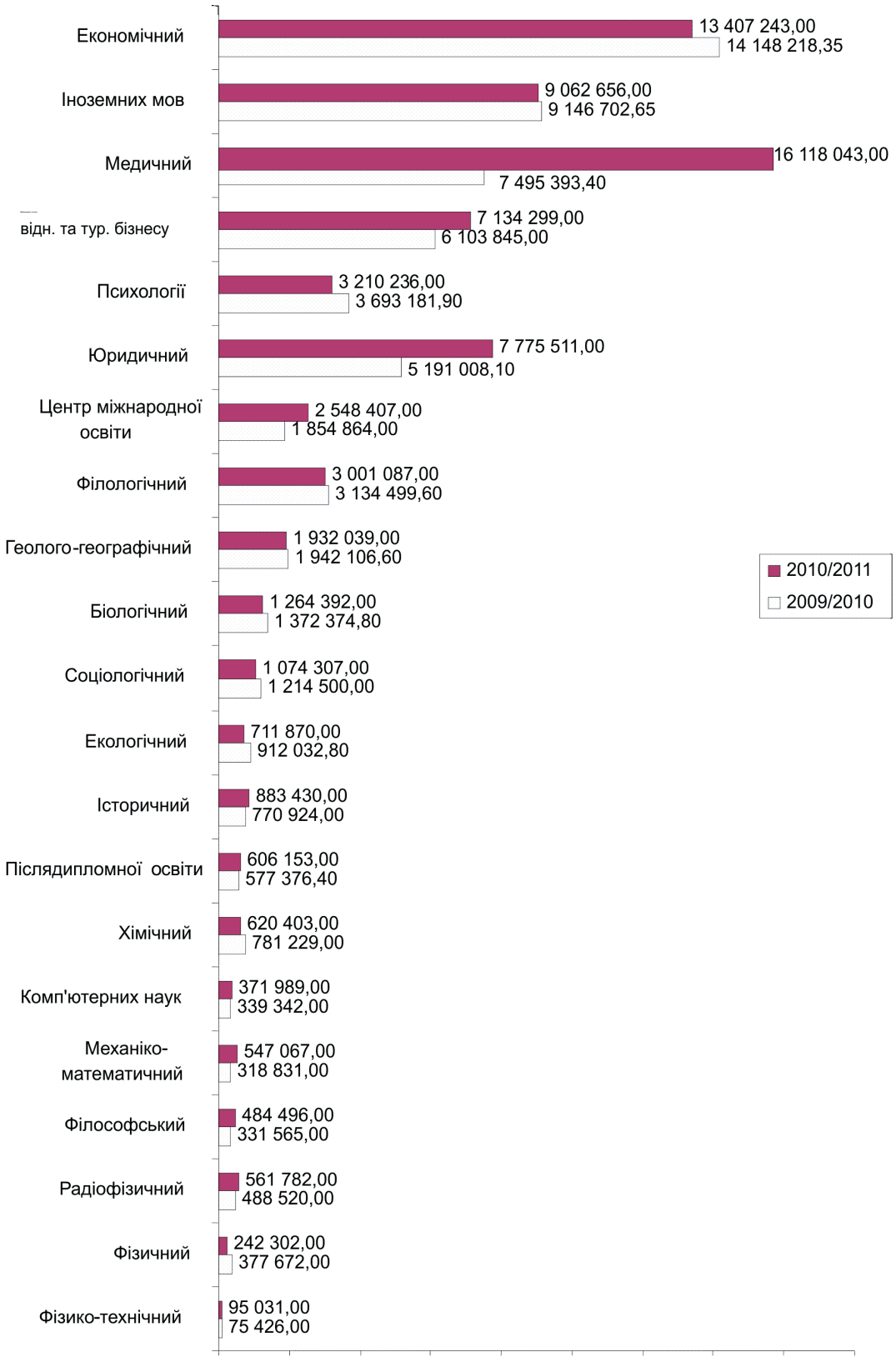

Рис. 12.6. Надходження коштів за навчання у 2009/2010 та 2010/2011 навчальних роках, грн.

XIII. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ, ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНОК ПРАЦІВНИКІВ УНІВЕРСИТЕТУ ТА ОСІБ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ

Протягом 2010/2011 навчального року адміністрація університету разом із профспілками дбала про посилення соціального захисту працівників університету. Колективний договор діє до 2014 року, але на конференціях трудового колективу університету 31 серпня і 24 грудня 2010 р. були прийняті зміни та доповнення до чинного Колективного договору:

• розширено контингент осіб, які мають право на відшкодування вартості навчання в аспірантурі;

• введено Додаток 5-А «Положення про надання щорічної грошової винагороди педагогічним працівникам Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків»;

• розширено Додаток 11 «Перелік професій та посад працівників, яким надається додатковий, понад нормативного, спецодяг, спецвзуття та засоби індивідуального захисту» (електрики та прибиральниці);

• розширено Додаток 12 «Перелік професій і посад, що дають право на отримання безкоштовного мила на роботах, пов'язаних із забрудненням» (електрики, електромеханіки, прибиральники сміттєзбірників, кастелянша, підсобні робітники, садівники, слюсарі з обслуговування теплових пунктів);

• збільшено грошову винагороду за перемогу у «Громадському огляді-конкурсі з охорони праці» (Додаток 14) – 5 000 грн.

Узгоджено «Комплексні заходи з охорони праці та техніки безпеки у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна на 2011 рік» в обсязі 368 тис. грн. Щорічно проводиться атестація робочих місць з важкими та шкідливими умовами праці, за результатами якої працівники отримують надбавки до заробітної плати, додаткові відпустки, спецхарчування та інше. Співробітники, які працюють у шкідливих умовах, щорічно проходять медогляд: у 2010/2011 навчальному році на це витрачено понад 20 тис. грн. Комісією профкому спільно з відділом з охорони праці університету традиційно проводиться огляд-конкурс з охорони праці. У 2010 році проходив конкурс у номінації «Стан охорони праці у науково-дослідних інститутах і музеях університету». Переможцями стали Науково-дослідний інститут біології (директор – Божков А.І.) і Музей природи (директор – Лунячек Р.Е.). Громадські інспектори підрозділів отримали грошову винагороду.

Велика увага приділяється економічному стимулюванню якісної та напруженої праці: премій працівникам виплачено у розмірі 4,4 млн. грн. Премій до ювілейних дат виплачено понад 106 тис. грн.; ветеранам до Дня Перемоги – майже 6,5 тис. грн.; учасникам ліквідації аварії на ЧАЕС – 6,3 тис. грн.

Колективним договором передбачено допомогу родинам померлих співробітників університету, на це витрачено 44 тис. грн. У 2010/2011 навчальному році працівникам надано профспілкову допомогу на суму 193,6 тис. грн. Постійно знаходиться під контролем адміністрації і профспілок питання щодо організації громадського харчування в університеті.

Улітку 2011 року для дітей співробітників придбано 47 путівок до оздоровчого табору «Іскаренятко» (Крим, Рибаче). Згідно з Колективним договором, адміністрація надала дотацію на відпочинок дітей у розмірі 45 тис. грн. До дитячих оздоровчих таборів у Харківській області видано 13 путівок. Батьки сплачували близько 30 відсотків вартості путівки.

З 2010 року до Колективного договору внесено пункт про дотації на путівки до спортивно-оздоровчого табору «Фігурівка» не тільки для працівників та їхніх дітей, але й для

онуків. До цього табору було надано 78 путівок. Діти співробітників університету одержали подарунки до новорічних свят на суму 60 тис. грн. Також для малечі було придбано 750 квитків на заходи зі святкування Нового року. Восени були організовані екскурсії для дітей до хлібозаводу «Кулиничі» та до Кінологічного центру. За вибором працівників було організовано 5 екскурсій пам'ятними місцями Харківської області. На культурно-оздоровчі заходи з бюджету профкому було витрачено 170,7 тис. грн.

Працівники університету і члени їхніх родин також мають змогу відпочити влітку в пансіонатах Чорноморського узбережжя. Було видано 83 путівки до пансіонатів Алупки, Канаки, Коктебелю, Феодосії. Дотація профкому на відпочинок склала близько 90 тис. грн. У 4-ому кварталі 2010 року в санаторіях оздоровлено 18 працівників.

Реалізацію програм соціально-економічного захисту та підтримки осіб, які навчаються в університеті, здійснює первинна профспілкова організація студентів, аспірантів і докторантів спільно з адміністрацією університету. Нормативні засади такої співпраці покладено в основу Угоди між адміністрацією університету та первинною профспілковою організацією студентів, аспіратів і докторантів, яку було прийнято на конференції трудового колективу 24 грудня 2009 р.

Головними напрямами роботи профспілкової організації за звітній період були: соціальний захист, оздоровлення і спортивна робота, поліпшення побутових умов у гуртожитках, а також організація дозвілля та відпочинку студентів, аспірантів і докторантів.

Найважливішим аспектом роботи профкому є робота із соціально-економічного захисту членів профспілки. За рахунок стипендіального фонду було надано матеріальної допомоги на суму 756 тис. грн., премій за особливі успіхи у навчанні та науковій роботі, участь у спортивному та культурному житті університету – 1 млн. 986 тис. грн; у тому числі 370 710 грн. було витрачено на матеріальну допомогу, студентам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 27 520 грн. – на заохочення переможців Всеукраїнських олімпіад.

За рахунок профспілкових коштів у період з вересня 2010 року до червня 2011 року було надано виплат та компенсацій на лікування на суму 35 тис. грн, дотацій на оздоровлення – 112 тис. грн., заохочувальних виплат – 120 тис. грн.

Одним із основних напрямів роботи було проведення заходів із оздоровлення та відпочинку. Протягом навчального року студенти мали змогу оздоровитися в санаторії-профілакторії «Буревісник». За звітний період у цьому закладі лікувалися 510 студентів.

Літній відпочинок студентів і аспірантів традиційно відбувається у спортивно-оздоровчому таборі (СОТ) університету «Фігурівка». Цього року профком спільно з адміністрацією університету приділяв особливу увагу поліпшенню умов проживання і відпочинку у таборі. Було проведено низку заходів з його реконструкції: заміна огорожі табору, ремонт покрівлі котеджів, благоустрій пляжу, ремонт спортмайданчика та їдальні. Компенсацію для придбання путівок у розмірі 50 % від їхньої вартості було профінансовано за рахунок профспілкових коштів та стипендіального фонду. Усього минулого літа в СОТ «Фігурівка» оздоровилося 180 членів профспілки.

Також влітку студентам було запропоновано відпочинок на оздоровчих базах Чорного моря за путівками із 50 % знижками за рахунок коштів профспілки. Особливу увагу було приділено оздоровленню студентів пільгових категорій (інваліди, чорнобильці, сироти). У цілому, на Чорноморському узбережжі відпочило 36 студентів. Узимку 154 члени профспілки оздоровилися в Карпатах.

Спільно з «Промислово-страховою компанією» профспілковий комітет проводив роботу щодо страхування студентів університету від нещасних випадків. У минулому навчальному році було застраховано 1 634 особи. Студентам, які отримали травми та пошкодження, страхова компанія виплачувала грошові компенсації в розмірі 14 грн. за день.

Значну увагу у 2010/2011 навчальному році було приділено такому аспекту роботи профкому, як популяризація спорту серед членів профспілки. Проводилися традиційні змагання з чотирьох видів спорту за «Кубок студентського профкому». Вже третій рік поспіль проводиться Спартакіада студмістечка серед мешканців гуртожитків.

Також дуже важливим питанням було поліпшення умов проживання в гуртожитках. Проведено щорічний огляд-конкурс на кращі студентські кімнати студмістечка. Переможці конкурсу звільнені від сплати за проживання та нагороджені цінними подарунками. Не припинялася діяльність профкому з оформлення житлових субсидій. Протягом навчального року велася тісна співпраця зі Студентською дирекцією студмістечка. Згідно з результатами роботи, наприкінці навчальних семестрів члени студрад були звільнені від сплати за проживання в гуртожитку за рахунок коштів профспілки на суму 60 150 грн.

У 2010/2011 навчальному році значно посилилася робота профкому з організації культурно-масових заходів для студентів. Профкомом було проведено святкові вечірки у розважальних клубах міста до Міжнародного жіночого дня та Дня студента. У 2011 році члени профспілки мали змогу відсвяткувати 8 березня в аквапарку «Джунглі». Квитки надавалися зі знижками. До того ж, за рахунок коштів профспілки було профінансовано участь студентського активу університету у святкуванні Масляниці на базі санаторію «Ялинка». Надавалася допомога в організації днів факультетів, конкурсу «Красуня університету», «Alma-mater» тощо. Організовувалися екскурсії пам'ятними місцями України, до Санкт-Петербурга та Європи. Розповсюджувалися квитки зі знижками – до театрів, Харківської філармонії, розважальних місць м. Харкова та на музичні концерти. Серед традиційних напрямів діяльності профкому також можна відзначити випуск «Щоденника першокурсника» та інформаційного бюлетеню «СТУД.com».

У грудні 2010 р. профкомом проводилася театралізована акція на підтримку боротьби зі СНІДом. У квітні 2011 р. були організовані цікаві розважальні заходи до Всесвітнього дня здоров'я.

Профком активно займався організацією благодійних акцій у стінах університету з широким залученням профспілкового активу та членів профспілки. Окрім традиційної акції до всесвітнього дня боротьби зі СНІДом, було проведено День здоров'я та День донора. Також було розповсюджено близько 3000 марок Товариства Червоного Хреста. Велася тісна співпраця із підшефною школою-інтернатом для дітей із серцево-судинними захворюваннями.

Упродовж 2010/2011 навчального року в профкомі працювала постійна комісія профкому з працевлаштування. Члени профспілки отримували консультації з тимчасового працевлаштування. Крім того, надавалася допомога студентам, бажаючим навчатися за програмою «Work&Travel USA». Це одна з найпопулярніших студентських програм міжнародної співпраці, що дає змогу студентам навчатися і подорожувати одночасно. Для більш ефективного залучення студентів до міжнародних програм протягом навчального року в профкомі оформлювалися міжнародні студентські посвідчення – ISIC. Окремим напрямом роботи було формування молодіжних трудових загонів для роботи на об'єктах університету. Влітку 2010 року в них працювало 42 студенти, вони отримали заробітну платню від університету на суму 28 тис. 720 грн., а також премії від профкому на суму 49 тис. грн.

Успішно продовжувалася співпраця з ФК «Металіст». За підтримки адміністрації університету було відкрито офіс спільного проекту ФК «Металіст» та ХНУ імені В.Н. Каразіна «Назустріч один одному». Він знаходиться в кімн. 2-52 головного корпусу, де студенти мають змогу придбати квитки на матчі улюбленої команди та символіку клубу.

XIV. ГОСПОДАРЧІ РОБОТИ

Господарчі та інженерні служби університету виконали значний обсяг робіт, пов'язаних із забезпеченням життєдіяльності університету, підтриманням у належному стані та подальшим розвитком матеріально-технічної бази навчально-виховного та науково-дослідного процесів.

Постійна увага приділялася вдосконаленню господарчої діяльності, капітальному та поточному ремонту, підтриманню в належному технічному стані всіх 43 об'єктів університету: навчальних корпусів, гуртожитків, науково-дослідних лабораторій, спортивних споруд, баз навчальної практики і, особливо, Північного навчального корпусу на пл. Свободи, 6.

Будівля Північного навчального корпусу потребує термінового виконання великих обсягів робіт із капітального ремонту значних ділянок покрівлі, інженерних мереж, електро-, тепло- та водопостачання, ліквідації аварійного стану внутрішніх і зовнішніх фасадів, ліфтового господарства та значної кількості приміщень загальним обсягом робіт на декілька десятків мільйонів гривень.

Господарчі та інженерні служби університету протягом 2010/2011 навчального року продовжували вести роботи з капітального ремонту Північного навчального корпусу. Зокрема, було відремонтовано 1400 м^2 покрівель та систем зовнішнього водовідведення корпусу 2, замінено бак резервного водопостачання та виконано ремонт системи резервного водопостачання, завершено ремонт 5-го поверху та аудиторій 5-31 та 5-26 юридичного факультету в корпусі 1. Загальна сума витрат склала 570,3 тис. грн. спеціального фонду університету.

Особлива увага приділяється завершенню робіт з ліквідації аварійного стану головного навчального корпусу університету. Усього з початку цих робіт на капітальний ремонт, реконструкцію й технічне обстеження несучих конструкцій та інженерних мереж головного навчального корпусу вже витрачено 21,26 млн. грн., з яких 13,11 млн. грн. – загального фонду, 8,15 млн. грн. – спеціального фонду університету. Загалом профінансовано 87,7 % необхідного обсягу, який, за висновком «Укрдержінвестекспертизи», складає 24,248 млн. грн. У 2010/2011 навчальному році на зазначені цілі витрачено понад 440 тис. грн. спеціального фонду університету. Головне за звітний період це капітальний ремонт з ліквідацією аварійного стану порталу фасаду корпусу 1-А.

Упродовж 2010/2011 навчального року виконано значні ремонтні роботи на об'єктах університету, розташованих за межами головного навчального корпусу. Загальний кошторис цих робіт складає 3,159 млн. грн. спеціального фонду університету.

На капітальний ремонт гуртожитків витрачено близько 4,1 млн. грн. спеціального фонду університету. Значну частину цих коштів, а саме 3,56 млн. грн. спеціального фонду університету, було спрямовано на комплексний капітальний ремонт гуртожитку № 11. Крім того, відремонтовано 3 поверхи місць загального користування (кухні, санвузли, умивальники, душові) у гуртожитку № 10; побудовано приміщення пральні та приміщення для прасування білизни у гуртожитку № 10; розпочато капітальний ремонт місць загального користування ще на 3-х поверхах гуртожитку № 10 та 4-х поверхах гуртожитку № 9; тривають роботи із капітального ремонту фасадної частини входів у гуртожитки № 6 та № 2; виконано поточний ремонт покрівель гуртожитків № 2, 5, 6, 10. Загальна сума витрат на ремонт гуртожитків до 1 вересня 2011 р. перевищує 5 млн. грн. спеціального фонду університету.

На інших об'єктах університету у 2010/2011 навчальному році також проводилися роботи з капітального та поточного ремонту. Зокрема, було ліквідовано аварійний стан покрівлі та перекрито будівлі навчальної бази геолого-географічного факультету у с. Гайдари, відремонтовано житлову кімнату, приміщення для занять, підсобні приміщення; виконано капітальний ремонт 2-х санвузлів та зовнішнього оздоблення цокольного поверху Музею природи; здійснено капітальний ремонт покрівель актової та спортивної зал навчального корпусу фізико-технічного факультету; відремонтовано та переобладнано теплопункти будівлі на пр. Леніна, 20 і навчального корпусу фізико-технічного факультету; виконано капітальний ремонт конференц-зали (кімната 2-14) у навчальному корпусі за адресою: вул. Мироносицька, 1, покрівлі балкону спорткомплексу «Каразінський»; завершено капітальний ремонт туалету біостанції у с. Гайдари та вентиляційних систем віварію; розпочато роботи з реконструкції комплексу будівель НДІ астрономії. Загальні витрати на роботи на перелічених об'єктах склали 1,994 млн. грн. спеціального фонду університету.

Усього у 2010/2011 навчальному році підрядні організації виконали роботи з капітального та поточного ремонтів на загальну суму 7,1 млн. грн. Таким чином, до 1 вересня 2011 р. загальний кошторис робіт з капітального та поточного ремонту сягне 8,0 млн. грн. спеціального фонду університету.

Ремонтно-будівельна служба університету протягом звітного періоду виконала робіт майже на 2,6 млн. грн., що дало змогу відремонтувати 197 приміщень. Зокрема, в головному навчальному корпусі відремонтовано 92 аудиторії та приміщення на факультетах: іноземних мов, геолого-географічному, біологічному, історичному, механіко-математичному, радіофізичному, хімічному, філологічному; у Північному навчальному корпусі відремонтовано 105 приміщень на факультетах: соціологічному, медичному, екологічному, фізико-енергетичному, фізико-технічному, радіофізичному, юридичному, психології та іноземних мов, у Культурному центрі та в Українсько-польському центрі. Крім того, були відремонтовані приміщення Центру міжнародної освіти, ЦНБ та її філій, приймальної комісії, архіву, планово-фінансового відділу, профкому працівників, віварію, санаторію-профілакторію «Буревісник», спортивно-оздоровчого табору «Фігурівка», біостанції в с. Гайдари. У студмістечку було відремонтовано 7 приміщень.

Сантехнічна служба університету виконала значний обсяг робіт із капітального та поточного ремонту інженерних мереж на об'єктах університету на суму понад 360,6 тис. грн.

Значна увага приділялася своєчасній підготовці до роботи підрозділів університету в умовах осінньо-зимового періоду та забезпеченню безперебійної роботи мереж опалення в зимовий період. З цією метою було відремонтовано та замінено близько 980 м трубопроводів теплопостачання, водопостачання, каналізації головного навчального корпусу та інших об'єктів, встановлено близько 609 нових секцій радіаторів опалення, понад 406 одиниць сантехнічної арматури. Виконання комплексу заходів з підготовки до роботи в зимових умовах дало змогу забезпечити безперебійне енергозабезпечення всіх об'єктів університету, підрозділів навчального, науково-дослідного та житлово-побутового призначення. Проведено значну роботу з підготовки об'єктів університету до нового опалювального сезону 2011/2012 років: проведено держперевірку манометрів, водолічильників, приладів обліку теплової енергії, планово-попереджувальні ремонти теплових пунктів та систем енергопостачання, отримано акти готовності рамок ТЕЦ до роботи в опалювальному сезоні.

Електрослужбою університету виконано великий обсяг робіт: проведено електромонтажні роботи з обладнання трьох комп'ютерних класів у навчальному корпусі на пл. Свободи, 6, двох комп'ютерних класів у навчальному корпусі на пл. Свободи, 4 та в цих же корпусах – п'яти мультимедійних аудиторій; відремонтовано 197 приміщень у навчальних корпусах та гуртожитках із заміною електропроводки, світильників, електроустаткування, виконано ремонт трьох коридорів у навчальному корпусі на пл. Свободи, 6 та пл. Свободи, 4; підготовлено до літнього сезону бази практики в с. Гайдари та СОТ «Фігурівка»; виконано план ремонту електрообладнання з метою підготовки до роботи в осінньо-зимовий період 2011/2012 років. На виконання всіх вищезазначених робіт витрачено майже 406 тис. грн.

Експлуатаційно-технічним відділом університету проведено значну роботу щодо впорядкування обліку реально спожитої теплової енергії, природного газу та витрачання холодної води. Наприклад, споживання холодної води зменшилося на 9 092 м^3, або на 4,3 %, порівняно з минулим роком; природного газу – зменшилося на 8 085 м^3, або на 3,7 %; теплової енергії – зменшилося на 1 923 Гкал, або на 6,9 %; водовідведення зменшилося на 9 092 м^3, або на 4,3 %. Виконується план невідкладних заходів щодо зменшення споживання енерго-

ресурсів, що дало економічний ефект на суму 1 млн. 108 тис. грн. Виконуються розпорядження та накази Державного комітету України з енергозбереження, Міністерства палива та енергетики України, контроль за дотриманням установлених лімітів з експлуатації. Відбуваються звіти та подання інформації – квартальні, за півріччя, річні – в Міністерство освіти, молоді та спорту України з питань енергонагляду та споживання енергоносіїв. Здійснюються технічні нагляди за правильною експлуатацією теплоенергетичного устаткування, енергетичних установок і енергокомунікацій відповідно до Правил технічної експлуатації.

Господарчим відділом, за активної участі студентів університету, зібрано та вивезено 9 635,5 м^3 побутового сміття, 230,0 м^3 будівельних відходів та снігу; відновлено 1 283 м^2 газонів; висаджено 7 035 шт. квітів; відремонтовано 350 парт і столів, 193 стільці, іншого інвентарю – 135 одиниць; вимито 3 480 вікон, 39 980 м^2 панелей; 1 210 дверей; пофарбовано 513 парт, 42 контейнери для сміття. Для збереження тепла у навчальних корпусах була утеплена майже 1 000 вікон, на двері поставлено пружини.

У двомісячнику (квітень-травень) «За чисте довкілля» взяло участь 6620 осіб, з них 4530 студентів. Було приведено до належного санітарного стану закріпленої за університетом території 117,8 га.

Автотранспортний підрозділ університету виконав усі заявки з перевезення пасажирів та вантажів. Для підтримання автотранспорту в технічно справному стані постійно виконувалися технічне обстеження та ремонт автотранспортної техніки. На ці заходи було витрачено майже 516 тис. грн.

Служба головного механіка забезпечила надійну роботу ємностей, що працюють під тиском, верстатів, ліфтів у навчальних корпусах і гуртожитках, ремонт холодильних камер та побутових холодильників, безперебійну роботу годинника на головній будівлі університету. Організовано навчання і переатестацію працівників, які обслуговують верстатне обладнання та ліфти. На всі ці заходи витрачено майже 214 тис. грн. Упродовж 2010/2011 навчального року утилізовано понад 2,5 т відпрацьованих хімічних речовин та понад 3,7 тис. люмінесцентних ламп, акумуляторних батарей, автомобільних покришок, відпрацьованих мастил на загальну суму 10,9 тис. грн. Виконано технічний проект пандусу, що відповідає усім вимогам законодавства про доступність будівель, споруд для низькомобільних груп населення. Реалізовано цей проект у навчальному корпусі на пл. Свободи, 6.

Послідовно виконувалися заходи на виконання приписів Держпожнагляду з поліпшення протипожежної безпеки об'єктів університету. На ці потреби було витрачено понад 426 тис. грн.

Постійна увага приділялася виконанню комплексних заходів з охорони праці та техніки безпеки, передбачених колективною угодою між адміністрацією та трудовим колективом університету. Торік при плані 320 тис. грн. на зазначені цілі було витрачено понад 431,5 тис. грн.

ДОДАТОК

РЕЙТИНГ КАФЕДР

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ У 2010/2011 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

Рейтинг кафедр природничого профілю

№ з/п	Кафедра	Зав. кафедри	Кількість штатних одиниць			Кількість балів	Рейтинговий показник
			Науково-педагогічні працівники	Наукові працівники	Всього		
1.	Теоретичної радіофізики	Колчигін М. М.	6,25	8,7	14,95	446,85	29,9
2.	Соціально-економічної географії та регіонознавства	Нємець Л. М.	7		7	207,5	29,6
3.	Матеріалів реакторобудування	Азарєнков М. О.	7,3	3,5	10,8	244,95	22,7
4.	Астрономії	Грецький А. М.	5		5	104	20,8
5.	Теоретичної та прикладної механіки	Кізілова Н. М.	7,11	1,75	8,86	165,1	18,6
6.	Математичної фізики та обчислювальної математики	Чуєшов І. Д.	6,3	2,75	9,05	148,4	16,4
7.	Фізики твердого тіла	Зиман З. З.	4,95	1,8	6,75	110,65	16,4
8.	Органічної хімії	Орлов В. Д.	7,15	1,75	8,9	139,7	15,7
9.	Мікології та фітоімунології	Глущенко В. І.	4,6	0,65	5,25	75,05	14,4
10.	Хімічного матеріалознавства	Холін Ю. В.	7	1,65	8,65	119,75	13,8
11.	Фізичної географії та картографії	Пересадько В. А.	7,4	7,12	14,52	198,55	13,7
12.	Теоретичної ядерної фізики	Ходусов В. Д.	10,95	3,2	14,15	192,05	13,6
13.	Теоретичної фізики	Єрмолаєв О. М.	8	1,5	9,5	125,13	13,2
14.	Фізичних технологій	Фареник В. І.	6,25	14,1	20,35	265,9	13,1
15.	Фізичної хімії	Мчедлов-Петросян М. О.	6,75	2,2	8,95	115,75	12,9
16.	Космічної радіофізики	Тирнов О. Ф.	5,65	12,15	17,8	226,35	12,7
17.	Гідрогеології	Нємець К. А.	5,5		5,5	70	12,7
18.	Екологічної безпеки та екологічної освіти	Некос А. Н.	7,1		7,1	88,9	12,5
19.	Екології та неоекології	Тітенко А. В.	7,55	1,5	9,05	111,25	12,3
20.	Теоретичної та прикладної інформатики	Жолткевич Г. М.	8,9		8,9	108	12,1

21.	Моніторингу, природокористування та попередження надзвичайних ситуацій	Балюк С. А.	4,75		4,75	56	11,8
22.	Квантової радіофізики	Свіч В. А.	8,2	10,83	19,03	219,4	11,5
23.	Геометрії	Борисенко О. А.	9		9	101,5	11,3
24.	Генетики та цитології	Воробйова Л. І.	9,3	2,75	12,05	132	10,9
25.	Фізики плазми	Муратов В. І.	5,3	5,565	10,865	117,79	10,8
26.	Внутрішніх хвороб	Яблучанський М. І.	11,8	0,93	12,73	137,5	10,8
27.	Педіатрії	Коренєв М. М.	8		8	83,8	10,5
28.	Теоретичної та прикладної системотехніки	Шматков С. І.	6		6	60,75	10,1
29.	Зоології та екології тварин	Утєвський А. Ю.	7,75	2,85	10,6	106,95	10
30.	Безпеки інформаційних систем і технологій	Рассомахін С. Г.	5,25		5,25	51,7	9,8
31.	Фізики кристалів	Гриньов Б. В.	5,06	2,35	7,41	71,95	9,7
32.	Неорганічної хімії	В'юник І. М.	6,9	1,85	8,75	83,95	9,6
33.	Загальної та прикладної фізики	Гірка І. О.	8,35	12,25	20,6	194,1	9,4
34.	Теорії функцій та функціонального аналізу	Фаворов С. Ю.	8,9		8,9	82,7	9,3
35.	Математичного моделювання та програмного забезпечення	Руткас А. Г.	8,15		8,15	74,5	9,1
36.	Загальної та клінічної імунології та алергології	Попов М. М.	5,75		5,75	51,25	8,9
37.	Штучного інтелекту та інтерактивних систем	Куклін В. М.	6		6	51,75	8,6
38.	Фізики низьких температур	Оболенський М. О.	5,7	8,4	14,1	119,15	8,4
39.	Фізичної та біомедичної електроніки та комплексних інформаційних технологій	Катрич В. О.	8,85	3,7	12,55	104,9	8,3
40.	Загальної фізики	Андерс О. Г.	8,59	4	12,59	104,1	8,3
41.	Хімічної метрології	Логінова Л. П.	7,3	4,2	11,5	94,5	8,2
42.	Ботаніки	Догадіна Т. В.	6,6	1,5	8,1	65	8,2
43.	Прикладної електродинаміки	Горобець М. М.	5,6	13,45	19,05	154,75	8,1
44.	Теоретичної хімії	Жолновач А. М.	6,65	1,1	7,75	62,5	8,1
45.	Моделювання систем і технологій	Лазурик В. Т.	6		6	47,75	7,9
46.	Мінералогії, петрографії та корисних копалин	Фик І. М.	4,3		4,3	34	7,9
47.	Фізики надвисоких частот	Звягінцев А. О.	4,75	6	10,75	80,85	7,5
48.	Вищої математики та інформатики	Янцевич А. А.	11,65	2,2	13,85	101,85	7,3
49.	Гігієни та соціальної медицини	Даниленко Г. М.	5,65		5,65	40,75	7,2
50.	Експериментальної фізики	Лебедєв В. П.	14,5	3,9	18,4	130,8	7,1
51.	Біологічної і медичної фізики	Гаташ С. В.	9,4	12,25	21,65	150,7	7
52.	Фізіології людини та тварин	Бондаренко В. А.	6,6	0,25	6,85	47,25	6,9
53.	Хірургічних хвороб	Хворостов Є. Д.	13,25	1,1	14,35	98,75	6,8
54.	Фізичної оптики	Агєєв Л. О.	5	2,6	7,6	50,25	6,6

55.	Біохімії	Перський Є. Е.	9,7	3,79	13,49	85,8	6,4
56.	Диференціальних рівнянь та керування	Коробов В. І.	8,65	2,75	11,4	71,65	6,3
57.	Математичного аналізу	Гордевський В. Д.	13,5		13,5	84	6,2
58.	Експериментальної ядерної фізики	Залюбовський І. І.	7,25	24,41	31,66	192,15	6,1
59.	Загальної практики – сімейної медицини	Ніколенко Є. Я .	12,75		12,75	75	5,9
60.	Електроніки та управляючих систем	Стервоєдов М. Г.	5		5	29,25	5,8
61.	Фізіології та біохімії рослин	Жмурко В. В.	5,25	2,85	8,1	45,5	5,6
62.	Вищої математики	Кондратьєв Б. В.	10		10	51	5,1
63.	Акушерства та гінекології	Грищенко О. В.	7,75		7,75	39	5
64.	Математичних методів в економіці	Назиров З. Ф.	14,7		14,7	48,75	3,3
65.	Загальної та клінічної патології	Проценко О. С.	15		15	48,5	3,2
66.	Геології	Тхоржевський Е. С.	5,35		5,35	16,5	3

Примітка. При визначенні рейтингу не враховувалися дані новоутворених кафедр і кафедр, у яких загальна кількість штатних одиниць науково-педагогічних і наукових працівників складає менше чотирьох.

Рейтинг кафедр гуманітарного профілю

№ з/п	Кафедра	Зав. кафедри	Кількість штатних одиниць			Кількість балів	Рейтинговий показник
			Науково-педагогічні працівники	Наукові працівники	Всього		
1.	Історії стародавнього світу та середніх віків	Сорочан С. Б.	6,25		6,25	203,25	32,5
2.	Історіографії, джерелознавства та археології	Посохов С. І.	7,5	0,75	8,25	259,5	31,5
3.	Психологічного консультування та психотерапії	Кочарян О. С.	5,5		5,5	168,45	30,6
4.	Історії Росії	Духопельніков В. М.	4,75		4,75	107,2	22,6
5.	Прикладної психології	Крейдун Н. П.	12,75		12,75	279,8	21,9
6.	Нової та новітньої історії	Чижов О. П.	7		7	138,5	19,8
7.	Прикладної соціології	Бакіров В. С.	8,35	2	10,35	186,7	18,0
8.	Політології	Фісун О. А.	12,9		12,9	230,45	17,9
9.	Історії України	Калініченко В. В.	7,25		7,25	122,5	16,9
10.	Соціології управління та соціальної роботи	Ніколаєвський В. М.	9		9	147	16,3
11.	Журналістики	Михайлин І. Л.	13,25		13,25	202,25	15,3
12.	Психології	Іванова О. Ф.	9,7		9,7	146,2	15,1
13.	Методики та практики англійської мови	Пасинок В. Г.	21,75		21,75	321,5	14,8
14.	Соціології	Сокурянська Л. Г.	9,7	2,85	12,55	184,8	14,7
15.	Медіа-комунікацій	Стародубцева Л. В.	4,6		4,6	65,5	14,2
16.	Політичної соціології	Дубликаш Т.М.	7,15	1,83	8,98	127,5	14,2
17.	Теорії культури та філософії науки	Білецький І. П.	16,55	1,1	17,65	244,5	13,9
18.	Міжнародної економіки	Коломієць Г. М.	12,75		12,75	171	13,4
19.	Конституційного, муніципального і міжнародного права	Воронов М. М.	5,25		5,25	70	13,3
20.	Правосуддя	Руденко М. В.	6		6	76	12,7

21.	Теорії та практики перекладу англійської мови	Черноватий Л. М.	14		14	169,75	12,1
22.	Історії української літератури	Безхутрий Ю. М.	11,75		11,75	141	12,0
23.	Української мови	Калашник В. С.	18		18	213,5	11,9
24.	Кримінально-правових дисциплін	Трубников В. М.	6,75		6,75	80	11,9
25.	Цивільно-правових дисциплін	Венедіктова І. В.	14,5		14,5	170,5	11,8
26.	Валеології	Гончаренко М. С.	10,35		10,35	121,15	11,7
27.	Українознавства	Кравченко В. В.	16,35	0,45	16,8	175,75	10,5
28.	Англійської філології	Самохіна В. О.	23,75		23,75	246	10,4
29.	Економічної теорії	Воробйов Є. М.	13,75		13,75	141	10,3
30.	Фінансів та кредиту	Глущенко В. В.	11,55		11,55	117,5	10,2
31.	Історії російської літератури	Московкіна І. І.	8,75		8,75	83,5	9,5
32.	Економічної теорії та екон. методів управління	Гриценко А. А.	22,35		22,35	198,3	8,9
33.	Педагогіки	Нечепоренко Л. С.	13,25		13,25	114,25	8,6
34.	Теоретичної і практичної філософії	Карпенко І. В.	19,9		19,9	168,95	8,5
35.	Міжнародних економічних відносин	Голіков А. П.	23,4	1,5	24,9	210,7	8,5
36.	Методів соціологічних досліджень	Кізілов О. І.	6,1		6,1	51,5	8,4
37.	Економічної кібернетики та прикладної економіки	Меркулова Т. В.	11,75		11,75	96	8,2
38.	Державно-правових дисциплін	Кагановська Т. Є.	15,5		15,5	122	7,9
39.	Економіки та менеджменту	Бабич В. П.	17,2	4	21,2	140,6	6,6
40.	Німецької філології та перекладу	Кривенко В. П.	26,75		26,75	176,75	6,6
41.	Німецької та французької мов	Гусєва П. Т.	19,75		19,75	127,5	6,5
42.	Маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності	Семеняк І. В.	13	0,5	13,5	84,5	6,3
43.	Туристичного бізнесу	Парфіненко А. Ю.	17,3		17,3	103,4	6,0
44.	Російської мови	Педченко М. В.	9,25		9,25	53,9	5,8
44.	Ділової іноземної мови та перекладу	Шевченко І. С.	25,95		25,95	119,1	4,6
45.	Статистики, обліку та аудиту	Соболєв В. М.	17,95		17,95	81,3	4,5
46.	Історії зарубіжної літератури та класичної філології	Міхільов О. Д.	13,5		13,5	59	4,4
47.	Загального та прикладного мовознавства	Кравчук І. С.	10,3		10,3	39	3,8
48.	Англійської мови	Чорновол-Ткаченко О.О.	30,3		30,3	101,5	3,3
49.	Романської філології та перекладу	Давидов О. І.	28,75		28,75	74,75	2,6

Примітка. При визначенні рейтингу не враховувалися дані новоутворених кафедр і кафедр, у яких загальна кількість штатних одиниць науково-педагогічних і наукових працівників складає менше чотирьох.

ПІДСУМКИ

Протягом 2010/2011 року університет впевнено розвивався за головними напрямами своєї діяльності як дослідницький і провідний класичний університет України. Розроблено та затверджено Програму розвитку на 2010-2020 роки, що має на меті максимальне наближення до основних характеристик університету світового класу. Навчальний процес і наукові дослідження забезпечував потужний колектив кваліфікованих викладачів і науковців, у складі якого – 322 доктори наук, професори, 964 кандидати наук, доценти, 20 дійсних членів і членів-кореспондентів Національної академії наук України.

Вчені університету результативно виконували фундаментальні і прикладні наукові дослідження. Велика увага приділялася вдосконаленню навчально-виховної роботи, впровадженню сучасних форм організації навчального процесу, випуску навчально-методичної літератури. Тривала робота з модернізації системи управління університетом, поглиблення демократичних засад його життєдіяльності, розвитку студентського самоврядування. За рейтингом «Топ-200. Україна» університет визнаний другим серед класичних університетів і посів третє місце серед всіх ВНЗ України. В університеті діяла ефективна система довузівської підготовки, укріпилися зв'язки із загальноосвітніми школами Харкова, Харківської області та інших регіонів. Організовано проведено вступну кампанію. Великий обсяг робіт з обслуговування читачів, поповнення й оптимізації фондів, упровадження інформаційно-комп'ютерних технологій, наукової і культурно-просвітницької діяльності виконала Центральна наукова бібліотека. Розвивалися міжнародні зв'язки, значно збільшилася кількість іноземних студентів. Виконано програму соціального захисту і підтримки співробітників та студентів. Здійснено значний обсяг ремонтних робіт у навчальних корпусах і гуртожитках.

Дані, представлені в «Інформаційно-аналітичних матеріалах за підсумками 2010/2011 навчального року», дозволяють виділити пріоритетні завдання, на яких колективу університету необхідно зосередитися у новому навчальному році.

1. Підвищення результативності наукових досліджень та інноваційної діяльності, збільшення кількості публікацій у визнаних міжнародних виданнях, приділення першорядної уваги комерціалізації результатів науково-дослідних робіт, поглиблення зв'язків наукових підрозділів з виробничими і бізнесовими структурами, активне залучення позабюджетних коштів для фінансування наукових досліджень.

2. Подальше зміцнення кадрового потенціалу університету, першорядна підтримка талановитих молодих учених, забезпечення належного балансу досвідчених та молодих викладачів і науковців, підвищення мотивації науково-педагогічних, наукових працівників, їхньої відповідальності за результати своєї роботи, вдосконалення системи заохочення найбільш продуктивних працівників.

3. Забезпечення високої якості університетської освіти та конкурентоздатності випускників на ринку праці, максимальне сприяння працевлаштуванню випускників і студентів.

4. Підвищення результативності роботи аспірантури і докторантури, забезпечення жорсткого контролю за виконанням аспірантами індивідуальних планів.

5. Ефективне та ощадливе використання ресурсів університету, їх концентрація на пріоритетних напрямах розвитку, суттєве збільшення надходжень до спеціального фонду університету.

6. Активна профорієнтаційна робота, проведення нових, більш ефективних заходів пошуку талановитих абітурієнтів, особливо для природничих і математичних напрямів підготовки.

* * *

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ
Інформаційно-аналітичні матеріали за підсумками 2010/2011 навчального року

За загальною редакцією В. С. Бакірова

Відповідальний за випуск Ю. В. Холін
Редактор Т. О. Маркова
Коректори О. О. Шапошникова
Макет, комп'ютерна верстка І. М. Дончик

Підписано до друку 30.08.2011 р. Формат 60х84 1/8. Папір офсетний.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 7,64. Обл.-вид. арк. 9.55. Наклад 200 пр.

61077, Харків, пл. Свободи, 4
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.
Видавництво Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Надруковано ХНУ імені В. Н. Каразіна
61077, Харків, пл. Свободи, 4.
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 3367 від 13.01.2009